

SOMERSET MAUGHAM

**PASİFİK
ÖYKÜLERİ**

**Çeviren
Bekir Karaoğlu**

Cumhuriyet

DÜNYA KLASİKLERİ DİZİSİ: 119

PASİFİK ÖYKÜLERİ

PASİFİK ÖYKÜLERİ adlı yapıt Cumhuriyet Dünya
Klasikleri Dizisi 'nde Sn. Bekir Karaoğlu'nun izniyle
basılmıştır.

Yayına hazırlayan : Egemen Berköz
Dizgi: Yeni Gün Haber Ajansı Basım ve Yayıncılık A.Ş.
Baskı: Çağdaş Matbaacılık Yayıncılık Ltd. Şti.
Ekim 2000

S O M E R S E T M A U G H A M

P A S İ F İ K Ö Y K Ü L E R İ

İngilizceden çeviren:
Bekir Karaoğlu

Hümanizma ruhunu anlama ve duymada ilk aşama, insan varlığının en somut anlatımı olan sanat yapıtlarının benimsenmesidir, Sanat dalları içinde edebiyat, bu anlatımın düşünce öğeleri en zengin olanıdır. Bunun içindir ki bir ulusun, diğer ulusların edebiyatlarını kendi dilinde, daha doğrusu kendi düşüncesinde yinelemesi; zekâ ve anlama gücünü o yapıtlar oranında artırması, canlandırması ve yeniden yaratması demektir. İşte çeviri etkinliğini, biz, bu bakımdan önemli ve uygarlık davamız için etkili saymaktayız. Zekâsının her yüzünü bu türlü yapıtların her türlüşüne döndürebilmiş uluslarda düşüncenin en silinmez aracı olan yazı ve onun mimarisi demek olan edebiyatın, bütün kitlenin ruhuna kadar işleyen ve sinen bir etkisi vardır. Bu etkinin birey ve toplum üzerinde aynı olması, zamanda ve mekânda bütün sınırları delip aşacak bir sağlamlık ve yaygınlığı gösterir. Hangi ulusun kitaplığı bu yönde zenginse o ulus, uygarlık dünyasında daha yüksek bir düşünce düzeyinde demektir. Bu bakımdan çeviri etkinliğini sistemli ve dikkatli bir biçimde yönetmek, onun genişlemesine, ilerlemesine hizmet etmektir. Bu yolda bilgi ve emeklerini esirgemeyen Türk aydınlarına şükran duyuyorum. Onların çabalarıyla beş yıl içinde, hiç değilse, devlet eiiyle yüz ciltlik, özel girişimlerin çabası ve yine devletin yardımıyla, onun dört beş katı büyük olmak üzere zengin bir çeviri kitaplığımız olacaktır, özellikle Türk dilinin bu emeklerden elde edeceği büyük yararı düşünüp de şimdiden çeviri etkinliğine yakın ilgi ve sevgi duymamak, hiçbir Türk okurunun elinde değildir. 23 Haziran 194T.

Milli Eğitim Bakanı
Hasan Âli Yücel

SUNUŞ

Cumhuriyetle başlayan Türk Aydınlanma Devrimi'nde, dünya klasiklerinin Hasan Âli Yücel öncülüğünde dilimize çevrilmesinin, kuşkusuz önemli payı vardır.

Cumhuriyet gazetesi olarak, Cumhuriyetimizin 75. yılında, bu etkinliği yineleyerek, Türk okuruna bir "Aydınlanma Kitaplığı" kazandırmak istedik.

Bu çerçevede, 1940'lı yıllardan başlayarak Milli Eğitim Bakanlığı'nca yayınlanan dünya klasiklerini okurlarımıza sunmaya başladık.

Büyük ilgi gören bu etkinliği Milli Eğitim Bakanlığı'nca yayınlanmamış -ancak Aydınlanma Devrimi yarıda kalmasaydı yayınlanacağına kesinlikle inandığımız- dünya klasiklerini de katarak sürdürüyoruz.

Cumhuriyet

SOMERSET MAUGHAM ÜZERİNE

"Büyük gezgin" olarak bilinen William Somerset Maugham (1874-1965) çağdaş İngiliz yazınının öncülerinden biridir. Roman, tiyatro ve öykü dalındaki yapıtlarında kullandığı açık ve yalın deyiş, atmosfer oluşturma ve kurgu ustalığı bugün dahi örnek gösterilmektedir. Yapıtlarında bir yandan insan doğasının derinliklerine inebilmiş, öbür yandan o çağın Avrupa ve dünyasındaki kozmopolit toplum yapısını yansıtabilmiştir.

Somerset Maugham 1874 yılında Paris'te İngiliz Elçiliği'nde çalışan bir avukatın altıncı çocuğu olarak dünyaya geldi. On yaşında babasını yitirdiğinde İngiltere'de rahip olan amcasının yanına gönderildi. Canterbury King's Lisesi'nde okudu. Bir yıl Almanya'da Heidelberg Üniversitesi'nin felsefe ve yazın derslerini izledikten sonra Londra'ya döndü. St. Thomas Tıp Fakültesi'nde altı yıl tıp öğrenimi gördü ve Londra gecekondu semtlerinde doktorluk yapmaya başladı. Bu deneyimlerine dayanarak yazdığı *hiza of Lambeth* (1897) adlı ilk romanı ufak bir basan kazanınca, yazarlık umutları yeşeren Maugham doktorluğu orada bıraktı.

On yıl süreyle Paris'te yoksul bir yazar olarak yaşadıkdan sonra, yan özyaşamöyküsü niteliğindeki romanı

Of Human Bondage (Yaşamın Esiriyiz, 1915) ile üne kavuştu. Bu romanda genç bir tıp öğrencisinin acılarıyla dolu bir yaşamın içinde olgunlaşmasını anlatır. Bu dönemde yazdığı oyunlar da ilgi gördü; Londra sahnelerinde aynı anda dört oyununun birden sahnelendiği oldu.

Birinci Dünya Savaşı'nda Fransa'da Kızılhaç Örgütünde görev yaptı. Bu işinin yanısıra, Cenevre ve St. Petersburg'da İngiliz Gizli Servisi için ajan olarak çalıştı. Eğer, daha sonra yazdığı *Mr. Ashenden, the British Agent* adlı öykü kitabının yayımlanmasıyla anlaşılır.

Maugham, ünlü gezilerine 1917 yılında Pasifik Adaları ve Uzak Doğu ile başladı. Bir ömür boyunca hiç durmadan dünyanın dört bir yanını dolaştı, milyonerler ve ünlülerle aynı masaları paylaştı, insan doğasını türlü yönleriyle gördü. Bu gezilerdeki gözlemleri onun en güzel yapıtlarına esin kaynağı oldular. Örneğin, ikinci büyük çıkışını yaptığı *The Moon and Sixpence* (Ay ve Altı Para, 1919) adlı romanı Batı uygarlığından kaçıp Tahiti adalarına yerleşen ressam Paul Gauguin'in yaşamını anlatır.

Maugham'm, gezileri sırasında tanıdığı insanları ve tanık olduğu ya da dinlediği olayları yapıtlarında kimi zaman nerdeyse hiç değiştirmeden, olduğu gibi anlattığı için sorun yaşadığı da oluyordu. Örneğin, *The Painted Veil* (Renkli Peçe, 1925) adlı romanını yayınladıktan sonra üç kez değiştirmek için o sırada Hong Kong'ta yaşamakta olan kişileri romandan çıkarmak zorunda kalmıştı.

Maugham, Amerika'da yaşadığı 1940-1946 yılları arasında uzakdoğu tasavvufuna merak saldı. Üçüncü ve son başyapıtı sayılan *Razor's Edge* (Şeytanın Kurbanları,

1944) bu dönemin izlerini taşır. Bu romanda, Amerikalı bir savaş gazisinin yaşamın anlamını sorgulayışı ve tüm dünyayı dolaştıktan sonra Hindistan'da Vedanta felsefesiyle salt gerçeğe kavuşması anlatılır.

1928'de Güney Fransa'ya yerleşen ve 1965'te ölünceye kadar orada yaşayan Maugham, yaşam öyküsünü *The Summing Up* (1938), yazarlık anlayışınıysa *A Writer's Notebook* (1949) adlı yapıtlarında kaleme almıştır.

Pasifik Öyküleri

Öykü, Maugham'in yapıtları arasında önemli bir yer tutar. Toplu Öyküleri birkaç yıl önce İngiltere'de yenden 4 cilt olarak yayınlanmıştır.

Bu öykülerde insan doğasının akıldışı karmaşıklığı, tutku ve duyguların insana neler yaptırabileceği, vb. gibi herkesin kolayca özdeşleşebileceği durumlar çarpıcı bir betimleme ve usta bir dille anlatılır. Bunların arasında, Pasifik adalarında geçen öykülerin ayrı bir yeri vardır. Bu öykülerde ön planda yine insan vardır; ama ek olarak, uzakdoğu sömürge ülkelerinin Batı uygarlığıyla karşılaşması ve gerek Avrupalıların, gerekse yerlilerin karşı karşıya kaldığı toplumsal değer, ahlak ve kültür çelişkileri işlenir. Okuyucuya hem keyifli bir okuma, hem de düşünme ve sorgulama olanağı veren bu öykülerden "*Yağmur*" dünya yazınına Miss Sadie Thompson karakterini kazandırmış olmakla ünlüdür.

Bekir Karaoğlu

PASİFİK ÖYKÜLERİ

MACKINTOSH

Suları köpürterek okyanusta birkaç dakika kulaç atıp durdu. Su rahat yüzülemeyecek kadar sığıdı, ama köpekbalıklarından çekindiği için açılmıyordu. Sonra, sudan çıktı ve duş almak üzere banyo dairesine yürüdü. Pasifik tuzunun ağır yapışkanlığından sonra tatlı suyun serinliği ferahlık veriyordu; sabah yedide bile sıcak olan okyanusta yüzmek insanı canlandırmıyor, tersine mayıştırtıyordu. Üstünü kurularıp bornozunu giydikten sonra Çinli aşçıya seslendi, beş dakika içinde kahvaltıya hazır olacağım bildirdi. Yönetici Walker'm gururla "çim" diye söz ettiği kaba otların üstünde çıplak ayaklarıyla yürüyerek, giyinmek üzere kendi dairesine gitti. Giyinmesi uzun sürmedi, çünkü üstüne yalnızca bir gömlek ve keten pantolon geçirmişti; sonra kampta aşçı mutfağının bulunduğu yana gitti. İki adam yemeği başbaşa yediler, Çinli aşçı ona Walker'm sabah beşte atma binip çıktığını ve bir saatten önce dönmeyeceğini bildirdi.

Mackintosh uykusunu alamamıştı, önüne konan paw-paw ve pastırmalı yumurtaya yüzünü buruşturarak baktı. Gece sivrisinekler çıldırmış gibiydiler, yattığı cibinliğin dışından acımasız ve korkutucu vızıltıları uzak bir orgdan yayılan sonsuz bir nota gibi sürüp gitmiş; ne

zaman dalacak gibi olsa, birinin cebinliğin içine girdiği sanısıyla sıçrayıp uyanmıştı. Hava çok sıcak olduğundan çıplak yatıyordu. Sağma soluna döndü durdu. Zamanla, deniz kıyısında kınlan dalgaların kaim uğultusunu, düzenli ve durmak bilmediği için duymaz olduğunuz o uğultuyu sonunda bilincinde ayırt eder oldu, o ritim yorğun sinirlerini dövmeye başlayınca dayanabilmek için yattığı yerde yumruklarını sıkıldığını anladı. Bu sesi hiçbir şeyin durduramayacağı, sonsuza kadar süreceği düşüncesi dayanılır gibi değildi; sanki kendi gücü doğa güçlerine yetecekmiş gibi, içinde çılgınca bir şiddet eylemi yapma dürtüsü uyandı. Kendini toplamazsa delireceğini duyumsadı. Ve şimdi pencereden, koydaki dalga köpüklerinin çizgisiyle belirleşen bu olağanüstü görüntüye nefretle baktı. Bulutsuz gökyüzü de tersine çevrilmiş saydam bir kase gibi onu boşuyordu. Puposunu yaktı, birkaç gün önce Apia'dan gelen Auckland gazetelerini eline aldı. En yenisi üç hafta öncesinin gazetesiydi. Her biri inanılmaz bir yavanlık duygusu veriyordu.

Sonra ofisine gitti. Bu, içinde iki yazı masası ve bir duvarının önünde bir sıra bulunan sade ve geniş bir odaydı. Yerlilerden bir topluluk ve bir çift kadın bu sırada bekliyor; yöneticiyi beklerken kendi aralarında gevezelik ediyorlardı; Mackintosh içeri girdiğinde onu selamladılar:

"*Talofa-li.*" '

Onların selamına karşılık verip kendi masasına oturdu. İşe koyulup, Samoa valisinin defalarca istediği ve Walker'm her zamanki boşvermişliğiyle hazırlamayı savsakladığı bir raporu yazmaya başladı. Mackintosh notlar alırken, Walker'm bu raporu niye geciktirdiğini

düşündü: Adamın okuma yazması bilisizlik derecesinde olduğundan kâğıt kalemle yapılacak işlerden nefret ederdi; ve şimdi resmi dilde eksiksiz bir rapor hazır olduğunda yine yardımcısının işini beğendiğini gösterecek tek söz etmeyecek, küçümseyici bir gülüşle onu kendi yazmış gibi valiye gönderecekti, Walker bu raporun bir sözcüğünü bile yazamazdı. Mackintosh üstünün bu rapora yapacağı en ufak bir eklemenin çocukça ve yanlış dilbilgisiyle yazılmış olacağı öfkeyle içinden geçirdi. Karşı çıksa veya onun eklediğini düzeltmeye kalksa Walker öfkeyle bağırırdı:

"Dilbilgisinin canı cehennemle! Benim söylemek istediğim bu ve ben böyle yazıyorum işte" .

Sonunda Walker geldi. İçeri girdiğinde yerliler onun çevresine üşüşüp dertlerini anlatmak istedilerse de, o hepsini kabaca susturup yerlerine oturmalarını ve çenelerini kapamalarını söyledi. Sessiz olmazlarsa hepsini dışarı atmak ve o gün hiçbirini dinlememekle korkuttu. Mackintosh'u selamladı:

"Selam, Mac, uykun nasıldı? Bilmiyorum, günün en güzel saatlerini nasıl yatakta harcayabiliyorsun? Benim gibi tan atmadan kalkmalısın. Uykucu tembel."

• Sandalyesine oflayarak çöktü ve geniş bir boyun mendiliyle yüzünü sildi.

"Ah, nasıl da susamışım!"

Walker kapıda bekleyen, beyaz ceketi ve Samoaların yerli giysisi lava-lava peştemahıyla gülünç bir görüntüsü olan polis memuruna döndü, ondan bir *kava* (kahve) getirmesini istedi. Kava güğümü odanın bir köşesindeydi, polis yarım bir hindistancevizi kabuğuna doldurup getirdi. Walker birkaç damlasını yere döktü, odada-

kilere geleneksel sözcüklerle selam verip iştahla içti. Sonra, bekleyen yerlilere de ikram etmesini söyledi, böylece ceviz kabuğu yaşlı ve saygınlardan başlayarak, sırayla elden ele dolaştı, aynı geleneksel biçimde içildi.

Sonra o da işe başladı. Walker ufak tefek, ortadan kısa boylu ve tıknaz bir adamdı; temiz traşlı geniş, etli yüzünde yanakları sarkıyor ve gerdanı üç kat görünüyordu. Küçük yüz hatları bu etin içinde kayboluyordu. Tepesindeki bir tutam beyaz saç dışımda kafası çıplaktı. İnsana Bay Pickwick'i anımsatıyordu. Gülünç, alay edilebilecek bir yüzdü bu, ama tuhaftır, yine de bir saygınlık duygusu veriyordu. Altın çerçeveli gözlüklerinin arkasındaki mavi gözlerinde canlılık ve huysuzluk, yüzünde büyük bir kararlılık okunuyordu. Altmış yaşındaydı, ama doğuştan canlılığıyla yıllan yenebilmişti. Kilosuna karşın devinimleri çevikti, yürürken adımlarını sanki yeryüzüne ağırlığıyla iz bırakmak ister gibi yere sert sert vuruyordu. Sesi kaim ve boğuktu.

Mackintosh Walker'm yardımcılığına atandığından bu yana iki yıl geçmişti. Samoa takımadalarının en büyüklerinden biri olan Talua'da çeyrek yüzyıldan beri yöneticilik yapan Walker, Pasifik Okyanusu'nun bir ucundan öbürüne kadar adı bilinen biriydi; nitekim Mackintosh onu merak eder ve tanışmak ister olmuştu. Yeni görevine başlamadan önce birkaç hafta Apia'da oyalanmış, hem kaldığı Chaplin Oteli'nde, hem de İngiliz Kulübü'nde yönetici Walker üzerine sayısız öykü dinlemişti. Şimdi, bu öykülere kapıldığı için kendiyi alay ediyordu: Walker ilginç bir adam olduğunu biliyor, bununla gurur duyuyor ve bilerek ününe uygun davranıyordu. Kendi "söylence"sine kıskançlıkla sahip çıkıyor, hak-

kında anlatılan öykülerin ayrıntılarını bilmeniz için üste-
liyordu. Birisi bu öyküleri yabancılara eksik anlattırsa
çok kızardı.

Walker'm kaba, ama dostça bir davranışı vardım -
Mackintosh başlangıçta bunu çekici bulmuyor değildi;
ve Walker, tüm öykülerini anlatabileceği yeni bir dinle-
yici bulmuş olmanın sevinciyle, elinden gelenin en iyisi-
ni yapıyordu. Neşeli, içten ilgili ve düşünceli bir adam-
dı. Mackintosh için, yirmi dört yaşma kadar Londra'da
bir devlet memurunun güvenli ortamında yaşadıkdan
sonra zatürre geçirmiş, tüberküloz tehlikesi karşısında
Pasifik'te bir göreve atanmayı çare olarak görmüş olan
Mackintosh için, Walker'm yaşamı olağanüstü romantik
görünüyordu. Ona ilk anlattığı, adama yakışan tipik bir
öyküydü. On beş yaşında evden kaçıp buharlı bir gemi-
de iş bulmuş, bir yıl boyunca kazan dairesinde kömür,
küremişt. Yaşma göre kısa boylu bir çocuktu, tüm tayfa-
lar ona iyi davranıyorlardı; ama ne hikmetse kaptan on-
dan nefret ediyordu. Çocuğa çok acımasız davranıyordu,
öyle ki bütün gece dayak ve tekmelerden çürüyen vücu-
dunun sızlamasından uyku uyuyamıyordu. Kaptandan
bütün benliğiyle nefret etti. Bir gün at yarışlarında sağ-
lam bir tüyo aldı, Belfast'ta bulduğu bir arkadaşından
yirmi beş İngiliz lirası borç buldu. Tüm parayı bahisler-
de uzak olasılıklı bir atın üzerine yatırdı. Yitirirse borcu-
nu ödeyebilmesine olanak yoktu, ama bunu hiç düşün-
memişt. Talihi yolunda gitti, at yarışı kazandı. Birden
eline bin liradan fazla para geçmişti. Artık şans onundu.'
Kentte en iyi avukatın kim olduğunu soruşturup öğrendi
- bu sırada buharlı gemi İrlanda kıyılarındaydı - avukata
gidip, bu geminin satılık olduğunu duyduğunu anlattı,

kendi hesabına onu satın alması için avukatı vekil tuttu. Avukat on altı yaşındaki bu genç müşterisine güldü, ama bir parça sempati duydu ve gemiyi onun için satın almakla kalmayıp iyi bir fiyata koparmaya söz verdi. Kısa süre sonra Walker koca bir geminin sahibi olmuştu. Gemiyi almaya gittiği günü, kaptana "benim gemimden defolman için yarım saatin var" dediği günü yaşamının en mutlu anı olarak tanımlıyordu. İkinci kaptanı onun yerine atayıp yine denizlere açıldı; dokuz ay sonra gemiyi kârlı bir fiyata satıyordu.

Yirmi altı yaşında Pasifik adalarında kıyıya çiftçi kimliğiyle çıktı. Alman işgali zamanında Taluada kalan birkaç beyaz adamdan biriydi ve yerlilerce sözü dinlenen biri olmuştu. Almanlar onu yönetici atadılar, bu görevi yirmi yıl boyunca yürüttü; İngilizler adayı geri aldıklarında ondan yöneticilik görevini sürdürmesini istediler. Walker adayı despotça ama tam bir başarıyla yönetti. Bu başarının gizi Mackintosh'un onu merak etmesinin başka bir nedeniydi.

Ama bu iki adam geçinebilecek yapıda yaratılmamışlardı. Mackintosh çirkin yüzlü, ince uzun boylu, omuzları çökük ve çelimsiz bir adamdı. Etsiz çökük avurtları, iri ve bulanık gözleri vardı. Çok okuyan biriydi, nitekim kitapları postadan geldiği gün paketleri açarken Walker uğramıştı. Kitaplara bir baktı, sonra Mackintosh'a dönüp kabaca güldü:

"Bu işe yaramaz süprüntüleri ne diye getirttin ki?"

Mackintosh kızardı.

"Onlara süprüntü demene üzüldüm. Kitapları getirttim, çünkü onları okumak istiyorum."

"Bir sürü kitabım geliyor dediğinde ben de iyi bir

şeyler olacağını sanmıştım. Hiç polisiye kitap yok mu aralarında?"

"Polisiyeler ilgimi çekmiyor."

"O zaman sen çok safsın."

"Böyle düşündüğüne sevindim."

Her posta gemisi Walker'a dönemsel yayınlar, Yeni Zelanda'dan gazeteler, Amerika'dan dergiler getiriyordu. Mackintosh'un bu gelip geçici yayınları küçümsediğini görmek onu kızdırıyordu. Yardımcısının tüm dinlencesini ciddi kitaplar okuyarak harcamasını anlayamıyor, Gibbon'un *Roma İmparatorluğunun Gerileme ve Düşüşü* veya Burton'un *Karaduygunun Anatomisi* adlı yapıtları gibi kitapları gösteriş için okuduğunu düşünüyordu. Dilini tutmayı da hiç öğrenmediği için, yardımcısı hakkındaki düşüncelerini açıkça söylemekten geri kalmıyordu. Mackintosh giderek adamın gerçek yüzünü görmeye başlamıştı; neşeli, gürlütcü görüntüsünün ardındaki bayağı ve kurnaz kinciliği, büyüklenme ve zorbalığı okuyabiliyordu. Ama, yine de adamda kendi sınıfından olmayan insanları sevmeyişinden kaynaklanan bir utançlık vardı. Başkalarını, salt kullandıkları dilden dolayı yargılama saflığını gösteriyordu; kendi söyleşilerinde büyük yer kaplayan sövgü ve argodan arınmış bir dil kullanan kişilerden hemen işkilleniyordu. İki adam akşamın iskambille piket oynarlardı. Walker iyi oynamıyordu, ama yendiği zaman böbürleniyor, yenildiğindeyse neşesi kaçıyordu. Çok ender olarak birkaç çiftçi veya tüccar adaya uğradığında birç oynarlardı ve o zaman Mackintosh'un adamda tipik bulduğu özelliği ortaya çıkardı. Oyunda eşi kim olursa olsun, eli kendi oynamak için her yola başvurur, sonu gelmeyen tartışmalara girer

ve sesini yükselterek karşıtlarını sindirmeye uğraşırdı. Oynadığı kâğıdı ikide bir geri alır, karşı çıkıldığında "Oh, gözleri iyi görmeyen yaşlı birine bunu çok görmezsiniz herhalde," diye sızlanırdı. Oysa, karşıtlarının onunla iyi geçinmek pahasına oyundaki hilelere katlandıklarını anlayamaz mıydı? Mackintosh buz gibi bir nefretle onu izlerdi. Oyun bittiğinde, herkes pipolarını yakıp viskilerini yudumlamaya başlayınca, anılar anlatılırdı. Walker bir gün neşeyle evliliğinin öyküsünü anlattı. Kendi düğün partisinde o kadar sarhoş olmuştu ki yeni gelin kaçmış ve bir daha onu görmemişti. Adadaki kadınlarla, kimi sıradan, kimi de düzeysiz birçok gönül serüveni olmuştu; Walker'in bunları zamparalık gösterisi gibi övünerek anlatışı Mackintosh'un kulaklarına bir eziyet gibi geliyordu. O kaba ve pis bir yaşlıydı. Mackintosh'u küçümsüyor olması, genç adamın kendi bayağılıklarını paylaşmamasından veya herkes sarhoşken ayık kalıyor olmasından kaynaklanıyordu.

Walker onun resmi görevini yaparken gösterdiği özeni de beğenmiyordu. Mackintosh her şeyi bir düzen içinde yapmaya alışmıştı, belgeleri her zaman düzgün yerleştirmiş olduğundan aradığı bir yazıyı hemen bulabilir, sömürge yönetimi için gerekli tüm yasa ve yönetmeliklere kolayca ulaşabilirdi.

"Fasa fiso bunlar," diyordu Walker. "Bu adayı yirmi yıl kırtasiyesiz yönettim, bu yaştan sonra da istemiyorum."

"Aradığın bir mektubu bulmak için yarım saat harcamak işini kolaylaştırıyor mu, peki?" diye yanıt verirdi.

"Sen yok olası bir bürokratsın. Ama kötü adam değilsin, burada bir iki yıl kaldıktan sonra düzeleceksin.

Senin sorunun içki içmemen. Haftada bir sarhoş olsan hiçbir şeyin kalmaz."

İşin tuhaf olan yanı, Walker'm, yardımcısının yüreğinde her geçen gün artan nefretin hiç farkında olmayıştı. Onunla alay edip geçiyordu, ama giderek varlığına alışıyor, neredeyse ondan hoşlanıyordu. Başkalarının kursurlarına ufak bir hoşgörüsü vardı ve Mackintosh bundan yararlanabilirdi. Belki de onunla alay edebildiği için bilinç altında onu benimsemişti. Adamın espri anlayışı kabaydı ve sürdürülebilmesi için karşıt birine gerek vardı. Mackintosh'un titizliği, katı ahlak anlayışı, içki içmez oluşu onun için iyi bir gereç kaynağıydı; yardımcısının İskoç adı bir süre bilinen İskoçyalı fıkralarını anlatmasını sağlamıştı; bunları iki üç konuk bulunduğu zamanlar anlatıyor ve herkesi Mackintosh'a güldürüyordu. Kimi zaman yerlilere onun hakkında bir şeyler söyler, Samoa dilini pek sökemeyen Mackintosh adamların kahkahalarla gülüşünden açık saçık birşeyler söylediğini anlardı. Mackintosh gülümseyip önündeki işine bakardı.

"Hakkını yemeyeyim, Mac," derdi Walker kalın sesiyle, "sen şaka kaldırmayı biliyorsun."

"Bu bir şaka mıydı?" diye sordardı Mackintosh. "Anlamamıştım."

"Ah bu İskoçlar!" diyordu Walker bir kahkahayla. "İskoçlara şakayı anlatmanın tek bir yolu vardır: ameliyat!"

Walker'm bilmediği bir şey varsa, Mackintosh gibi bir adamın en zor kaldıracağı şeyin alay edilmek olduğuydu. Genç adam gece yarısı birden uyanır, yağmur mevsiminde soluk alınamayan gece karanlığında Walker'm bir gün önce ona düşüncesizce söylediği sözleri kafasında çevirip dururdu. Bu aşağılamalara katlana-

mazdı. Yüreği öfkeyle kabarıyor, bu adama dersini vermenin türlü yollarım düşünüyordu. Birkaç kez sözle karşılık vermeyi denemişti, ama Walker hazır cevap biriydi, kaba veya beylik birkaç sözle üste çıkmayı biliyordu. Kafasının ilkelliğine ince bir alay işlemiyordu. Bu kendini beğenmiş adamı yaralamak olanaksızdı. Gürültülü kahkahasına karşı Mackintosh'un etkili bir silahı yoktu. Bir süre sonra, en akıllıca yolun kızdığım belli etmemek olduğunu gördü. Kendini dizginlemeyi öğrendi. Fakat, nefreti artarak sürdü ve değişmez bir düşünceye dönüştü. Artık onu delice bir dikkatle izliyordu. Walker'ın yaptığı her bayağılık, büyüklerime veya kurnazlık gösterisinden kendi özgüvenine pay çıkarır oldu. Walker ağzını şapırdatarak açgözlü gibi yemek yiyor, o bunu keyifle seyrediyordu. Walker'm söylediği saçma sözleri ve dilbilgisi yanlışlarını bir yere not ediyordu. Üstünün onu adam yerine koymadığını biliyor ve bundan acı bir mutluluk duyuyordu, böylece bu dar kafalı ve kendini beğenmiş yaşlı adamdan nefreti artıyordu. Ayrıca, ona beslediği kinden Walker'm haberinin olmayışından da tuhaf bir zevk duyuyordu. Adam çevresinde sevildiğine inanan ahmağın biriydi. Bir kez Mackintosh onun kendisi hakkında konuşmasına kulak misafiri oldu:

"Onu elimde bir yoğurayım, o zaman adam olur. O sadık bir köpek ve efendisine bağlı."

Mackintosh yüz hatlarını bozmadan, içinden uzun uzun güldü.

Fakat, duyduğu kör bir nefret değildi; tersine zihnini açık tutuyor ve Walker'm yeteneklerini yansızca göz-lüyordu. Adam küçük krallığını başarıyla yönetiyordu. Adil ve dürüsttü. Servet yapmak için elinde sayısız fırsat

olmasına karşın, bu göreve ilk atandığı günkü gibi yok-suldu; yaşlılığında tek güvendiği dayanak emekli oldu-ğunda alacağı aylıktı. En gurur duyduğu yönü, bir yar-dımcı ve melez bir yazmanla tüm adayı yönetebilmesiy-di; oysa, Apia'nın başkenti olan Upolu adası bir bürok-ratlar ordusu tarafından yönetiliyordu. Yetkesini sürdür-mek için birkaç yerli polis atamıştı, ama onlara hiç işi düşmüyordu. Tüm yönetimini blöf ve İrlandalı huyuyla sürdürüyordu.

"Bana bir cezaevi yaptırılım diye çok üstelediler," diyordu. "Cezaevi benim neyime? Yerlileri hapse atacak değilim. Yanlış yaptıklarında onları nasıl adam edeceği-mi biliyorum."

Apia'daki üstleriyle en sık tartıştığı konu adadaki yerlilerin tüm hukukunun kendisini ilgilendirdiğine inanmasıydı. Suçlan ne olursa olsun, onları başkentteki mahkemelere göndermezdi; bu konuda Upolu'daki va-liyle aralarında çok sert yazışmalar oluyordu. Gerçek şu ki yerlileri kendi çocukları gibi görüyordu. Daha da şa-şırtıcı olanı, bu kaba, bayağı ve bencil adam, yıllarca ya-şadığı bu adayı büyük bir aşkla seviyordu; yerlilere ka-baca gösterdiği şefkate olağanüstü bir yan vardı.

Yaşlı boz atının üstünde adayı dolaşmayı sever ve güzelliğine hiç doyamazdı. Ot biten yollarda, hindistan-cevizi ağaçlarının gölgesinde at sürerken arada bir görü-nümü seyretmek için mola verirdi. Bazan bir yerli kö-yünden geçtiğinde attan iner, oymak başkanının ikram ettiği "kava"yı içerdi. Orada an kovardan gibi dizili, ta-vanı hasırla örtülmüş kulübeleri seyrettikçe yüzüne bir gülümseme gelirdi. Bakışları meyva ağaçlarının çepe-çevre yeşil görüntüsüyle mutluluk içinde dinlenirdi.

"Ah, Cennet bahçeleri böyle midir acaba?"

Bazan at gezintileri onu kıyı kuşağına götürür, ağaçlar arasından engin denizin boş, hiçbir geminin bozamadığı ıssız görüntüsü ona eşlik ederdi; bazan da bir tepeye tırmanır, geniş bir ufka yayılan büyük ağaçların arasına serpiştirilmiş köyleri, sanki dünyanın kralymış gibi seyreder, bir saat boyunca kendinden geçmiş gibi orada otururdu. Ancak, duygularını anlatabilecek sözleri yoktu, içinde kabaran gerilimi atabilmek «çın kaba bir davranış veya sövgüden başka bir yol bilmezdi.

Mackintosh onun bu duygularını soğuk bir küçümsemeye izlerdi. Walker çok içen biriydi; Apia'da geçirdiği akşamlarda kendisinden çok daha genç adamları masanın altına yuvarlamakla övünürdü; onda biraz da sarhoş duygusallığı vardı. Dergilerde okuduğu acıklı haberlere ağlar, ama yirmi yıldır tanıdığı bir tüccara borç vermeyi kesinlikle geri çevirirdi. Eli sıkıydı. Bir keresinde Mackintosh ona şöyle dedi:

"Kimse seni parayı sokağa atmakla suçlayamaz."

O bunu bir iltifat olarak aldı. Doğa hayranlığı da sarhoş duygusallığından başka bir şey değildi. Keza. Mackintosh üstünün yerlilere karşı duygularına da olumlu bakmıyordu. Walker, bencil bir adamın köpeğini sevdiği gibi, onları gücünün buyruğunda oldukları için seviyordu ve kafa yapısı onlarla bir düzeydeydi. Yerlilerin açık saçık esprilerine her zaman verecek bir karşılığı vardı. İki taraf da birbirini çok iyi anlıyordu. Walker onlar üzerindeki etkisinden gurur duyuyordu. Onları çocukları gibi görüyor ve her işlerine karışıyordu. Yetkesine kıskançlıkla bağlıydı; onları karşı çıkılmalarını dinlemeden demir bir çubukla yönetiyordu ama, adadaki başka bir

beyaz adamın onlardan yararlanmasına izin vermezdi. Misyonerlere kuşkuyla bakar, hoşuna gitmeyen bir davranışlarını gördüğünde yaşamlarını zindan eder. kovmasa bile adamlar kendiliklerinden gittiklerine mutlu olurlardı. Yerliler üzerindeki gücü o kadar büyüktü ki onun bîr sözüyle misyonerler için çalışmayı bırakır, yiyecek götürmezlerdi. Öte yandan, tüccarlara hiç kolaylık göstermezdi. Onların yerlileri aldatmamaları, yaptıkları işin ve ürettikleri "kopra"nın (*) ücretini hakkıyla vermeleri, onlara sattıkları mallardan aşırı kâr etmemeleri içm dikkat ederdi. Haksız bir alışveriş karşısında acımasızdı Tüccarlar rahat ticaret yapamadıkları içm bazan Apıa'ya ondan yakınarlardı. Ama bunun karşılığı onlar için çok kötü olurdu. O zaman Walker her türlü yalan ve kara çalmayla onları boğuntuya getirir, sonunda tüccarlar eğer adada barış içinde yaşayabilmek istiyorlarsa onun koşullarını kabullenmek gerektiğini anlardı. Ona güçlük çıkaran birkaç tüccarın depolan yanmıştı, ama bu işi yöneticinin yaptırdığım kanıtlayabilmek kolay değildi. Bir keresinde, işveçli-yerli melezi bir tüccar, deposu yanıp her şeyini yitirince gidip onu kundakçılıkla suçlamıştı. Walker onun yüzüne karşı sıtıp şöyle dedi:

"Seni pis köpek. Annen yerli bir kadındı, ama sen onları kandınıyorsun. Senin kokmuş depon yandıysa, bu ancak Tann'nın sana bir cezası olabilir. Şimdi defol."

Ve adam iki yerli polis tarafından dışarı atılırken o kahaahalar atıyordu:

"Evet, Tann'nın cezasıdır."

(*) Kopra: Hindistancevizi yağı.

Şimdi, Mackintosh onun günlük işine başlayışına tanık oluyordu. Walker önce hastalardan başladı, çünkü öbür işleri yanısıra doktorluk da yapıyor ve ofisin arka tarafında ilaçlarla dolu bir odası bulunuyordu. Yaşlı bir adam öne çıktı, kıvrık beyaz saçları, mavi lava-lava giysisi ve süslü dövmelerle kaplı ama asma yaprağı gibi buruşuk bir derisi vardı.

"Ne için geldin?" diye sertçe sordu Walker.

Adam sızlanan bir sesle, kusmaktan yemek yiyemediğini, şurasında ve burasında ağrısı olduğunu anlattı.

"Misyonerlere git," dedi Walker. "Biliyorsun, ben ancak çocukları iyileştirebiliyorum."

"Misyonerlere gittim, ama iyileşemedim."

"O zaman evine git ve ölmeyi bekle. Zaten çok yaşamışsın, daha da yaşamak mı istiyorsun, be serser adam."

Yaşlı adam elini kolunu sallayarak karşı çıkmak istedi, ama Walker kucağında hasta bir çocuk taşıyan kadına işaret edip, çocuğu getirmesini söyledi. Kadına sorular sorarken çocuğa bakıyordu.

"Sana ilaç vereceğim," dedi. Sonra, melez yazmanına döndü. "Dispansere git ve bana kalomel haplarından getir."

Çocuğa orada bir hap içirdi ve öbürünü kadına verdi.

"Onu eve götür, ama sıcak tut. Yarın, ya ölür yahut da iyileşir."

Sandalyesinde geriye yaslanıp piposunu yaktı.

"Harika bir ilaç bu kalomel. Onunla, Apia'daki doktorların topundan daha fazla yaşam kurtardım."

Walker becerisiyle övünüyor ve, bilisiz kararlılığıyla, tıp mesleği üyelerini küçümsüyordu.

"En sevdiğim hastalar," diye sürdürdü, "doktorların umutsuz diye vazgeçtikleridir. Doktorlar ona çaremiz yok dediklerinde ben "bana gel" diyorum. Sana kanserli adamın öyküsünü anlatmış mıydım?"

"Çook," dedi Mackintosh.

"Onu üç ayda iyi ettim."

Walker işinin bu bölümünü bitirdiğinden öbürüne geçti. Bu öbekttekilerin dertleri çok çeşitliydi. Bir kadın kocasıyla geçinemediğine yarıyor, başka bir adam karısının kaçtığından yakmıyordu.

"Şanslı kerata," dedi Walker ona, "çok adam senin yerinde olmak isterdi."

Küçük bir toprak parçasının mülkiyet kavgası uzun bir süre aldı. Tutulan balığın paylaşılması konusunda bir tartışma vardı. Bir başkasında, söz verdiği ücreti ödeme-yen beyaz bir tüccardan yakınılıyordu. Walker her soru-nu dikkatle dinliyor, kafasında tartıp hemen orada kara-rını veriyordu. Bundan sonra hiçbir karşı görüş dinle-mezdi; taraflar karşı çıkmalarını sürdürürlerse polis tara-fından dışarı atılırlardı. Mackintosh tüm bunları sessiz bir öfkeyle izliyordu.- Genelde belki kaba da olsa bir adalet dağıtılmış oluyordu, ama Mackintosh üstünün ka-nıtlara değil de içgüdüsüne dayanarak karar vermesini içine sindiremiyordu. Akıl mantık dinlemiyordu. Tanık-lara baskı yapıyor, onun yönlendirmek istediği türde ko-nuşmazlarsa, onları hırsız veya yalancı diye azarlıyordu.

Odanın bir köşesinde bekleyen adamları sona bırak-mıştı. Onları bilerek görmezlikten geliyordu. Bu toplu-luğun başındaki oymak başkam kısa ak saçlı, temiz bir lava-lava giymiş ve konumunun bir göstergesi olarak elinde büyük bir sinek tokacı tutan yaşlı bir adamdı; ya-

nında oğlu ve köyünün ileri gelenlerinden yarım düzine adamla gelmişti. Geçmişte Walker'm onlarla bir sürtüşmesi olmuş ve Walker kazanmıştı. Yine huyuna uygun olarak, zaferinin tadına varmak ve çaresizliklerinden yararlanıp burunlarını sürtmek istiyordu. Bu olayın ayrıntıları ilginçti. Walker'da yol yapma merakı vardı. O Talua'ya geldiğinde orada burada birkaç eski yol vardı, ama o kısa zamanda kırları aşan ve köyleri birbirine bağlayan yollar yapmıştı; zaten, adanın kalkınmasında en büyük pay bu yollarındı. Eskiden iç bölgedeki ürünleri, özellikle koprayı kıyıya getiremiyor, bekleyen gemilere ve mavunalara yükleyip Apia'ya ulaştırıyorlardı. Oysa, artık yollar sayesinde bu mümkündü. Walker'm en büyük düşü adayı tümüyle kuşatan bir çevre yolu yapmaktı; bunun büyük bir bölümünü tamamlamıştı.

"İki yıl sonra bitireceğim, işte o zaman ister öleyim ister beni kovsunlar, umurumda değil."

Yollan onun can şenliğiydi ve açık oldukları görmek için onları sürekli dolaşırdı. Bunlar basit yollar; üzerinde otlar biten, kâh çalılıklar, kâh çiftlikler arasına dalıp çıkan geniş patikalar sayılırlardı; ama, yer yer ağaçları kesmek, kayalar sökmek veya patlatmak, bazan da kazı yapmak gerekiyordu. Walker tüm bu zorlukları üstesinden kendi yöntemleriyle gelmiş olmakla övünüyordu. Yolların geçtiği yerlerin hem kullanışlı, hem de adanın güzelliklerini sergileyici özellikte olmasından mutlanıyordu. Bu yollardan neredeyse bir şair gibi söz ediyordu. Yollar düş gibi çayırlar arasında kıvrılarak ilerliyor, bazan da yolcular tüm görünümü kucaklayabilsin diye dev ağaçların altında upuzun bir çizgi gibi uzanıyorlardı. Bu kaba ve içkici adamın, kafasındaki düşleri

gerçekleştirebilmek için böylesine emek harcaması anlaşılır gibi değildi. Yollarını yapmak için sanki bir Japon bahçıvanın hünerlerini kullanmıştı. Bu işler için merkezden para da gönderilmişti, ama o bunun ufak bir bölümünü harcamış olmaktan zevk alıyordu; geçen yıl gönderilen bin liradan yalnızca yüzünü harcamıştı.

"Köylüler parayı ne yapacaklar ki?" diye söylenirdi. "Gidip hiçbir gerek duymadıkları bir sürü ıvır zıvıra, daha doğrusu misyonerlerin izin verdiği incik boncuğa harcayacaklar."

Açık bir nedeni olmadığı halde, belki de kendi yönetim biçiminin Apia'daki bürokratların savurgan yöntemlerinden ne kadar farklı olduğunu göstermek isteğiyle, yol yapımında yerlileri çok düşük bir ücretle çalıştırıyordu. İşte bu nedenle, şimdi onu görmeye gelmiş olan köy halkıyla arası açılmıştı. Başkanın oğlu bir yıl kadar Upolu'da kalmış ve geri döndüğünde halkına Apia'da kamu işlerinde çalışanların daha yüksek ücret aldığını anlatmıştı. Uzun ve ateşli konuşmalarıyla onların yüreklerinde bir kazanç isteği uyandırmış, kazanabilecekleri servetin veya satın alabilecekleri viskinin düşlemine sokmuştu. Bu viski konusu özellikle önemliydi, çünkü yerlilere satışı yasak olduğundan, beyazların ödediği paranın iki katma karaborsadan almak zorunda kalıyorlardı. Köylüler sandal ağacından yapılmış sandıklarda korudukları servetlerin, kokulu sabunların, somon balığı konservelerinin, kısacası Kanaka köylülerinin sahip olabilmek için ruhlarını satabilecekleri şeylerin düşünüyüyorlardı. İşte bu nedenle, yönetici onları çağırıp köylerini denize bağlayacak bir yol yapımında çalışmalarını istediğinde, onun önerdiği yirmi İngiliz lirasını beğen-

meyip yüz İngiliz lirası istediler. Başkanın oğlu Marnıma uzun boylu, yakışıklı, derisi bakır renginde, kireçle kırmızıya boyanmış kıvrıkcık saçları, boynunda kırmızı ahududu dalından bir kolye, kulaklarının arkasında kızıl çiçekler takılı bir gençti. Vücudunun üst yanı çıplaktı, ama Apia'da bulunduğunu ve artık yabanıl olmadığını göstermek için, lava-lava yerine pantolon giyiyordu. Marnıma köylülere, birlik olurlarsa yöneticinin onların önerisini kabul etmek zorunda kalacağını söylüyordu. Yol yapmayı kafasına koymuş olan bu adamın, başka çaresi kalmayınca istediklerini vereceğinden emindi. Ama, sıkı durmalıydılar, yüz lira istemişlerse daha aşağısına razı olmamalıydılar. Köylüler bu öneriyi ilk kez ona getirdiklerinde Walker o uzun ve sesli kahkahalarından birini savurdu. Onlara, saçmalamayı bırakıp hemen işe koyulmalarını söyledi. O gün keyfi yerinde olduğundan, yol bitiminde onlara bir de şölen çekeceğine söz verdi. Sonra, kimsenin işe başlamadığını öğrenince, kalkıp köye gitti ve adamlardan bu aptalca oyunu bırakmalarını istedi. Ama, Manuma onları iyi öğütlemişti - hem ağız kavgası Kanakalann çok sevdiği bir oyundur - köylüler direndiler, yüz lira almazlarsa çalışmayacaklarını söylediler. Keyfi bilirdi, onlar için hava hoştu. O zaman Walker küplere bindi. Yüzü korkunç bir görünüş aldı. Kısa kaim boynu şişti, yüzü kıpkırmızı oldu, ağzından köpükler saçıldı. Köylülere aşağılayıcı sözler yağdırdı. Onları nasıl yaralayıp aşağılayacağını iyi biliyordu. Ru dehşetli görüntü karşısında köyün yaşlıları korkup geri adım atmak istediler. Manuma olmasaydı, onlara dış dünyadan haber getirmiş olmasaydı, belki de razı olacaktı. Walker'a yanıtı Manuma verdi.

"Bize yüz lira ver, çalışalım."

Walker ona yumruğunu gösterip sövgüler savurdu. Yerlilerden birine kendi elleriyle dayak atması ünlüydü; onun bilek gücünü biliyorlardı ve Walker genç adamdan üç kat daha yaşlı ve on parmak daha kısa olduğu halde, Manuma'yı dövebileceklerinden emindiler. Fakat Walker üstelemedi, yatışmış bir sesle konuştu:

"Burada bir avuç deliyle zamanımı yitirecek değilim," dedi. "Önerimi aranızda bir kez daha konuşun. Bir hafta içinde işe başlamazsanız, olacaklara karışmam."

Geri dönüp başkanın kulübesinden çıktı. Yaşlı atının ipini çözdü; onunla yerliler arasındaki ilişki ne tuhaftı ki, görenek olduğu üzere, atma binerken köyün ileri gelenlerinden biri yine atın üzengisini tutuyordu.

Aynı akşam Walker her zamanki yürüyüş saatinde evinin önünden geçerken başının yanından vızlayıp geçen bir cismin yandaki bir ağaca saplandığını işitti. Ona bir şey atılmış olduğunu anlayıp içgüdüyle yere çöktü. "Kim var orada?" diye seslendikten sonra, atılan yana doğru koştu. Çalılarının arasından bir adamın kaçtığını duydu. Karanlıkta arkasından gitmek umutsuz bir çaba olurdu, ayrıca yorgundu. Ağacın yanma dönüp atılan cismi araştırdı, ama ne olduğunu bulamadı. Hava iyice kararmıştı. Hemen eve gidip Mackintosh'u ve Çinli aşçıyı çağırdı.

"Birileri bana bir şey attı. Benimle gelin, ne olduğunu bulalım."

Aşçıya bir fener getirmesini söyledi. Üçü birlikte ağacın çevresini uzun süre aradılar. Bir şey bulmaktan umudu kesmişlerdi ki Çinli aşçı bir çığlık attı. Onun havaya kaldırdığı fenerin ışığında gördükleri şey, ağaca

saplanmış uzun bir kamaydı. Öyle bir güçle fırlatılmıştı ki ağaçtan zorla çıkarabildiler,

"Azız George, aşkına, ıska geçmeseydi benim işimi bitirirdi."

Walker bıçağı ahp baktı. Bu, yüzyıl kadar önce beyaz adamların adaya getirdikleri türden bir gemici bıçağıydı; yerliler onu hindisiancevizini ikiye bölüp koprayı kurutmak için kullanır olmuşlardı. Oysa, on iki parmak uzunluğunda keskin ağızıyla öldürücü DİR silahtı. Walker yavaş sesle söylendi:

"Şeytan, küstah şeytan."

Bıçağı atanın Manuma olduğundan kuşkusuz yoktu, ölümden üç parmak aralıkla kurtulmuştu. Ama kızgın değildi. Tersine, neşesi yerindeydi, başından geçen bu olay onu eğlendirmişti. Eve döndüklerinde, aşçıya içkileri ısmarladıktan sonra, ellerini ovuşturuyordu.

"Bunu onlara ödeteceğim!"

Küçük gözleri parlıyor ve hindi gibi kabarıyordu. Yarım saat içinde ikinci kez Mackintosh'a olayın her ayrıntısını anlatmıştı. Soma, ona piket oynamayı önerdi. Oyun sırasında, köylülere neler yapacağını sıraladı. Mackintosh onu dinlerken dudaklarını ısıyordu.

"İyi ama, onlarla niye uğraşıyorsun⁰" diye sordu. "Yapmalarını istediğin iş için yirmi lira çek az bir para."

"Onlara vereceğim her kuruş için minnet duymaları gerekir."

"Bırak Allahım seversen, bu para senin cebinden çıkmıyor. Hükümetin sana verdiği bütçe yeterli; onu harcadın diye sana kızmazlar"

"Apia'daki ahmaklar bu işlerden anlamazlar."

Mackintosh adamın büyüklenmeden başka bir şey düşünmediğini gördü; omuzlarını silkti.

"Apia'dakilerin aptal olduğunu göstermek için canını tehlikeye atman akıllıca bir iş değil."

"Yok yahu, yerliler bana zarar vermek istemezler. Bensiz bir şey yapamayacaklarını bilirler. Bana tapıyorlar. Manuma aptalın teki. O bıçağı yalnızca beni korkutmak için atmıştır."

Walker ertesi gün Matautu adındaki o köye yine gitti. Atından inmedi. Başkanın kulübesine vardığında, yerde halka biçiminde oturmuş adamların aralarında konuştuklarını gördü; yine yol sorununu tartışıyor olmalıydılar. Samoa kulübeleri şöyle bir plana göre yapıldı: Uzun ağaç dalları beş altı ayak aralıkla halka biçiminde yere gömülür, ortasına daha iri bir direk konular ve bunun tepesinden dışa doğru eğimli saman örtülü çatısı kurulurdu. Hindistancevizi yapraklarından örülü perdeler gece veya yağmur yağdığında aşağı salırdı. Normal zamanda havanın şerbetçe dolaşabilmesi için kulübenin her yanı açık olurdu. Walker kulübenin yanına gidip başkana seslendi:

"Heey, Tangatu, oğlun dün gece bıçağım bir ağacın üzerinde unutmuş. Onu sana getirdim."

Bıçağı oturan adamların ortasına doğru yere sapladı ve bir kahkahayla oradan uzaklaştı.

Pazartesi olduğunda işe başlayıp başlamadıklarını görmek için gitti. Hiçbir kıvıltı yoktu. Köyün içinden geçti. Köylüler günlük işleriyle uğraşıyorlardı. Kimileri pandanus ağacı yapraklarından hasır örüyor, yaşlı bir adam kava cezvesiyle uğraşıyor, çocuklar oynuyorlar,

kadınlar ev işlerini görüyorlardı. Walker dudaklarında^ bir gülümsemeyle başkanın kulübesine gitti.

"*Talofa-li,*" dedi başkan.

"*Talofa,*" diye karşılık verdi Walker.

Manuma oturduğu yerde ağ örüyordu; dudaklarının arasında bir sigarayla Walker'a bir zafer gülümseyişiyle baktı.

"Yolu yapmamaya mı karar verdiniz?"

Başkan yanıt verdi:

"Bize yüz lira ödemezsen yapmayacağız."

"Pişman olursunuz." Manuma'ya döndü. "Ve sen, oğul, daha yaşlanmadan kaburga kemiklerin ağrımaya başlarsa hiç şaşmayacağım."

Sırtarak atıyla oradan uzaklaştı. Geride yerliler endişeliydiler. Bu şişko günahkar adamdan korkuyorlardı; ne misyonerlerin dualarında ona ilenmeleri, ne de Manuma'nın Apia'da öğrendiği küçümseyici bakışlar bu adamın kurnaz gülüşünü unutturabiliyordu; kimsenin ona karşı gelip de sonunda acısını çekmediği olmamıştı. Yirmi dört saat sonra başlarına geleni öğrendiler. Bu, tam ona yakışan bir plandı. Ertesi sabah, kadın, erkek ve çocuklu büyük bir kabile köye geldi. Bunların başkanı Walker'la yol yapımı için anlaşıklarını söyledi; yirmi lira önermiş, onlar da kabul etmişlerdi. Ama, şeytanlık başka yerdeydi: Polinezya köylerinde yasa kadar güçlü bir konukseverlik göreneği vardı; bu katı geleneğe göre köy halkı yalnızca onlara yatacak yer vermekle kalmayıp kaldıkları sürece onları doyurmak zorundaydı. Matautu köylülerinin yapacak birşeyleri yoktu. Her sabah bu konuklar güle oynaya yol yapımında çalışmaya gidiyor, ağaçları kesip kayaları parçalıyor, orada burada kazı ya-

pip akşama köye dönüyorlar ve hazır yiyip içiyorlar, keyif içinde şarkı söyleyip oynuyorlardı. Onlar için bu bir piknikten farksızdı. Ancak, kısa sürede ev sahiplerinin yüzü gülmez oldu, konuklar doymak bilmeyen iştahlarıyla muz ve ekmek ağacı meyvalarını yok ediyorlardı; meyvaları Apia'da iyi para eden timsah-şeftali ağaçları çıplak kalıvermişti. Açlık korkusu kapıya gelmişti. Ayrıca, yabancıların yol yapımında çok yavaş çalıştıklarını öğrendiler. Yoksa, Walker onlara acele etmemeleri için akıl mı vermişti? Bu gidişle, yol bittiğinde köyde yiyecek bir çöp kalmayacaktı. Ve daha da kötüsü, tüm adada alay konusu olmuşlardı; köylülerden biri yakındaki bir kasabaya gittiğinde herkes ona gülüyordu. Bir Kanaka alay edilmeye katlanamazdı. Çok geçmeden, ev sahipleri arasında öfkeli tartışmalar yaşanmaya başladı. Manuma artık bir kahraman değildi; yüzüne karşı yapılan aşağılamaları sineye çekiyordu. Nitekim, Walker'm dediği gerçekleşti: Kızgın bir tartışma kavgaya dönüştü ve yarım düzine delikanlı başkanın oğluna saldırıp öyle bir dövüldü ki genç adam bir hafta süreyle bir pandalus kiliminin üstünde acıyla yatmak zorunda kaldı. Ne yana yatsa kaburgalarının acısı dinmiyordu. İki üç günde bir Walker yaşlı atıyla oradan geçiyor ve yol yapımının ilerleyişini izliyordu. Yenilen biriyle alay etme zevkinden kendini alabilecek biri değildi ve Matautu köylülerinin rezil oluşlarını sergilemek için fırsat kaçırmıyor, onların moralini bozmak için uğraşıyordu. Ve bir sabah, tüm gururlarını ceplerine koyup - bu sözün gelişi, çünkü cepleri yoktu - konuklarıyla birlikte yol yapımında çalışmaya gittiler. Eğer köyde yiyecek bir şeyler kalmasını istiyorlarsa, bu yolun bir an önce bitmesi gerekiyordu ve tüm

köy halkı seferber oldu. Ama, yüreklerinde öfke ve üzüntüyle sessizce çalışıyorlar, çocukların bile sesi çıkmıyordu. Kadınlar çalıları toplarken sessizce ağlıyorlardı. Walker onları görünce o kadar güldü ki az daha eyerinden aşağı düşecekti. Haber çabuk yayıldı ve ada halkı gülmekten kırıldı. Bu, ömürlerinde görmedikleri kadar gülünç bir olay, aynı zamanda Kanakalı kimsenin mat edemediği kurnaz yaşlının bir zaferiydi; uzak köylerden kanlan ve çocuklarıyla bir sürü insan, yirmi liraya çalışmak istemeyen ama şimdi parasız çalışmakta olan bu ahmakları seyretmeye geliyordu. Ama, onlar sıkı çalıştıkça konuklar işi gevşetiyorlardı. Neden acele etsinlerdi, ekmek bedavaydı ve işi uzattıkça eşek şakasının tadı da artıyordu. Sonunda, perişan köylülerin dayanacak gücü kalmadı ve bir sabah yöneticiyi görmeye geldiler. Ondan, konukları köyelerine göndermesini isteyecekler, bunu yaparsa yolu para istemeden kendileri bitireceklerdi. Bu, Walker için tartışmasız bir zaferdi. Köylülerin burnu sürtülmüştü. Walker'm iri yüzünde aşağılayıcı bir gülümseme yayılmış, koltuğunda iri bir kurbağa gibi şişer olmuştu. Bu dünyada öyle bir uğursuzluk vardı ki Mackintosh öğrenir gibi sarsıldı. Sonunda, Walker kaim sesiyle konuşmaya başladı.

"Ben bu yolu kendim için mi yapıyorum? Ondan ne çıkarım olabilir? Rahat yürüyebilirsiniz, kopranızı kolay taşıyabilirsiniz diye sizin için yaptım. Kendi iyiliğiniz için olmasına karşın, çalışmanız için para önerdim. Ben size iyi bir para ödeyecektim. Şimdi siz ödeyeceksiniz. Manua köylülerini evlerine gönderirim, ama yolu siz bitireceksiniz ve onlara ödemem gereken yirmi lirayı da siz ödeyeceksiniz."

Bir karşı çıkış çığılığı yükseldi. Onu anlayışlı olma-ya çağırıldılar. Paralan olmadığını söylediler. Fakat, ne söyledilerse Walker dinlemiyordu. O sırada saat on ikiyi vurdu.

"Öğle tatili," dedi. "Herkesi dışarı çıkann."

Sandalyesinden oflayarak kalkıp odadan çıktı. Mackintosh onu izlediğinde, çoktan yemek masasına oturmuş, boynuna peçetesini bağlamış, çatal ve bıçağı elinde, Çinli aşçının getireceğı yemeğı bekliyordu. Neşesi yerindeydi.

"Onlara günlerini gösterdim," dedi oturan Mackintosh'a. "Bundan soma, yol yapımmda sorunlarla karşılaşmayacağım."

"Sanırım, şaka yapıyordun," dedi Mackintosh buz gibi bir sesle.

"Ne demek istiyorsun?"

"Onlardan yirmi lira almayacaksın, değil mi?"

"Bal gibi alacağım."

"Buna yasal hakkın olduğunu sanmıyorum."

"Öyle mi? Bu adada istediğimi yaparım ben."

"Onlan yeterince hırpaladığına inanıyorum."

Walker pis pis güldü. Mackintosh'un neye inandığı umurunda değildi.

"Senin aklına gerek duyarsam senden isterim."

Mackintosh'un yüzü sarardı. Acı deneyimleriyle, sessiz kalmaktan başka çaresi olmadığını biliyordu; kendini denetlemek için harcadığı güç başını döndürdü, bayılacak gibi oldu. Lokma yiyecek hali yoktu, Walker'm iri et parçalarını yutuşunu iğrenerek izledi. Walker'in yemek yiyişi çirkindi, onunla masaya oturmak sağlam mide isterdi. Mackintosh bir an titredi; bu şişko ve acı-

maşız adamı aşayabilmek için dayanılmaz bir hırsa kapıldı. Onun tozlu toprakta debelendiğini ve başkalarına verdiği acıyı tattığını görebilmek için her şeyini verebilirdi. Bu adama duyduğu nefret hiç bu kadar büyük olmamıştı.

Gün ilerledi. Mackintosh öğle yemeğinden sonra biraz uyumak istedi, ama yüreğindeki sızı buna elvermedi. Okumak istedi, harfler gözlerinin önünde uçuyordu. Güneş her yanı yakıyordu; içinden yağmur mevsimini özledi ama yağmurun serinlik getirmediğini biliyordu, her şey daha yapışkan ve boğucu oluyordu. O Aberdeenliydi, birden yurdunun taş sokaklarında esen buz gibi rüzgârları anımsadı. Burada bir tutsaktı, yalnızca bu durgun okyanusun değil, bu iğrenç adamın da tutsağıydı. Ağrıyan başını elleriyle sıktı. Onu öldürmek isterdi. Ama, kendini toparladı. Kafasını uğraştıracak bir şey bulmalıydı; okuyamadığına göre özel kâğıtlarını yerleştirebilirdi. Masasının çekmecesini açıp bir deste mektup çıkardı. Gözüne tabancası ilişti. Kafasına bir kurşun sızıp yaşamın dayanılmaz boyunduruğundan kurtulmak isteği bir an aklırdan geçip gitti. Dikkat edince nemli iklimde tabancanın hafifçe paslanmış olduğunu gördü; eline bir bez parçası alıp tabancayı temizlemeye koyuldu. Böylece kafasını dinlendiriyordu ki kapıdan birinin içeri süzülüğünü duyumsadı. Başını kaldırıp seslendi:

"Kim var orada?"

Bir an sessizlik oldu, sonra Manuma ortaya çıktı.

"Ne istiyorsun?"

Başkanın oğlu bir süre suskun kaldı, sonra güçlükle konuştu:

"Yirmi lira ödeyemeyiz. Bizim hiç paramız yok."

"Ben ne yapabilirim?" dedi Mackintosh. "Bay Walker'm dediğini duydunuz."

Manuma yan İngilizce yan Samoaca derdini anlatmaya çalıştı. Bir dilencinin yakınan türküsü gibi süren bu sızlanma Mackintosh'u iğrendiriyordu. Bu adamların kendilerini ezene boyun eğmelerine kızılıyordu. Bu genç adam acınacak biriydi.

"Ben bir şey yapamam," dedi Mackintosh kızgın bir sesle. "Biliyorsun, buranın başkanı Bay Walker'dir."

Manuma yine suskunlaştı. Kapıda kıvıldamadan duruyordu.

"Hastayım," dedi sonunda. "Bana bir ilaç ver."

"Neyin var senin?"

"Bilmiyorum. Hastayım. Vücudum ağıyor."

"Orada dikilme," dedi Mackintosh sertçe. "Yakma gel de bakayım."

Manuma odaya girip masanın önünde durdu.

"Şuram, bir de şuram ağıyor."

Elleriyle kasıklanm gösteriyor, yüzüne acı anlatımı veriyordu. Mackintosh genç adamın bakışlarının masa üzerindeki tabancaya dikilmiş olduğunu gördü birden. Aralarında oluşan sessizlik Mackintosh'a hiç bitmeyecek gibi geldi. Kanakalın kafasındaki düşüncüyü okuyor gibiydi. Yüreğinin çarpışı hızlandı. Birden egemen olamadığı bir gücün etkisine girdiğini duydu. Kendi devinimlerini tanımadığı bir başkası yönetiyor olmuştı. Boğazı kurumuş bir durumda, konuşurken bir şeyle oynamış olmak için tabancayı eline aldı. Manuma'nın yüzüne bakmaktan kaçmıyordu.

"Burada bekle," dedi boğuk bir sesle, "ben sana dispanserden bir ilaç getireyim."

Ayağa kalktı. Biraz sendeliyor gibi miydi yoksa? Marnıma kımıldamadan bekliyordu, ama Mackintosh gözlerini ondan yana çevirmediği halde, onun kapıdan yana baktığını-biliyordu. Odadan çıkmasını içindeki o bilinmez güç istemişti, ama masadan bir deste kâğıt alıp tabancanın üstünü örten kendi istenciydi. Dispansere gitti. Bir tablet aldı, küçük bir şişeye mavi bir sıvıdan doldurup yapıdan dışarı çıktı. Kendi içeri girmek istemiyordu, Manuma'yı dışarı çağırırdı.

"Buraya gel."

Ona ilaçları verdi ve nasıl kullanacağını anlattı. Manuma'nın yüzüne bakmasını önleyen bu nasıl bir güçtü? Konuşurken Kanakalı'nın omuzlarına bakıyordu. Marnıma ilaçları alıp savuştu.

Mackintosh yemek salonuna geçti ve bir kez daha eski gazetelerin başına oturdu. Ama onları okuyamadı. Yapı sessizdi. Walker yukarda odasında uyumuş, Çinli aşçı mutfakta çalışmaktaydı. İki polis memuru balık tutmaya gitmişlerdi. Evin üzerine doğa dışı bir sessizlik çökmüştü ve tabancanın hâlâ masanın üzerinde olup olmadığı sorusu bir çekiç gibi Mackintosh'un kafasına vuruyordu. Gidip bakmaya karar veremiyordu. Belirsizlik korkunçtu, ama bilmek daha da korkutucuydu. Terliyordu. Sonunda, sessizliğe daha fazla dayanamayıp evden çıkmaya, Jervis adındaki bir tüccarın bir mil kadar uzakta olan dükkânına gitmeye karar verebildi. Jervis meleziydi, yan beyaz kanı taşıyor olması bile onu konuşabileceği biri saymaya yetiyordu. Evden uzaklaşmak, dağınık kâğıtların altında bir şey saklı olup olmadığı bilinmeyen o masadan uzağa gitmek istiyordu. Yol boyunca yürüdü. Bir oymak başkanının kulübesinin önünden geçerken

ona- selam gönderdiler. Dükkâna vardı. Tezgâhın gerisinde, üzerinde pembe bir buluz ve beyaz bir etek, tüccarın kızı duruyordu. Bu esmer iri yapılı kızı Jervis onunla evlendirmeyi düşünüyordu. Kızma koca olacak adamın hali vakti yerinde olması gerektiğini ona birçok kez söylemişti ve Mackintosh'un geliri iyiydi. Mackintosh'u görünce kızın yüzü al al oldu.

"Babam bu sabah getirdiği malları indirmeye gitti. Geldiğinizi haber vereyim."

Kız dükkânın arka tarafına giderken bir sandalyeye oturdu. Az sonra kızın annesi içeri geldi; dev yapılı bu yaşlı kadın bir başkan kıızıydı ve kendi adına büyük toprakların sahibiydi. Ona elini uzattı. Kadının şişmanlığı başlıbaşa bir görgüsüzlüktü, ama yine de bir büyüklük duygusu veriyordu. Kadının yağcılığa kaçmayan bir sevimliliği, konumunu bilen bir içtenliği vardı.

"Artık el gibi oldunuz, Bay Mackintosh. Daha bu sabah Teresa "Bay Mackintosh'u hiç göremiyoruz' diye üzülüyordu."

Bir an kendini bu yerli kadının damadı olarak düşünüp irkildi. Herkes onun, beyaz derisine aldırmadan, kocasını yönettiğini biliyordu. Kadında yetke ve ticaret kafası vardı. Beyazlara yalnızca Bayan Jervis gibi gelebilirdi, ama babası soylu bir başkandı, dedeleriye krallık yapmış insanlardı. Tüccar içeri girdi. Karısının yanında daha ufak kalan, kara sakalı kırışmaya yüz tutmuş, gözleri parlak ve dişleri ışıldayan esmer bir adamdı Jervis. İngiliz yurttaşıydı, ama kullandığı İngilizcenin yabancı dili olduğu belliydi; ailesiyle konuşurken annesinin yerli dilini kullanırdı. Uşak ruhlu, pohpohçu ve sızıldanan bir adamdı.

"Ah, Bay Mackintosh, bu ne güzel sürpriz. Viski getir, Teresa; Bay Mackintosh bizimle bir kadeh parlatmak ister."

Adam Apia'dan gelen en son haberleri iletirken, bir yandan da konuğunun gözlerine bakıyor, onun hoşuna gidecek şeyler söylemeye çalışıyordu.

"Ya Bay Walker nasıllar? Son zamanlarda onu pek göremiyoruz. Bayan Jervis bu hafta ona bir domuz yavrusu göndermek istiyordu."

"Onu bu sabah atla geçerken gördüm," dedi Teresa.

"Şerefe," diyerek kadehini kaldırdı Jervis.

Mackintosh da içti. İki kadın oturdukları yerden ona bakıyorlardı; Bayan Jervis Hubbard biçemi önlük giysisi içinde ciddi ve gururluydu. Teresa onun baktığı anları yakalayıp gülümseyebilme telaşı içindeydi. Tüccarın dedikodulu söyleşisi bitmek bilmiyordu.

"Apia'da Walker'm emeklilik zamanının geldiğini söylüyorlar. Artık eskisi gibi genç değil. Adaya ilk geldiği günden bu yana çok şey değişti, ama onun huyu değişmedi."

"Çok ileri gidiyor," dedi yaşlı kadın. "Yerliler hoşnut değiller."

"Şu yol işi çok eğlenceliydi," diye güldü tüccar. "Apia'da anlattığımda herkes kasıklarım tutup güldü. Hey gidi Walker, hey!"

Mackintosh ona hışımla baktı. Kendisiyle bu tonda konuşarak ne anlatmak istiyordu? Melez bir tüccar için onun adı *Bay Walker'di*; adamın terbiyesizliğini yüzüne vurması gerekiyordu. Ama, kendini neden tuttuğunu anlamadı.

"O bıraktığında, umarım yerini siz alırsınız, Bay

Mackintosh," dedi Jervis. "Tüm ada halkı sizi seviyor. Siz yerlileri anlıyorsunuz. Şimdi onlar da eğitim görmüş insanlar, eskisinden farklı davranılması gerekir. Onları artık eğitim görmüş bir yönetici yönetmeli. Walker da benim gibi tüccarın biriydi."

Teresa'nın gözleri ışıldıyordu.

"O zaman geldiğinde, üstümüze düşeni yapacağımızdan kuşkunuz olmasın. Tüm başkanları toplayıp Apia'ya dilekçe vermeye kendim götüreceğim."

Mackintosh'un midesi bulanıyordu. Walker'a bir şey olduğunda yerine kendisinin geçebileceğini hiç aklına getirmemişti. Memurlar içinde adayı onun kadar iyi bilen birinin olmadığı doğrudur. Birden ayağa kalktı, beceriksizce esenleşip kampa doğru yola çıktı. Gelir gelmez ilk işi odasına çıkmak oldu. Masaya bir göz attı. Kâğıtların arasını iyice aradı.

Tabanca orada değildi.

Yüreği göğüs kemiklerine vurmaya başladı. Her yerde tabancayı aradı. Sandalyelerin altlarına, çekmece-lerin diplerine bakarken, onu bulamayacağı biliyordu. Birden, Walker'ın kalın sesini duydu.

"Ne halt karıştırıyorsun, Mac?"

İrkilip kaldı. Walker'm kapıda dikildiğini görünce içgüdüleriyle masanın üzerindeki kalabalığı örtecek biçimde durdu.

"Temizlik mi yapıyorsun?" diye sordu Walker. "Atı eyerlemelerini söyledim. Tafoni'ye denizde yüzmeye gidiyorum. İstersen sen de gel."

"Pekâlâ." dedi Mackintosh.

O Walker'm yanında olduğu sürece bir şey olmazdı. Gidecekleri yer üç mil kadar ötede, denizden ince bir ka-

yalıkla ayrılmış olan bir tatlı su gölüydü. Yönetici bu gölü yerliler yıkansın diye dinamitle açmıştı. Adanın su kaynağı olan her köşesinde böyle yıkanma yerleri yapmıştı; deniz suyunun yapışkan sıcaklığı yerine, serin tatlı su canlılık veriyordu. Otlu yolda sessizce at sürdüler, arada bir denizin yol bulup sızdığı su birikintilerini sıçratarak, sazdan kulübeleri açık aralarla dizilmiş bir yerli köyünden, beyaz bir manastırı olan başka bir köyden geçtiler, üçüncü bir köye vardıklarında atlarını bağlayıp göle kadar yürüdüler. Dört beş genç kızla bir düzine çocuk da onlara eşlik ediyordu. Az sonra, herkes sulan şaplatarak neşe içinde suda oynarken, Walker bir *lavavava* mayosu geçirmiş, gölde bir ileri bir geri kulaç atıyordu. Kızlarla açık saçık sözlerle şakalaşıyor, kızlar da onun bacaklarının araşma dalıyor ve o yakalamaya çalıştığında kaçıyorlardı. Walker yorulunca bir kayaya çıkıp oturdu ve suda oynayan kızlarla çocukları seyre daldı. Bu, mutlu bir aile tablosuydu ve yaşlı adam, tepesindeki bir tutam beyaz saç, parlayan kafatasıyla eski bir deniz tanrısını andırıyordu. Bir an, Mackintosh onun bakışlarında tuhaf bir sevecenlik yakalar gibi oldu.

"Ne sevimli çocuklar," dedi Walker. "Beni babaları gibi görüyorlar."

Sonra, hiç ara vermeden kızlardan birine dönüp kaba bir şaka yaptı, hepsi gülmekten kınıldılar. Mackintosh giyinmeye başladı. İnce bacakları ve çelimsiz kollarıyla gülünç bir görünüşü vardı, uğursuz bir Don Kişot'u andırıyordu. Walker onun bu haliyle alay edip gülüyordu. Mackintosh gömleğiyle boğuşuyordu. Tuhaf bir görüntü verdiğini biliyordu, fakat alay edilmeyi içine sindiremezdi. Ses çıkannayıp sineye çekti.

"Yemek saatine yetişmek istiyorsak hemen gitmeliyiz."

"Sen kötü bir adam değilsin, Mac. Ama, aptalmekisin. Bir işi yaparken hep başka bir işin peşinde koşuyorsun. Biz burada böyle yaşamayız."

Yine de ayağa kalkıp giyinmeye başladı. Köye döndüler: başkanla birer *kava* içip tüm köy halkıyla neşe içinde esenleştikten sonra atlarına binip eve döndüler.

Akşam yemeğinden soma Walker, her zamanki gibi, piposunu yakıp yürüyüşe çıkmak istedi. Mackintosh ün içini bir korku sardı.

"Gece vakti yalnız başına çıkmanın akıllıca bu iş olduğuna emin misin?"

Walker yuvarlak mavi gözleriyle onu süzdü.

"Ne demek istiyorsun?"

"Dün akşamki bıçağı unutma. Bu adamlara başka çare bırakmadın."

"Pöh! Buna cesaret edemezler."

"Ama biri bunu yaptı."

"O yalnızca bir blöftü. Bana kötülük etmek istemezler. Beni babalan gibi görüyorlar. Ne yapıyorsam onların iyiliği için yaptığımı biliyorlar."

Mackintosh yüreğinde bir yazıklanmayla onu izledi. Bu adamın kendini beğenmişliği onu çileden çıkanyordu; ama, içinden gelen bir şey üstelemesini istiyordu.

"Bu sabah olanları anımsa. Bir gece olsun evde kalmakla bir şey yitirmezsin. Seninle piket oynanm."

"Ben döndükten sonra oynarız. Benim planlarımı değiştirecek Kanakalı daha anasmdan doğmadı"

"O zaman, bırak ben de seninle geleyim."

"Otur oturduğun yerde."

Mackintosh omuzlarını silkti. Onu yeterince uyar-
mıştı. Dinlemiyorsa kendi bileceği işti. Walker şapkasını
giyip çıktı. Mackintosh kitap okumaya koyuldu; ancak,
bir an durdu ve nerede bulunduğunun açıkça belli olma-
sının yararlı olacağını düşündü. Mutfağa gitti, bir baha-
ne yaratıp aşçıyla birkaç dakika söyleşti. Sonra, gramo-
fonu açtı, bir plak koydu. Londra müzikhollerinden biri-
nin karaduygulu şarkıları çalarken, onun kulağı gecenin
içinde başka bir sesi bekliyordu. Yanıbaşmdaki plağın
cızırtılı boğuk sesi doğaüstü sessizliği örtmeye yetmi-
yordu. Dalgaların kıyıdaki köpürtüşünü, hindistancevizi
yapraklarında rüzgârın hışırtısını duyuyordu. Bu, daha
ne kadar sürecekti? Dayanılmaz bir şeydi bu.

Kaim bir gülüş sesi geldi:

"Bak hele! Senin müzik dinlediğin pek yoktu,
Mac."

Walker pencerede dikilmiş, kırmızı yüzünde yayıl-
mış bir gülüşle bakıyordu.

"Pekâlâ, görüyorsun ki yaşıyorum. Ne dinliyorsun
bakalım?"

Walker içeri girdi.

"Moralin biraz bozuk gibi, ha? Avutucu bir şarkı mı
bari?"

"Senin için bir ağıt sayılabilir."

"Neymiş o?"

" 'Bir maşrapa birayla bir ufak şarap' "

"Haa, iyi şarkıdır o. Ne kadar dinlesem bıkmam.
Şimdi iskambilde senin paranı almaya hazırım."

Kâğıt oynamaya başladılar ve Walker blöf yaparak,
karşıtının yanlışlarıyla alay edip aşağılayarak ve her tür-
lü numarayı kullanarak yine kazanmasını bildi. Neyse ki

Mackintosh biraz yatışmıştı, görgüsüz yaşlı adamın yaptıklarını, kızmadan, içinde soğuk bir mutlulukla izledi. Bir yerlerde Manuma sessizce saklanıyor ve fırsatım bekliyordu.

Walker oyun üstüne oyun kazandı ve sonunda kazandıklarını keyifle cebine attı.

"Beni yenmek için daha bir fırın ekmek yemen gerekir, Mac. Benim kâğıt oyunlarına doğal bir yeteneğim var."

"Eline ondört tane as gelince yetenekli olmak kolay."

"İyi kâğıt iyi oyuncuya gelir" diye karşılık verdi Walker, "ama senin kâğıtların da gelmiş olsaydı yine kazanırdım."

Bu sözlerin üzerine, geçmişte ünlü kumarbazlarla oynadığı oyunları ve onların paralarını nasıl aldığını anlatmaya koyuldu. O böyle böbürlendikçe Mackintosh keyifle dinliyor, bu adama duyduğu nefret besleniyordu. Walker'm her söylediği onu daha da iğrenç yapıyordu. Sonunda Walker kalktı.

"Eh, artık yatsam iyi olur," dedi geniş bir esnemeyele. "Yarın çok işim var."

"Ne yapacaksın?"

"Adanın öbür yanma gideceğim. Sabah beşte at arabasıyla yola çıkarım, ama akşam yemeğine dönebileceğimi sanmıyorum."

Akşam yemeğini hep saat yedide yerlerdi.

"Öyleyse yemeği yedibuçukta hazırlatırım."

"İyi olur."

Mackintosh onu piposundaki külleri silkelirken izledi. Kaba ve şen bir dirilikteki bu adamın üstünde ölüm

gölgesinin gezdiğini düşünmek çok tuhaftı. Mackintosh'un kısık ve soğuk gözlerinde kısa bir gülümseme parlayıp söndü.

"Benim de gelmemi ister misin?"

"Sem ne yapayım? Yaşlı kırsığım zaten benim yükümü zor çekiyor; otuz mil yol boyunca bir de seni taşıyamaz."

"Her halde Matautu köylülerinin hangi duygular içinde olduğunun farkında değilsin. Ben de gelirim daha güvenli olursun."

Walker aşağılayıcı bir kahkaha attı.

"Kavgada ne de çok işe yararsın, ha ha! Ben kolay kolay yelkenleri indirecek adam değilim."

Şimdi, Mackintosh'un gözlerindeki gülümseme ağzına yayılmış, dudaklarında bir ağrı vardı.

"Qiiem deus vultperdere prius demtat." (*)

"Ne demek bu şimdi?"

"Latince," dedi Mackintosh ve dışarı yürüdü.

Dışarda keyfi yerine geldi.Elinden gelen her şeyi yapmıştı ve artık ne olacaksa yazgının elleri arasındaydı. O gece, haftalardır uyuyamadığı kadar rahat bir uykuya daldı. Ertesi sabah uyanınca dışarı gezmeye çıktı. İyi bir geceden soma, serin sabah havası içini coşturdu. Deniz mavisini daha bir canlı, gökyüzü daha bir parlaktı. Mevsim rüzgârı koy sularında ters yönde okşanan kadife gibi ürpertiler oluşturunuyordu. Kendini daha güçlü ve genç duyumsadı. O günkü işine daha bir keyifle başladı. Öğle yemeğinden sonra yeniden uyudu. Akşam oldu-

(*) Latince: Tanrı yok etmek istediklerini önce bırakır.

ğunda atı eyerleyip korulukta bir gezi yaptı. Her şeye yepyeni bir gözle bakıyordu. Kendini artık normal buluyordu. İşin olağanüstü yanı Walker'ı tümüyle kafasından atabilmiş olmasıydı. Ona kalırsa Walker hiç var olmamış gibiydi.

Eve döndüğünde ter içindeydi, yeniden bir duş aldı. Soma, verandada oturup piposunu yaktı, koyda günün batışım seyre daldı. Güneş batarken pembe, kızıl ve yeşil renklere bürünen koy suları çok güzel görünüyordu. Dünyayla ve kendiyile barışık olduğunu duyumsadı. Aşçı gelip yemeğin hazır olduğunu, daha bekleyip beklemeceklerini sorduğunda Mackintosh ona dostça bir bakışla gülümsedi. Saatine baktı.

"Saat yedi buçuk olmuş. Daha fazla beklemeye gerek yok. Patronun ne zaman geleceği belli olmaz."

Aşçı başıyla onaylayıp çekildi. Mackintosh az soma onun elinde dumanı tüten bir çorba kasesiyle avludan geçtiğini gördü. Tembelce yerinden kalkıp yemek salonuna gitti ve yemeğini yemeye başladı. Acaba olanlar olmuş muydu? Bu belirsizlikte eğlenceli bir yan vardı ve Mackintosh sessizce gülümsedi. Yemeğin tadı artık yavan gelmiyordu ve yine aşçının aklına bir şey gelmediğinde pişirdiği o değişmez hamburger bifteği olmasına karşın, tadı ve baharatı ağız sulandırıyordu. Yemekten soma, bir kitap almak için odasına kadar yürüdü. Bu gergin sessiz gecede gökyüzünde yıldızlar çıkmıştı. Bir lamba getirmesi için aşçıya seslendi. Az sonra Çinli genç karanlığı yaran bir ışıkla yalın ayak yürüyerek geldi, lambayı masanın üstüne yerleştirdi ve sessizce odadan çıktı. Mackintosh ayakta çivilenmiş gibi kaldı: Masadaki dağınık kâğıtların üstünde tabancayı görmüştü

Yüreği acıtırcasma göğsüne vurmaya başladı, vücudundan ter boşandı. Demek ki olmuştu.

Titreyen parmaklarıyla tabancayı eline aldı. Mermi yuvalarından dördü boştu. Bir an durdu ve karanlık bahçeyi aradı, ama çevresinde hiç kimse yoktu. Hemen, dört mermi çıkardı, boş yuvalara sürüp tabancayı çekmeceye kilitledi.

Oturup beklemeye başladı.

Bir saat, iki saat geçti. Hiçbir şey olmadı. Yazı yazmak ister gibi masaya oturdu, fakat okumak veya yazmak istemiyordu. Yalnızca dinledi. Uzaklardan gelebilecek bir ses için kulaklarını kabarttı. Sonunda, avluda ürkek ayak sesleri duyunca Çinli aşçı olduğunu anladı.

"Ah-Sung!" diye çağırdı.

Çinli genç kapıya geldi.

"Patron çok gecikmek," dedi, "yemek ziyan olmak."

Mackintosh ona baktı; cinli gencin yüzünde bir şeyden haberi olup olmadığını ve eğer haber aldıysa, Walker'la arasının açık olduğunun bilincinde olup olmadığını izlerini aradı. Yalnızca kendi işine bakan sessiz, becerikli ve hep gülümseyen bu çocuğun düşüncelerini kim bilebilirdi?

"Patronun yolda bir şeyler yemiş olabilir, ama sen yine de çorabayı sıcak tut."

Sözcükler ağızından yeni çıkmıştı ki bağışmalar ve çıplak ayakların koşuşma sesleri sessizliği yırttı. Çok sayıda yerli, kadın ve çocuklarıyla kampa akın etti; Mackintosh ün çevresini sarıp hep birlikte konuşmaya başladılar. Ne dedikleri anlaşılmıyordu. Herkes heyecan ve korku içindeydi, bazıları ağlıyordu. Mackintosh onların arasından kendine yol açıp büyük kapıya gitti. Yerlilerin

tek sözcüğünü anlamamıştı, ama ne olduğunu kestirebiliyordu. Nitekim, kapıya vardığında at arabası yanaşıyordu. Uzun boylu bir Kanaka yaşlı atı dizginlerinden tutmuş yönlendiriyordu. Arabanın içinde iki adam Walker'ı doğrultmaya çalışıyorlardı. Ufak bir yerli kalabalığı çevrelerini sarmıştı.

Yaşlı kısarak ahıra götürüldüğünde yerliler arkasından gittiler. Mackintosh onlara geri durmaları için bağırdınca, nereden çıktığı belli olmayan iki polis memuru onlara sertçe girişip dağıttı. Mackintoshün şimdi biraz anlayabildiği kadarıyla, balık tutmaya giden iki genç köylerine dönmek üzere yola çıktıklarında çevre yolunun kara yanında at arabasını görmüşlerdi. At erişebildiği otları yerken yaşlı adam sürücü oturağıyla okun arasına kaymıştı. Önce, onun sarhoş olduğunu sandılar; sınıtarak uzandıklarında inlediğini duyunca bir şeylerin ters gittiğini anladılar. Hemen köye koşup yardım çağırıldılar. Yüze yakın insanla geri döndüklerinde ancak o zaman Walker'm vurulmuş olduğunu anlayabildiler.

Mackintosh, ani bir dehşet duygusuyla onun ölmüş olabileceğini düşündü. Ne olursa olsun, yapılacak ilk iş onu arabadan indirmektir ve Walker'm zayıflığı düşünülürse bu zor bir işti. Onu ancak dört güçlü adam kaldıracaktı. Taşırken sarsınca boşuk bir inilti çıktı. Hâlâ yaşlıydı. Sonunda eve taşıyabildiler ve merdivenlerden çıkıp yatağına uzattılar. Mackintosh ancak o zaman iyice görebildi, çünkü avludaki titrek ışıklar altındaki koşuşturmacada bir şey seçememişti. Walker'm beyaz gömleği kanlar içindeydi; onu taşıyan yerliler de kanlı ellerini lava-lavalanın eteğine siliyorlardı. Mackintosh lambayı yaklaştırdı. Yaşlı adamın yüzü bembeyazdı.

Gözleri kapalıydı. Soluk alıyor, nabızı atıyordu ama ölmek üzere olduğu açıkça belliydi. Mackintosh içinde kaban dehşet şokunu hesaba katmamıştı. O sırada yerli yazmanın da orada olduğunu gördü ve korkuyla boğuklaşmış bir sesle ona, dispansere gidip bir damar iğnesi için gerekenleri getirmesini söyledi. Polislerden biri viski getirmişti; Mackintosh yaralının ağzına zorla birkaç yudum verdi. Yerliler odaya dolmuştu. Yerlere oturmuşlar, dilleri tutulmuş ve korku içinde bekliyorlar, arada biri inliyerek ağlıyordu. Hava sıcaktı ama Mackintosh üşüyordu; el ve ayakları buz gibiydi, titremek için kendini zor tutuyordu. Ne yapılacağını bilmiyordu. Walker'm hâlâ kan kaybedip kaybetmediğini, kaybediyorsa nasıl durduracağını bilmiyordu.

Yazman iğne takımını getirdi.

"İğneyi sen vur," dedi Mackintosh. "Sen benden daha deneyimlisin."

Başı dehşetli ağrıyordu. Sanki, kafasının içinde küçük yaratıklar dışarı çıkmak için tepmiyorlardı. İğnenin etkisini bir süre beklediler. Sonunda Walker yavaşça gözlerini açtı. Nerede olduğunu bilmiyor gibiydi.

"Sakin ol," dedi Mackintosh. "Artık evinde ve güvendesin."

Walker'm dudaklarında bir gülümseme belirdi.

"Ah, beni vurdular," diye fısıldadı.

"Hemen Jervis'i motoruyla Apia'ya göndereceğim. Yarın öğleye doğru bir doktor getireceğiz."

Uzun bir sessizlikten sonra yaşlı adam yanıtladı. -

"O zamana kadar ölmüş olurum."

Mackintosh'm soluk yüzüne bir korku yayıldı. Kendini gülmeye zorlayıp yanıtladı:

"Saçma! Sen kendini topla, hiçbir şeyin kalmaz."

"Bana bir içki ver," dedi Walker. "Sert olsun."

Mackintosh titreyen elleriyle viskiyi doldurup üstüne su ekledi; Walker içerken o bardağı tuttu. İçki biraz iyi geldi. Walker derin bir iç çekti, etli geniş yüzü biraz renklendi. Mackintosh tümüyle çaresiz kaldığını duyumsuyordu. Ayakta dikilip yaşlı adama baktı.

"Ne yapmamı istiyorsan söyle, yapayım," dedi.

"Yapılacak bir şey yok. Beni yalnız bırakın. İşim bitti."

Büyük yatakta acınacak bir durumda yatıyordu; bu iri yan ama güçsüz, yaşlı ama kibirli adam insanın içini sızlattıyordu. Dinlendikçe zihni açılır gibi oldu.

"Sen haklıydın, Mac," dedi sonra. "Beni uyarmıştın."

"Keşke ben de seninle gelmiş olsaydım."

"Sen iyi bir adamsın, Mac, ama içki kullanmıyorsun."

Yine uzun bir sessizlik oldu. Artık Walker'm gidici olduğu anlaşılıyordu. İç kanama sürüyordu ve Mackintosh, bunu anlayacak bilgisi olmadığı halde, patronunun bir iki saatlik ömrü kaldığını görebiliyordu. Yatağın kıyısında donup kalmıştı. Walker yanın saat kadar gözleri kapalı yattı, soma gözlerini açtı.

"Benim yerimi sana verirler/' dedi yavaşça.

"Apia'ya son gittiğimde onlara senin bu işe uygun olduğunu söylemiştim. Benim yolumu bitir. Onun bitmiş olduğunu düşünmek isterim. Tüm adayı çepçevre sarsın."

"Senin işini istemiyorum. Sen iyileşeceksin."

Walker yorgunca başını iki yana salladı.

"Benim günüm bitti. Onlara iyi davran, önemli olan

bu. Onlar birer çocuk. Bunu hiç aklından çıkarma. Onlara disiplinli ama sevgiyle yaklaşmalısın. Ve adil ol. Onların sırtından tek kuruş kazanmadım. Yirmi yılda yüz lira bile biriktirmedim. Yol önemli, yolun bitmesini sağla."

Mackintosh'un gırtlığından bir hıçkırık yayıldı.

"Sen iyi adamsın, Mac. Seni hep sevdim."

Gözlerini yumdu ve Mackintosh onların bir daha açılmayacağını düşündü. Ağzı kurumuştur, gidip bir içki aldı. Çinli aşçı ona bir sandalye getirdi. Yatağın yanında oturup bekledi. Ne kadar zaman geçtiğini bilemedi. Gece hiç bitmeyecek gibiydi. Birden, yere çökmüş yerlilerden biri hıçkırıklarını tutamayıp çocuk gibi bağırarak ağlamaya başladı. Yerliler, kadın ve çocuklarıyla yerde oturmuş yataktan gözlerini ayıramıyorlardı.

"Bu adamlar burada ne arıyorlar!" diye kızdı Mackintosh. "Burada bulunmaları doğru değil. Onları dışarı çıkarın; hepsini, hepsini çıkarın."

Onun bu çıkışı üzerine Walker uyanır gibi oldu; bir kez daha açtığı anda gözleri sisliydi. Konuşmak istedi, ama o kadar güçsüzdü ki Mackintosh sözleri duyabilmek için eğildi.

"Bırak kalsınlar. Onlar benim çocuklarım. Burada olmaları gerekir."

Mackintosh yerlilere döndü.

"Olduğunuz yerde kaim. O böyle istiyor. Ama sessiz olun."

Yaşlı adamın beyaz yüzüne bir gülümseme geldi.

"Yaklaş, Mac," dedi.

Mackintosh ona doğru eğildi. Gözleri kapalıydı; sözcükler ağzından, hindistancevizi ağaçları arasında esen rüzgâr gibi, hışırtıyla çıkıyorlardı.

"Bana bir içki daha ver. Sana söylemek istediğim bir şey daha var."

Bu kez Mackintosh ona sek viski verdi. Walker olağanüstü bir çabayla son gücünü topladı.

"Bu olayı büyütme. Doksan beşte birkaç beyazın öldüğü bir karışıklık olmuştu, denizciler gelip köyleri top ateşine tuttular. Suçsuz çok insan öldü. Apia'dakiler bir şeyden anlamazlar. Eğer, olayı büyütürsen yalnızca yanlış insanları cezalandırırlar. Kimsenin ceza görmesini istemiyorum."

Dinlenmek için biraz durdu.

"Bunun bir kaza olduğunu söyleyeceksin. Kimsenin suçu yok. Bana söz ver."

"Ne istersen yapacağım," diye fısıldadı Mackintosh.

"Sağol, oğul. Onlar yalnızca çocuk. Ben onların babasıyım. Bir baba çocuklarını ortada bırakmaz."

Boğazından bir hırıltı çıktı. Sesi inanılmaz derecede korku veriyordu.

"Sen dindar adamsın, Mac. Bağışlamak üzerine bir dua vardı, neydi o?"

Mackintosh bir süre yanıt vermedi. Dudakları titriyordu.

"Tanrım, onları bağışla, çünkü ne yaptıklarını bilmiyorlar."

"Evet, onları bağışla. Ben onları sevdim, biliyor musun, hep sevdim."

İçini çekti. Dudakları hafifçe kımıldadı. Artık Mackintosh onu duyabilmek için iyice eğilmişti.

"Elimi tut," dedi Walker.

Mackintosh sarsıldı. Yüreği burkuluyordu. Yaşlı adamın soğumuş, güçsüz ve nasırlı elini avuçları arasına

aldı. Böylece otururken sessizliği bölen bir hırıltı üzerine oturduğu yerden fırladı. İç parçalayıcı ve gizemli bir sesteki bu. Walker ölmüştü. O zaman yerliler yüksek sesle ağlayıp inlemeye başladılar. Yüzlerinden yaşlar akıyor, göğüslerini yumrukluyorlardı.

Mackintosh elini ölü adaminkinden ayırdı ve bir sarhoş gibi sendeleyerek odadan çıktı. Yazı masasına gidip kilitli çekmeceyi açtı, tabancayı aldı. Denize doğru yürüyüp koydaki suya girdi. Taşlara çarpmamak için adımlarını dikkatli atıyordu. Su göğüs hizasına gelinceye kadar ilerledi. Orada durup kafasına bir kurşun sıktı.

Bir saat soma, yıkıldığı yerde suları köpürterek yarım düzine kadar köpekbalığı dalaşıyordu.

1921

EDWARD BARNARD'IN SONU

Bateman Hunter berbat bir gece geçirmişti. Onu Tabiri'den San Francisco'ya getiren gemide yol boyunca, olanları nasıl anlatacağını düşünmüş, somaki üç günlük tren yolculuğu sırasında da kullanacağı sözcükleri yineleyip durmuştu. Birkaç saat içinde Chicago'ya varmış olacaktı, ama kuşku yine de içini kemiriyordu. Her zaman duyarlı olan vicdanı rahat değildi. Elinden geleni yapmış olduğundan pek emin değildi ve onun onur anlayışında elinden gelenden daha çoğu yapılmalıydı. Böyle duyarlı bir konuda kendi kişisel çıkarının şövalye ruhuyla çatışmasına izin verdiği düşüncesi onu rahat bırakmıyordu. Özveri düş gücüne o kadar uygundu ki bunu yapamayışı düş kırıklığı yaratıyordu. Tıpkı iyiliksever birinin yoksullar için bir ev modeli yaratıp ondan kazanç sağladığını görmesi gibiydi bu. İyilik için yapılan bir işten kâr edilmesi güzel bir şey olabilir, ama onun erdemini tam yaşayabilmeyi olanaksız kılar. Bateman Hunter içinin temiz olduğunu biliyordu, ama olanları Elisabeth Longstaffe'a anlattığında, onun dingin kül rengi gözlerindeki sorgulayıcı bakışlara nasıl dayanacağını bilemiyordu. Bu gözler bilge ve uzak görüşlüydüler, Elisabeth

başkalarını kendi titiz dürüstlüğüyle ölçerdi ve kesin ölçülerine uymayan bir davranış ayıplayışındaki o soğuk sessizlikten daha büyük ceza olamazdı. Onun karannın gönderilebileceği bir yargıtay da yoktu, çünkü bir kez kararını verdi mi asla değiştirmezdi. Fakat, Bateman buna razıydı. O ince güzelliğinin ve dik tuttuğu güzel başının yanısıra, ruhunun güzelliğini de seviyordu. Açık sözlülüğü, katı namus anlayışı ve korkusuz bakışıyla ülkesinin tüm kadmlannın en hayranlık verici özelliklerini kendinde toplamış gibiydi. Fakat, Bateman onda tipik bir Amerikan kadınından çok daha fazlasını buluyordu. Elisabeth'in çekiciliği çevresiyle ilişkili gibiydi ve dünyada Chicago'dan başka yerde böyle bir kadın bulunmayacağından emindi. Şimdi onun gururuna ağır bir darbe vuracağı düşüncesiyle bir an sarsıldı; Edward Barnard'ı düşündüğünde yüreğinde bir öfke parladı.

Sonunda tren Chicago'ya vardı ve Bateman uzun caddelerdeki gri yapılan görünce sevindi. State ve Wabash Caddelerini, kalabalık kaldınmlan, hummalı trafiği ve gürültüsüyle görebilmek için can atıyordu. Evine dönmüştü. Amerika'nın en önemli kentinde doğmuş olmanın mutluydu. San Francisco taşralı, New York fazla kibardı; Amerika'nın geleceği ekonomik olanaklanm geliştirmesine bağlıydı ve Chicago, konumu ve insanlannın enerjisiyle, ülkenin gerçek başkenti olmaya yazgılıydı.

"Umanın, onun dünyanın en büyük kenti olduğunu görecek kadar yaşarım," diye içinden geçirdi Bateman perona inerken.

Babası onu karşılamaya gelmişti; sıkı bir tokalaşmadan soma, uzun boylu, sağlam yapılı bu iki adam, ay-

ni dürüst yüzleri ve ince dudaklarıyla, istasyondan çıktılar. Bay Hunter'm dışarda bekleyen otomobiline bindiler. Bay Hunter caddeyi seyreden oğlunun mutlu ve gururlu bakışını yakaladı.

"Döndüğüne sevindin mi, oğul?" diye sordu.

"Hem de nasıl," dedi Bateman.

Gözleriyle sonu gelmeyen trafiği seyrediyordu.

"Herhalde, senin Pasifik adasında bu kadar trafik yoktur," diye güldü Bay Hunter. "Oraları nasıl buldun?"

"Chicago'yu aradım, baba," diye yanıtladı Bateman.

"Edward Barnard'ı yanında getirmedi demek."

"Hayır."

"Peki o nasıldı?"

Bateman bir an sessizleşti, güzel ve duyarlı yüzünde bir gölge oluştu.

"Bu konuda konuşmak istemiyorum, baba," dedi sonunda.

"Sen bilirsin, oğlum. Annenin bugün çok mutlu olacağına bahse girerim."

Loop bölgesindeki kalabalık caddelerden geçtiler, göl boyunca yol alıp sonunda Fransa şatolarının tıpatıp kopyası büyük bir evin önünde durdular. Bay Hunter bu evi yıllar önce kendisi için yaptırmıştı. Bateman odasında yalnız kalır kalmaz hemen telefonda bir numara bağlattı. Alıcının ucundaki sesi duyunca yüreği hoptu.

"Günaydın, Isabel," dedi şen bir sesle.

"Günaydın, Bateman."

"Sesimi nasıl tanıdınız?"

"Son duyduğumdan bu yana pek değişmedi. Hem, aramanızı bekliyordum."

"Sizi ne zaman görebilirim?"

"Yapacak daha iyi bir işiniz yoksa, bu akşam yemeğini bizimle yiyebilirsiniz."

"Daha iyi bir işim olamayacağını siz de biliyorsunuz."

"Herhalde anlatacak çok haberiniz vardır!"

Isabel'in sesinde bir endişe okur gibiydi.

"Evet," diye yanıtladı.

"Akşama anlatırsınız. Hoşçakalm."

Ve genç kız telefonu kapattı. Kendisiyle son derece ilgili bir haberi öğrenmek için saatler boyu bekleyebilecek olması ona yakışan bir özelliğiydi. Bateman'a göre onun bu kendine egemen oluşunda büyük bir cesaret vardı.

Akşam yemeğinde, kendisi ve Isabel dışında yalnızca kızın anne ve babası vardı. Bateman onun yemek boyunca konuşmayı gündelik söyleşi konularına yöneltme çabalarını hayranlıkla izledi; bu tıpkı giyotine giden bir markizin günlük ev işleriyle ilgilenmesi gibiydi. Narin yüz çizgileri, üst dudağının soylu kısalığı ve kabarık saçları ona yine bir markizi anımsattı; hiç kuşkusuz, bu kızın damarlarında Chicago'nun en soylu kanı akmaktaydı. Yemek salonu da genç kızın güzelliğine yakışan bir yerdi. Bu ev, Elisabeth'in Venedik'te Büyük Kanal'da görmüş olduğu bir sarayın kopyası olarak yapılmış, bir İngiliz uzman tarafından 15. Louis biçeminde döşenmişti; bu zevk sahibi kralın adına yakışan dekorasyonu evin güzelliğine daha bir anlam katıyordu. Çünkü Isabel akıllı zenginiydi; söyleşisi ne kadar hafif olursa olsun, asla

düşüncesiz değildi. Şu anda. annesiyle öğleden sonra görmüş oldukları bir müzikal oyundan, bir İngiliz şairin Auditorium'daki konuşmasından, politik durumdan, babasminkısa süre önce New York" tan elli bin dolara aldığı tablodan söz ediyordu. Onu böyle dinlemek Bate-man'ı ferahlatıyordu. Yeniden uygar dünyaya, kültür ve beğen; merkezine dönmüş olduğuna inanabiliyordu; elinde olmadan içinde uyanan karamsar düşünceler sonunda susmuşlardı.

"Ahh, Chicago'ya dönmek ne kadar güzel" dedi.

Sonunda yemek bitti ve salona geçerlerken Isabel annesine döndü:

"Bateman'i odama götüreceğim. Onunla konuşacak çok şeyimiz var."

"Pekâlâ, güzelim," dedi Bayan Longstaffe. "Konuşmanız bittiğinde baban ve ben Madam du Barry salonu'nda olacağız."

Isabel genç adamı üst kata çıkardı ve onun tatlı anılarının bulunduğu odaya aldı. Genç adam bu odayı çok iyi bildiği halde, her defasında hayranlığını belirtmekten geri kalmazdı. Genç kadın ona gülümseyerek baktı.

"Başarılı bir dekorasyon yaptırdığımı umarım," dedi. "15. Louis biçemine uymayan bir kül tablası bile bulamazsınız."

"Sanıyorum, güzel olan da bu. Sizin yaptığınız her iş en güzeli oluyor."

Şönuenenin önünde oturdular ve Isabel dingin, ciddi gözleriyle ona baktı.

"Şimdi bana olanları anlatır mısınız?" diye sordu.

"Nasıl başlayacağımı bilemiyorum."

"Edward Barnard geri dönüyor mu?"

"Hayır."

Uzun, her ikisi için de türlü duygularla dolu bir sessizlik oldu. Genç adamın işi zordu; genç kızın duyarlı kulaklarının katlanamayacağı şeyler vardı bu öyküde; ancak, yalnızca ona değil, kendine duyduğu saygı nedeniyle de tüm gerçeği anlatması gerekiyordu.

Onların öyküsü uzun yıllar önce başlamıştı; o ve Edward Barnard üniversitede öğrenciyken bir baloda Isabel Longstaffe'ı görmüşlerdi. İki genç daha kısa pantolonlu çocukluk yıllarından beri tanıyorlardı onu; fakat, Elisabeth iki yıl önce öğrenimim tamamlamak için Avrupa'ya gitmişti; soma geri dönen bu güzel genç kızla yeniden tanışmak iki genç adam için de hoş bir sürpriz oldu. İkisi de ona umutsuzca aşık oldular, ancak Bateman kısa sürede genç kızın gözünün yalnızca Edward 'ı gördüğünü fark etti ve, arkadaşına duyduğu bağlılık yüzünden, onların sırdaşı olma görevine boyun eğdi. Önce çok acı günler geçirdi, fakat Edward'm bu güzel talihe layık biri olduğunu kabulleniyordu; değer verdiği dostluklarının bozulmasını istemediği için de, duygularını hiçbir zaman açığa vurmadi. Altı ay soma iki genç nişanlandılar. Fakat, çok gençtiler ve Isabel'in babası Edward mezun olmadan kızını evlendirmemeye kararlıydı. Bu, bir yıl demekti. Bateman planlanan evlilikten hemen önceki kış günlerini anımsadı; her gece dans, tiyatro, eğlence ve partilerle geçiyor ve kendisi tüm bu anlarında üçüncü kişi olarak yanlarında bulunuyordu. Arkadaşının eşi olacağını bildiği halde ona olan sevgisi azalmamıştı; gülüşü, ona söylediği birkaç söz veya duyduğu güven

onu mutlu etmeye yetiyordu. Bir yandan, onların mutluluğunu kıskanmadığı için de kendim kutluyordum. Ama, bir yıkım oldu. Büyük bankalardan biri battı, borsada panik oldu ve Edward Barnard'ın babası bir gecede iflas etti. Bir gece evine döndü, karısına beş kuruşu kalmadığımı bildirdi ve yemekten soma odasına çekilip kafasına bir kurşun sıktı.

Bir hafta soma Edward Barnard, sapsarı ve yorgun bir yüzle Isabel'e gitti; ondan kendisini özgür bırakmasını istedi. Genç kızın yanıtı ağlayarak kollarım onun boynuna dolamak oldu.

"Bu anı daha da zorlaştırma, sevgilim," dedi Edward.

"Seni bu durumda bırakabilir miyim sanıyorsun? Ben seni seviyorum."

"Benimle evlenmeni artık ne yüzle isteyebilirim? Hiçbir umut yok. Beş kuruşum kalmadı."

"Umurumda değil. Sem seviyorum."

Genç adam nişanlısına ne yapmayı tasarladığını anlattı. Hemen para kazanmalıydı; eski aile dostlarından George Braunschmidt onu kendi şirketine almayı önermişti. Bu adam, Güney denizlerinde ticaret yapıyordu ve Pasifik adalarında birçok şubesi vardı. Edward birkaç yıllığına Tahiti'ye gidip oradaki en iyi müdürlerin yanında ticaretin inceliklerini öğrendiği takdirde, bu süre sonunda onu Chicago'daki şubesine alacağına söz vermişti. Bu olağanüstü bir fırsattı; genç adam bu açıklamayı bitirdiğinde Isabel'in gözleri gülüyordu.

"Seni deli çocuk, niçin öyleyse günümüzü zehir ettin?"

Bu sözler genç adamın yüzünü aydınlatmaya yetti.
"Isabel, beni bekleyeceğini mi söylemek istiyorsun?"

"Sen buna değmez misin?"

"Ah, benimle alay etme. Lütfen ciddi ol, bu iş iki yıl demektir."

"Hiç korkma. Seni seviyorum, Edward. Geri döndüğünde seninle evleneceğim."

Edward'm patronu gecikmeyi sevmeyen biriydi; kabul ediyorsa Edward hemen o hafta San Francisco dan kalkan gemiye yetişmeliydi. Edward son akşamı Isabel Te geçirdi. Yemekten sonra Bay Longstaffe, Edward'la özel bir şey konuşacağını söyleyerek, genç adamı sigara salonuna götürdü. Adam kızının ona söz ettiği planı yemekte anlayışla karşılamış olduğu için, Edward onun ne konuşacağını kestiremiyordu. Ama ev sahibinin biraz sıkıntılı olduğunu fark etmişti. Adanvhavadan sudan söz ederek zaman kazanmaya çalışıyordu. Sonunda konuya girdi.

"Arnold Jackson'dan söz edildiğini duymuşsundur herhalde," dedi kaşlarını çatarak.

Edward durakladı. Bu konuyu bilmemiş olmayı yeğlerdi, ama doğal dürüstlüğü buna elvermedi.

"Evet, duydum. Ama, bu uzun yıllar önce olmuş. Doğrusu, ayrıntıları pek bilmiyorum."

"Chicago'da Arnold Jacksonü bilmeyen pek az kişi var," dedi Bay Longstaffe acıyla, "bilmeyen olursa sevinerek anlatmak isteyenler hemen bulunur. Onun eşimin kardeşi olduğunu biliyor muydunuz⁰"

"Evet, biliyordum."

"Tabii, yıllardır onunla görüşmüyoruz, tik fırsatta ülkeden ayrıldı ve kimse de onun eksikliğini duymadı. Tahiti'de olduğunu duyduk. Size bir öğüdüm var: Oralarda karşılaşsanız ondan uzak durun. Ancak, onun hakkında haber yazarsanız, ben ve Bayan Longstaffe çok hoşnut oluruz."

"Pekâlâ."

"Size tüm söylemek istediğim buydu. Şimdi, bayanların yanına dönsek iyi olur,"

Birçok ailede, eğer komşular göz yumabilmiş olsa, unutmak isteyecekleri bireyler vardır; ve birkaç kuşak geçtikten sonra bunların ünleri romantik bir anı olarak kalabiliyorsa şanslı sayılırlar. Ama, o birey yaşıyorsa ve işlediği suç alkolizm veya çapkınlık gibi "canım, kendine etti," dedirtecek türden de değilse, yapılacak tek şey susmaktır. Longstaffelar da Arnold Jackson için aynı şeyi yapmışlardı. Onun sözünü hiç etmediler. Yaşamış olduğu sokaktan bile geçmediler. Karısı ve çocuklarının, yoksulluk çekmemeleri için, Avrupa'ya göçtirmeleri koşuluyla bakımlarını üzerlerine aldılar. Arnold Jackson ün anısını silebilmek için ellerinden geleni yaptılar, ama olayın insanların belleklerinde hâlâ çıktığı günkü gibi taze olduğunu biliyorlardı. Arnold Jackson bir ailenin içinden çıkabilecek en kara koyundu. Zengin bir banker, dindaşları arasında saygın bir yeri olan, yalnızca geniş ilişkileri nedeniyle değil, dürüst öz yapısıyla da sevilen bu adam bir gün dolandırıcılık suçundan tutuklanmıştı. Yargılama sırasında ortaya çıkan durum öyle bir anlık aymazlıkla açıklanabilecek türden değildi; sistemli ve bilerek birçok insanın parasını çarpmıştı. Arnold

Jackson bir alçaktı. Yedi yıl hapse mahkum olduğunda çok kimse ucuz kurtulduğunu düşünmüştü.

O akşamın sonuna doğru iki sevgili birbirlerine oğiiiiik" antları içerek ayrıldılar. Isabel'ın yaşlı gözleri Edward'ın tutkulu aşkıyla biraz avunabiliyordu. Genç kız tuhaf duygular içindeydi. Hem ondan ayrılmak zor geliyordu, hem de sevildiği için mutluydu.

Tüm bunlar iki yıl önce olmuştu.

O günden bu yana her posta gemisiyle Edward'dan düzenli olarak mektup geldi. Posta gemisi ancak ayda bir geliyordu; toplamı yirmi dördü bulan ve seven bir adamın yazacağı türden mektuplardı. İçten ve dokunaklı, bazan neşeli, bazan da hüzün doluydu. İlk mektuplarda Isabel'e ve Chicago'ya duyduğu özlem o kadar yanıktı ki endişelenen genç kız ona dayanması gerektiğini yazdı. Genç adamın bu şansı tepip geri gelmesinden korkuyordu. Sevgilisine dayanma gücü konusunda o ünlü şirden dizeleri anımsattı:

*Seni bu kadar çok sevemezdim, ey güzel,
Eğer onurumu daha çok sevmeseydim.*

Soma, Edward'ın yatıştığı anlaşıldı ve Isabel onun, dünyanın o unutulmuş köşesine Amerikan yöntemlerim öğretiyor olmasından çok mutlu oldu. Fakat onu tanıyordu: Tahiti de kalması gereken en kısa süre olan bir yılın bitiminde hemen eve dönmek isteyeceğini biliyor ve onu bundan vazgeçirmeyi düşünüyordu. Çünkü ismi çok iyi öğrenmeliydi ve bir yıl bekleyebilmişlerse, neden bir yıl daha bekleyemeslerdi? Bu konuyu Bateman Hunter'a

açtı; o, Edward gittikten sonraki en zorlu ilk günlerde hep yanında olmuştu. İki de EdwardTn mesleğinde ilerlemesinin her şeyden önce gelmesi gerektiğine karar verdiler. Ancak, zaman ilerleyip de EdwardTn geri dönmek istediğiyle ilgili bir işaret gelmeyince rahat birer soluk aldılar.

"Ne kadar akıllı, değil mi?" dedi Isabel gururla.

"Sonuna kadar bir centilmen," diye yanıtladı Bateman.

- "Mektubundaki satır aralarını okuyabiliyorum; oradaki yaşantıdan nefret ettiği anlaşılıyor; ama katlanıyor, çünkü ..."

Genç kızın yüzü al al oldu ve Bateman, o sevimli ciddi gülümseyişiyle, onun sözünü tamamladı:

"Çünkü sizi seviyor."

"Kendimi çok sıradan duyumsuyorum," dedi Isabel.

"Siz olağanüstü birisiniz, Isabel, olağanüstü."

İkinci yıl da geçti ve Elisabeth her ay Edwarddan mektup aldı; ancak, bu mektuplarda dönüşten hiç söz etmeyişti tuhaftı. Edward sanki Tahiti'ye temelli yerleşmiş gibi yazıyordu.' Elisabeth şaşkındı. Son mektupları yeneden birkaç kez okudu ve şimdi gerçekten satır aralarında, o zamana kadar gözünden kaçmış olan bir değişikliği fark etti. Son mektupları da yine sevgi ve duygu doluydu, fakat tonları farklıydı. Kendi cinsine özgü bir içgüdüyle bu mektuplarda onu şaşırtan bir hoppalık vardı. Bunları yazan EdwardTn tanıdığı Edward olduğundan kuşku duyuyordu. Tahiti'den mektup geldiğinin ertesi günü. Bateman ile gezerlerken genç adam ona sordu:

"Edward ne zaman yola çıkacağını yazıyor mu?"

"Hayır, bundan söz etmiyor. Oysa, yazmasını bekliyordum."

"Hiç mi söz etmiyor?"

"Edward T bilirsiniz," diye güldü genç kız, "onda zaman kavramı yoktur. Belki de siz bir dahaki sefere ona yazdığınızda ne zaman dönmeyi düşündüğünü sorarsınız."

- Genç kızın tavnlan umursamaz gibiydi, ama Bateman'ın duyarlı yüreği onun bu sözlerinde ivedi bir yarıdım çağrısı okuyordu. Hafifçe güldü.

"Elbette, yazıp sorarım. Ne düşündüğünü biz de öğreniriz."

Birkaç gün soma yine karşılaştıklarında Isabel onun da endişeli olduğunu anladı. Edward Chicago'dan ayrıldığından bu yana çok sık bir arada olmuşlar, birbirlerinde sevdikleri kişi hakkında rahat, konuşabilecekleri birer dost bulmuşlardı. Bu yüzden Isabel BatemanTn yüz^ anlatımını çok iyi biliyordu; saklamaya çalışması boşunaydı. Bir şeyler genç kadına onun şaşkın ve dağınık yüz anlatımının Edward'la ilgili olduğunu söylüyordu ve bunu öğrenmeden rahat edemezdi.

"Sorun şu," dedi Bateman sonunda, "dolaylı bir yoldan EdwardTn artık Braunschmidt şirketinde çalışmadığını öğrendim; dün bir raslantı sonucu Bay Braunschmidt'i görünce ona sordum."

"Evet?"

"Edward onlardan aynlalı neredeyse bir yıl oluyormuş."

"Bundan hiç söz etmeyişi ne kadar tuhaf:"

Bateman bir an durakladı; fakat bu noktadan geriye

dönüş yoktu, ne kadar sıkıntı verirse versin, bildiğini tümüyle anlatacaktı.

"Onu kovmuşlar."

"Ama, nasıl olur?"

"Birkaç kez uyarılmışlar ve sonunda işten çıkarmışlar. Tembel ve yeteneksiz olduğunu bildirmişler."

"Edward mı?"

Bir süre ikisi de sessiz kaldılar, genç adam IsabePin ağladığını gördü. Bir içgüdüyle onun elini yakaladı.

"Oh, hayır, sevgili Isabel, lütfen yapmayın," dedi. "sizi böyle görmeye dayanamam."

Genç kız o kadar sarsılmıştı ki elini çekmeyi düşünemedi. Bateman onu avutmaya çalıştı.

"Bu anlaşılır gibi değil. Hiç Edward öyle şey yapar mı? Kesinlikle bir yanlış anlama vardır."

Genç kız bir süre konuşmadı, soma titreyen bir sesle sordu:

"Sence son mektuplarında bir tuhafılık yok muydu?"

Başka bir yöne bakmaya çalışan gözleri yaşlıydı. Bateman nasıl yanıtlayacağını bilemedi.

"Bir değişiklik olduğunu fark ettim," diye kabul etti. "Onda hayran olduğum o ciddiliği yitirmiş gibiydi. Nere-deyse, hiçbir önemli şeyi umursamaz gibi yazıyordu."

Isabel yamıt vermedi. Rahat konuşamıyordu.

"Belki de sizin yazmış olduğunuz mektuba yanıt verdiğinde, ne zaman döneceğini yazar. Beklemekten başka yapacak bir şey yok."

Edward'dan ikisine de yeni birer mektup geldi, yine dönüş konusuna hiç değinmiyordu; belki de Bateman'ın son mektubunu almadan önce yazmıştı. Bir somaki pos-

tadan kesinlikle bir yanıt gelecekti. Sonraki posta da geldi ve Bateman aldığı mektubu Isabel'e getirdi; genç kız onun yüzündeki anlatımın bozuk olduğunu gördü. Mektubu baştan sona dikkatle okudu; soma, dudaklarını ısırarak yeniden okudu.

"Tuhaf bir mektup bu," dedi. "Hiçbir şey anlamıyorum."

"Sanki benimle alay ediyor," dedi kızgın bir yüzle Bateman.

"Okurken öyle görünüyor, ama bunu isteyerek yaptığını sanmıyorum. Bu, hiç Edward'a benzemiyor."

"Dönüşten hiç söz etmiyor."

"Onun sevgisinden kuşku duymasaydım, düşünürdüm ki... Ah, ne düşündüğümü pek bilemiyorum."

O zaman Bateman, bütün gün aklından geçirdiği tasarınsını açtı. Babasının, artık kendisinin de ortak olduğu ve her marka otomobil parçaları üreten şirketi Honolulu, Sydney ve Wellington'da şubeler açmaya hazırlanıyordu. Müdürlerden birinin yerine Bateman kendi gitmeyi önerdi. Wellington'dan dönüş zaten Tahiti yoluyla oluyordu; böylece EdwardT görebilirdi.

"Bu işte bir bit yeniği var ve bunu ortaya çıkarmak istiyorum. Tek çözüm yolu bu."

"Oh, Bateman, nasıl bu kadar iyi ve nazik olabilirsiniz?"

"Sizin mutluluğunuz için dünyada yapamayacağım şey yoktur, Isabel, bunu bilirsiniz."

Genç kız onun yüzüne bakıp ellerini uzattı.

"Harikasınız, Bateman. Dünyada sizin gibi biri olabileceğini düşünemezdim. Size nasıl teşekkür edebilirim?"

"Teşekkürlerinizi istemem. Yalnızca size yardım etmeme izin vermenizi istiyorum."

Genç kız bakışlarını eğerken yüzü pembeleşti. Ona o kadar alışmıştı ki ne kadar yakışıklı olduğunu unutmuştu. O da Edward gibi uzun boylu ve güçlüydü; ancak Edward'dan daha esmer ve soluk yüzlüydü. Onun da kendisini sevdiğini biliyordu. Ona karşı içinde bir sevecenlik vardı.

İşte, Bateman şimdi bu yolculuktan dönüyordu.

Yolculuğun iş yanı umduğundan uzun sürmüştü; bu arada iki dostu konusunda düşünecek epey zamanı olmuştu. Vardığı sonuca göre, Edward'm eve dönmesini engelleyecek ciddi bir neden olamazdı; belki bir biçimde gururu incinmişti, ama bunun için dönemeyeceğini düşünürken Isabel'in mutsuzluğunu da hesaba katmalıydı. Edward onunla birlikte Chicago'ya dönmeli ve Isabel'le evlenmeliydi. Ona Hunter Otomobil Şirketi'nde bir iş bulunurdu. Bateman kanayan yüreğiyle, kendi zararma da olsa, sevdiği bu iki insanı mutlu edebilmenin heyecanını taşıyordu. Bateman asla evlenmeyecekti. Edward ve Isabel'in çocuklarına isim babalığı edecek ve uzun yıllar soma, belki ikisi de ölmüş olduklarında, Isabel'in kızma annesini ne kadar sevmiş olduğunu anlatacaktı. Bateman bu am düşündükçe gözleri bulutlanıyordu.

Edward'a sürpriz olsun diye gelişini telgrafla bildirmemişti; Tahiti'ye ayak bastığında şube müdürünün oğlu olduğunu söyleyen genç birinin onu Fleur Otel'i'ne götürmesine ses çıkarmadı. Bir yandan, dostunun ofisine hiç habersiz gittiğinde, onun yüzünün alacağı biçimi düşünüyordu.

"Gelmişken sorayım," dedi yolda giderlerken, "Bay Edward BarnardT nerede bulabilirim?"

"Barnard mı?" dedi genç adam. "Bu adı tamyor gibiyim."

"O bir Amerikalı. Uzun boylu, açık kahve saçlı ve mavi gözlü. İki yıldan uzun bir süredir burada yaşıyor."

"Ah, elbette. Şimdi kimden söz ettiğinizi anlıyorum. Bay Jacksonün yeğeni demek istiyorsunuz."

"Kimin yeğeni?"

"Bay Arnold Jackson."

"Aynı kişiden söz ettiğimizi sanmıyorum," diye kesti Bateman.

Şaşırmıştı. Arnold Jackson'un, o herkesin bildiği ve mahkum olduğu utanç verici adım buralarda da kullanıyor olması tuhaftı. Fakat Bateman, yeğeni diye tanıttığı kişinin kim olabileceğini kestiremiyordu. Bayan Longstaffe onun tek kız kardeşi idi ve başka erkek kardeşi yoktu. Bu arada, yanındaki genç adamın konuştuğu İngilizce'nin yerli vurgusuna kaçtığını fark etti ve, göz ucuyla baktığında, onun melez olduğunu anladı. Tavırlanndaki gurur da gözden kaçmıyordu. Otele vardılar. Odasını ayarladıktan soma Bateman Braunschmidt şirketine nasıl gidebileceğini sordu. Deniz kıyısında olduğunu öğrenince sevindi, gemide geçirdiği sekiz günden soma ayağını sağlam toprağa basarak kıyıda yürümek hoştu. Orada Bateman kartvizitini müdüre gönderdi, yan mağaza yan depo olan bir odada bekledi ve soma gözlüklü, yan kel ve şişman bir adamın oturduğu müdür odasına alındı.

"Bana Bay Edward BarnardT nerede bulabileceğinizi söyler inisiniz? Sizin burada bir süre çalıştığımı biliyorum."

"Evet, çalıştı. Şimdi nerede olduğunu bilmiyorum."

"Fakat, buraya Bay Braunschmidt'in özel tavsiyesiyle gönderildiğini sanıyordum. Bay Braunschmidt'i iyi tanırım."

Şişko adam Bateman'a kuşkucu ve hesapçı gözlerle baktı. Depodaki çıraqlardan birini çağırdı.

"Hey, Henry, Barnard'm şimdi nerede çalıştığını bilen var mı?"

"Cameronlarm yanında çalıştığını sanıyorum," diye bir yanıt geldi görünmeyen birinden.

Şişman adam başıyla doğruladı.

"Buradan çıktığınızda sola dönüp yürürseniz üç dakikada Cameronün dükkânına varırsınız."

Bateman bir süre durakladı.

"Size söylemem gerekiyor, bayım, Edward Barnard benim en iyi arkadaşımdır. Bu nedenle Braunschmidt şirketinden ayrıldığını duymak beni şaşırtıyor."

Şişman adamın gözleri bir nokta kadar küçüldü; bu inceleme BatemanT o kadar rahatsız etti ki yüzü kızardı.

"Demek ki Braunschmidt şirketiyle Edward Barnard'm ticaret anlayışları farklı olsa gerek," dedi sonunda müdür.

Bateman adamın tavırlarını beğenmemişti, bu nedenle gururla ayağa kalktı ve onu rahatsız ettiği için özür dileyerek çıktı. Oradan ayrılırken içinde, bu adamın ona bir şeyler söylemek isteyip de konuşamadığı gibi, tuhaf bir duygu vardı. Gösterilen yönde yürüyüp kısa süre içinde Cameronlarm dükkânım, buldu. Bu, yol boyunca yarım düzinesine rasladığı türden, yerlilere perakende satış yapan bir dükkândı. İçeri girdiğinde ilk gördüğü ki-

şı, gömleğinin kollarını sıvamış ve pamuklu bez ölçmekte olan Edward Tn.ta kendisiydi. Onu böyle sıradan bir iş yaparken görmekten bir an sarsıldı. O anda, başını kaldıran Edward onu görünce bir sevinç çılgılığı attı.

"Bateman! Seni hangi rüzgâr buraya attı?"

Tezgâhın üzerinden kollarını uzatıp BatemanTn ellerine sarıldı. Tavırları o kadar doğaldı ki sıkıntı duyan kişi Bateman olmuştu.

"Dur bekle, hele şu paketi bir sarayım da."

Tam bir ustalıklı makası kumaşın üzerinde yürütüp parçayı kesti, katlayıp paket yaptı, sonunda beklemekte olan kara derili müşteriye uzattı.

"Kasaya ödeyin, lütfen."

Soma, gülümsedi ve ışıldayan gözlerini Bateman'a çevirdi.

"Nasıl buralara kadar gelebildin? Heey, seni gördüğüme'sevindim. Otur, sadık dostum, rahatına-bak."

"Burada konuşamayız. Benim otelime gidelim. Umarım işini bırakabilirsin."

Bu son sözleri biraz endişeyle söylemişti.

"Elbette bırakabilirim. Biz Tahiti'de ticareti o kadar resmi yapmayız." Öbür tezgâhın arkasında duran bir Çinli'ye seslendi:

"Ah-Ling, patron gelirse Amerika'dan gelen bir arkadaşımınla çıktığımı söylersin."

"Okey," dedi Çinli sırtarak.

Edward sırtına bir ceket geçirip şapkasını giydikten sonra Bateman'la dükkândan dışarı çıktı. Bateman konuyu hafife almaya çalışarak sordu:

"Seni böyle tezgah-başında, pasaklı bir zenciye-üç beş metre bez satarken göreceğimi düşünmemiştim."

"Braunschmidt beni kovdu; sonra, ne iş yapsam fark etmez diye düşündüm."

EdwardTn açık sözlülüğü BatemanT şaşırttı, ama bu konuyu üstelemenin doğru olmayacağı düşündü.

"Herhalde, bu işte bir servet yapabileceğini düşünmüyorsundur," dedi kuru bir sesle.

"Hayır. Fakat, kafamı ve bedenimi sağlam tutacak kadar kazanıyorum; bu bana yetiyor."

"İki yıl önce böyle düşünmezdin."

"Yaşlandıkça daha bilge oluyoruz, herhalde," diye yanıtladı Edward neşeye.

Bateman ona göz ucuyla baktı. Edward'm pantolonu ütüsüzdü ve başında yerlilerin giydiği türden bir hasır şapka vardı. Eskisinden daha zayıftı, güneşten yanmıştı ama daha yakışıklı olmuştu. Dış görünüşünde BatemanT rahatsız eden bir şey vardı. Yürüyüşünde bir kaygısızlık, davranışlarında bir aldırılmazlık ve nedeni bilinir»iyen bir neşesi vardı; Bateman buna kızamıyor, ancak rahatsız oluyordu.

"Bu durumundayken neşeli olacak ne buluyor, bilmem ki?" diye içinden söylendi.

Otele geldiler ve terasta oturdular. Çinli bir garson onlara kokteyl getirdi. Edward Chicago'dan gelen haberleri duymak için sabırsızlanıyor, arkadaşım soru bombardımanına tutuyordu. Merakı doğal ve içtendi. Fakat, tuhaf olan şey merakının bir sürü ufak tefek konuya dağılmış olmasıydı. Isabel'in sağlığı kadar Bateman Tn babasının işlerini de öğrenmeye can atıyordu. Nişanlısından söz ederken hiç eziklik duymuyordu; sanki gelecekteki eşi değil de kız kardeşiymiş gibiydi. Bateman onun söz-

lerini tam yorumlayamadan, konuşmanın bir süre sonra tümüyle babasının motor işlerinde yoğunlaştığını fark etti. Ama, sözü IsabeFe getirmeye kararlıydı; bunun için bir fırsat kollarken, Edward'm birine el salladığını gördü. Bir adam terasta onlara doğru geliyordu, fakat Bateman sırtı dönük olduğu için kim olduğunu göremiyordu.

"Gelin, bizimle oturun," dedi Edward gülerek.

Yeni gelen adam yaklaştı. Uzun boylu, ince yapılı, kıvrıkcık beyaz saçlıydı ve beyaz pantolon giymişti. Yüzü de inceydi, uzun karga burnu ve anlamlı bir ağzı vardı.

"Bu, benim eski dostum Bateman Hunter. Ondan size söz etmişim," dedi Edward sürekli gülümseyerek.

"Tanıştığımıza sevindim, Bay Hunter. Babanızı eskiden tanırdım."

. Yabancı elini uzattı ve genç adamın elini güçlü ve dostça sıktı. Ancak o zaman Edward gelen kişinin adını söyledi:

"Bay Arnold Jackson"

Bateman in yüzü sapsarı oldu ve elinin soğuduğunu duyumsadı. Oydu; dolandırıcı ve sabıkalı olan bu adam Elisabeth'in dayısıydı. Ne söyleyeceğini bilemedi. Şaşkınlığını gizlemeye çalıştı. Arnold Jackson ona ışıldayan gözlerle bakıyordu.

"Görüyorum ki adım size yabancı değil."

Bateman evet veya hayır diyemedi; durumun daha da zor yanı, hem Jackson hem de Edward bundan eğlenmiş gibiydiler. Bu adada en son karşılaşmak istediği adamla tanışmaya zorlandığı yetmiyormuş gibi, gülünç duruma da düşmüştü. Belki de bu yargıya çabuk varmıştı; çünkü Jackson ara vermeden ekledi:

"Longstaffe ailesine yakın olduğunuzu sanıyorum. Mary Longstaffe kız kardeşim olur."

Bateman Arnold Jackson'un nasıl olup da Chicago da bilinen en büyük skandaldan onun haberi olmayacağını düşünebildiğine şaşıtı. Sonra, Jackson elini Edward'm omzuna koydu.

"Oturâmam, Teddie," dedi. "İşim var. Ama siz iki delikanlı bu akşam yemeğine bize çağrılısınız."

"Güzel," dedi Edward.

"Çok naziksiniz, Bay Jackson," dedi Bateman soğuk bir sesle, "ancak, benim zamanım çok kısıtlı, gemim yarın kalkıyor; bu nedenle gelemezsem, umarım başırlarsınız."

"Oh, saçma. Size yerli mutfağından pişireceğim. Eşim harika bir aşçıdır. Teddie size yolu gösterir. Günbatımını seyredebilmek için erken gelin. İsterseniz ikimize de birer yer yatağı açarız."

"Tabii, geleceğiz," dedi Edward. "Zaten, vapur geldiği günün akşamı otellerde gürültüden geçilmez. Çiftlik evinde daha rahat edersin."

"Sizi koyvermiyorum, Bay Hunter," diye sürdürdü Jackson içten bir sesle. "Chicago ve Mary hakkında her şeyi duymak isterim."

Başıyla selamladı ve Bateman tek söz edemeden oradan ayrıldı.

"Tahiti'de biz nayn'dan anlamayız," diye güldü Edward. "Ayrıca, adadaki en nefis yemekleri yiyeceksin."

"Eşinin iyi bir aşçı olduğunu söylerken ne demek istedi? Oysa, eşinin Cenevre'de olduğunu iyi biliyorum."

"Bir eş için çok uzak bir yer, değil mi?" dedi Ed-

ward. "Hem uzun süredir onu görmüyor. Sözünü ettiği başka bir eşi olmalı."

Bateman bir süre sessiz kaldı. Yüzünde ciddi çizgiler oluşmuştu. Başını kaldırınca EdwardTn gözlerinde eğlentili bir anlatım gördü ve yüzü kızardı.

"Arnold Jackson iğrenç bir dolandırıcıdır," dedi.

"Korkarım ki öyle," dedi Edward gülümseyerek.

"Dürüst bir adamın nasıl böyle biriyle görüşebileceğini anlayamıyorum."

"Belki de ben dürüst biri değinindir."

"Onunla sık görüşüyor musun, Edward?"

"Evet, çok sık. Beni yeğeni olarak görüyor."

Bateman öne doğru eğildi ve EdwardTn gözlerinin içine baktı.

"Onu beğeniyor musun?"

"Hem de çok."

"Ama, bilmiyor musun, burada kimse bilmiyor mu onun bir dolandırıcı ve sabıkalı olduğunu? Bu adamın uygar bir toplumdaki dışlanması gerekir."

Edward bir süre elindeki purodan yükselen duman halkalarını seyretti. Sonunda:

"Onun birçok kötülük yapmış olduğuna inanıyorum," dedi. "Ayrıca, bir insanın cezasını çekmiş olmasının suçlarını bağışlatmayacağını da bilincindeyim- O dolandırıcı ve iki yüzlü biriydi. Bundan kaçamazsın. Ama, ondan daha hoş bir yol arkadaşına raslamadım. Bildiğim her şeyi bana o öğretti."

"Sana ne öğretebildi ki?" diye haykırdı Bateman şaşkınlıkla.

"Yaşamayı."

Bateman alaycı bir gülüş koyverdi.

"Ne hoca ama! Onun dersleri sayesinde mi servet yapma şansını yitirdin ve şimdi on sentlik bir dükkânın tezgâh gerisinde geçinmeye çalışıyorsun?"

"Onun olağanüstü bir özyapısı var" dedi Edward gülümseyerek. "Ne demek istediğimi belki, bu akşam görürsün."

"Eğer onun çağrışım söylemek istiyorsan bu yemeğe gitmeyeceğim. Hiçbir şey beni bu adamın evine ayak basmaya zorlayamaz."

"Beni seviyorsan gel, Bateman. Seninle uzun yıllar arkadaş olduk, şimdi bu isteğimi kıracak mısın?"

Edward'm sesinde şimdi Bateman için yeni bir titreşim vardı. Bu sesin yumuşaklığı tuhaf derecede kandırıcıydı.

"Eğer böyle düşünüyorsan, gelmek zorundayım, Edward," diye gülümsedi.

Bateman ayrıca Arnold Jackson hakkında birşeyler öğrenebilmenin iyi olacağını da düşündü. Bu adamın Edward üzerinde büyük etkisi olduğu açıktı; onunla başedebilmek istiyorsa, kiminle savaştığını bilmeliydi. EdwardTa konuştuğuça onda bir değişim olduğuna inanmaya başladı. Bateman, adımlarını dikkatli-atması gerektiğine inanarak, ziyaretinin gerçek nedenini ortamı daha açık görebildiği ana kadar saklamaya karar verdi. Havadan sudan konuşmaya başladı; yolda gördüklerinden ve yaptıklarından, Chicago'nun politik yaşamından, ikisinin de üniversiteden tanıdığı arkadaşlardan söz etti.

Sonunda Edward işine dönmesi gerektiğini söyleye-

rek kalktı; akşam saat beşte Bateman'a uğrayıp almayı ve Arnold Jackson ün evine birlikte gitmeyi önerdi.

"Şey, aklıma geldi, ben senin de bu otelde kaldığını sanıyordum," dedi Bateman birlikte çıkarlarken. "Burada eli yüzü düzgün tek otel burasıymış."

"Hayır," diye güldü Edward. "Bana pahalı gelir. Kent dışında bir oda kiraladım. Ucuz ve temiz bü yer."

"Yanlış anımsamıyorsam, Chicago dayken sen böyle şeylere çok önem verirdin."

"Chicago, ha!"

"Niye Edward? Orası dünyanın en büyük kenti."

"Biliyorum," dedi Edward.

Bateman kaçamak bir bakışla inceledi, ama bu yüzden bir şey okuyamadı.

"Oraya ne zaman döneceksin?"

"Buna karar veremiyorum," diye gülümsedi Edwardı.

Bu yanıt ve söyleniş biçimi Batemani sarstı. Fakat, bir açıklama istemesine fırsat kalmadan Edward geçmekte olan motosikletli bir meleze el sallıyordu.

"Beni de al, Charlie," diye bağırdı.

BatemanT başıyla selamlayıp motosikletin ardından koştu. Giderken, BatemanT da kafasında çözülmesi olanaksız bir yığın düğümle başbaşa bırakıyordu.

Edward akşam yaşlılıktan çarpılmış bir atm çektiği bir arabayla geldi ve birlikte deniz kıyısındaki bir yoldan gittiler. Her yanda geniş hindistancevizi ve vanilya çiftlikleri, arada bir büyük mango ağaçlarının gür yeşil yaprakları arasında kızıl ve pembe renkli meyvaları, daha ötede mavi ve dingin bir koy, küçük adacıklarda zarif

palmye ağaçları görünüyordu. Arnold Jackson ün evi küçük bir tepenin üstündeydi; ancak bir patikayla ulaşılabilirdi için atı çözüp bir ağaca bağladılar, arabayı da yol kıyısında bıraktılar. Bu işler Bateman'a biraz kaygısızca yapılmış gibi geliyordu. Eve ulaştıklarında uzun boylu, artık genç olmayan ama güzel bir yerli kadın onları karşıladı; Edward onun elini içtenlikle sıktı. Bateman T tanıştırdı.

"Bu, arkadaşım Bay Hunter. Size akşam yemeğine geldik, Lavina."

"Çok güzel," dedi kadın kısa bir gülümsemeyle. "Arnold henüz dönmedi."

"Biz kıyıya gidip biraz yüzeceğiz. Bize birkaç pareo çıkartıver."

Kadın başıyla onaylayıp eve girdi.

"Kim bu kadın?" diye sordu Bateman.

"Oh, Lavina mı? Arnoldün karışdır."

Bateman dudaklarını ısırđı, ama bir şey demedi. Az sonra kadın bir bohçayla döndü ve onları Edward'a verdi. İki genç dik bir yokuştan hopyaya zıplaya, hindistancevizi ağaçlarının bir öbek oluşturduğu deniz kıyısına indiler. Giysilerini çıkardılar; Edward arkadaşına kırmızı pamukludan bir bez parçası olan pareoyu nasıl mayo biçiminde bağlayacağını gösterdi. Az sonra, ılık ve sığ sularda şamatayla yüzüyorlardı. Edward çok şendi. Kahkaha atıyor, bağınıyor ve şarkı söylüyordu. Sanki on beş yaşında gibiydi. Bateman onu hiç böylesine neşeli görmemişti. Sonra, duru havada birer sigara yakıp kumsala uzandıklarında Bateman onun bu dayanılmaz tasasızhğma şaşır kaldı.

"Sen buradaki yaşamdan mutlusun," dedi.

"Evet."

Bir hışırtı işitip döndüklerinde Arnold Jacksonün onlara doğru geldiğini gördüler.

"Burada olduğunuzu duyunca sizi almaya geldim," dedi. "Suyu beğendiniz mi, Bay Hunter?"

"Çok güzel," dedi Bateman.

Arnold Jackson gündüz giydiği pantolonun yerine beline bir pareo dolamıştı ve ayakları çıplaktı. Bedeni güneşte iyice kararmıştı. Uzun, kıvrıkcık saçları ve yerli peştemalmı gururla taşıyan yüz anlatımıyla doğaüstü bir görüntüsü vardı, ama o bunun bilincinde değildi.

"Hazırsanız, yukarı çıkabiliriz," dedi Jackson.

"Durun, üstümü giyeyim," dedi Bateman.

"Ama, Teddie, arkadaşına da kuru bir pareo getirmedi mi?"

"O öyle istedi," diye gülümsedi Edward. ^

"Evet, bunu yeğlerim," dedi Bateman. Pantajlb ve gömleğini giyerken Edward'm ustaca peştemala sannıp hemen hazır olduğunu gördü. Ona sordu:

"Ayakkabısız bu taşlı yolda yürümen zor olmayacak mı?"

"Oh, alıştım."

^ "Kentteki işten döndükten sonra pareo giymek rahat oluyor," dedi Jackson. "Burada uzun süre kalacak olsaydınız size pareo giymenizi önerirdim. Şimdiye kadar gördüğüm en kullanışlı giysi bence. Hem serin, hem rahat, hem de ucuz."

Eve kadar yürüdüler; Jackson onları tavanı açık, beyaz kireç badanalı ve geniş bir odaya aldı. Bateman ortadaki yemek masasında beş kişilik takım olduğuna dikkat etti.

"Eva, gel de Teddie'nin arkadaşıyla tanış, sonra kokteyl hazırlarsın," diye seslendi Jackson.

Sonra BatemanT uzun ve alçak bir pencereye götürdü.

"Bakın," dedi dramatik bir kol devinimiyle. "iyi bakın."

Altlarındaki yokuştan, aşağı denize kadar hindistan-cevizi ağaçları uzanıyordu. Ve denizin üstünde akşam güneşi bir güvercin göğsü gibi rengarenk parlıyordu. Biraz ötedeki koyda bir yerli köyünün öbeklenmiş kulübe-leri, denizde bir kayık içinde balık tutmakta olan birkaç yerli görünüyordu. Tüm bunların gerisinde Pasifik Okyanusu'nun engin dinginliği ve yirmi mil kadar ötede, bir şairin imgesinden çıkmış gibi hayal meyal seçilen Murea adasının akıl almaz güzelliği vardı. Her şey o kadar güzeldi ki bir süre BatemanT'nin dili tutuldu.

:41Hiç böylesini görmemiştin," dedi sonunda.

Arnold Jackson onun biraz önünde dikilmişti, gözlerinde dalgın bir gülümseme okunuyordu. İnce düşünceli yüzü ciddiydi. Bateman ona göz ucuyla baktığında bu yüzdeki anlam zenginliğini bir kez daha belleğine yazdı.

"Güzellik," diye mırıldandı Arnold Jackson. "Güzelliği her zaman yüz yüze görmek nasip olmaz. Ona iyi' bakın, Bay Hunter, şu görünümü bir daha göremeyebilirsiniz, çünkü geçicidir, ama yüreğinizde silinmez bir am bırakacaktır. Sonsuzluğa dokunduğunuzu anlarsınız."

Sesi derin ve yankılıydı. Sanki saf idealizm solu-yordu ve Bateman kendine, bu konuşan adamın sahtekar ve acımasız bir dolandırıcı olduğunu anımsatmak zorun-

da kaldı. O sırada Edward bir ses duymuş gibi arkasına baktı.

"Sizi kızım ile tanıştırayım, Bay Hunter."

Bateman kızla tokalaştı. Kara gözleri iri ve güzeldi, güleç ağızlıydı, ama derisi kahverengiydi ve kömür karası kıvrıkcık saçları omuzlarından yayılıyordu. Pembe pamukludan Hubbard biçemi bir önlük giysi içindeydi, ayakları çıplaktı ve başında kokulu beyaz çiçeklerden bir taç vardı. Çok güzeldi, sanki Polinezya'nın ilkyaz tannçasıydı.

Genç kız biraz sıkılgandı, ama Bateman ondan daha çok utanmıştı; bütün bu olanları doğru bulmuyordu; üstelik bu peri kızının sürahi ve şişeleri alıp usta ellerle üç kokteyl hazırlaması onu daha da rahatsız etti.

"Onları biraz sert yap, kızım," dedi Jackson.

Genç kız bardakları doldurdu ve şahane bir gülümsemeyle her birine servis yaptı. Bateman iyi bir kokteyl hazırlayıcı olarak övünürdü, ama bu içkinin tadına baktığında çok iyi olduğunu gördü. Jackson konuşunun beğenişini istem dışı belli edişine bakarak güldü.

"Nasıl, kötü değil, değil mi? Kızıma ben öğrettim; eski Chicago günlerimde elime su dökecek barmen yoktu. Cezaevinde yapacak bir şey bulamayınca kendi kendime yeni kokteyl karışımları düşünüp zaman öldürürdüm. Fakat, doğruyu konuşmak gerekirse hiçbiri sek martininin yerini tutamaz."

Bateman sanki midesine yumruk yemiş gibi oldu ve yüzünün önce kızanıp sonra beyazlaştığının bilincine vardı. Bir şey söylemesine vakit kalmadan yerli bir hizmetçi çocuk büyük bir çorba kasesiyle içeri girdi ve herkes ma-

saya oturdu. Arnold Jackson biraz önceki sözlerinin yaptığı çağrışımla, yine cezaevi günlerinden söz etmeye başladı. Doğal bir havada, yabancı bir üniversitedeki anılardan söz eder gibi konuşuyordu. Sözlerini Bateman'a yöneltiyor olması genç adamı daha bir utandırıyor. Bateman bir ara Edvard'ın gözlerinin üzerinde olduğunu fark etti, yine eğlenir gibi bir bakışı vardı. Yüzü kıpkırmızı oldu, Jackson'un kendisiyle alay ettiğini düşündü; ama durumun ne kadar saçma olduğunu düşünüp kendine kızdı. Arnold Jackson tek sözcükle patavatsızlık ediyordu ve bu düşüncesizliğine hiçbir özür olamazdı. Yemek ilerledi. Bateman'm önüne değişik mezeler kondu; çiğ balık ve ancak görgü gereği yutmak zorunda kaldığı bu yemekler aslında lezzetliydi. Sonra, o akşam BatemanT çok yaralayan bir olay oldu. Önünde küçük bir çiçek buketi duruyordu; konuşmuş olmak için bu çiçeklerin güzelliğini övdü.

"Bu çelengi Eva sizin için yaptı," dedi Jackson,"sanıyorum utandığı için onu size veremedi."

Bateman çelengi eline aldı ve genç kıza teşekkürünü belirten birkaç söz söyledi.

"Onu başınıza takmaksınız," dedi genç kız utangaç bir gülümsemeyle.

"Ben mi? Hayır, hiç sanmıyorum."

"Bu, ülkenin hoş bir geleneğidir," dedi Jackson.

Ve önünde duran başka bir çelengi alıp başına koydu. Edward da aynı şeyi yaptı.

"Korkarım ki benim giysim buna uygun değil," dedi Bateman sıkılarak.

"Bir pareo ister misiniz?" diye atıldı Eva. "Hemen bir tane getireyim."

∴_M'⁻^

"Hayır, teşekkür ederim. Bu giysilerle rahatım."

"Çelengi nasıl takacağım göster ona, Eva," dedi Edward.

O anda Bateman en iyi arkadaşına içinden ilendi. Eva masadan kalktı ve gülerek çelengi Bateman'ın kara saçlarının üzerine yerleştirdi.

"Size çok yakıştı," dedi Bayan Jackson. "Öyle değil mi, Arnold?"

"Elbette yakışır."

Bateman tüm hücreleriyle terliyordu.

"Havanın kararmış olması ne kötü," dedi Eva. "Üçünüzün böyle fotoğrafım çekerdik."

Bateman öyle olduğu için şükretti. Lacivert serj takım elbisesi, kravatlı yakası ve başında çiçeklerden bir çelenkle kimbilir ne kadar gülünç olacağını görebiliyordu. Yüreği öfkeliydi, dışarıya dingin görünebilmek için ömründe bu kadar çaba göstermemişti. Masanın başında oturan, yan çıplak, kıvrıkcık ak saçları çiçekli ve yüzünde bir ermiş anlatımı olan bu yaşlı adama kızılıyordu. Tüm ortam akıl almaz bir saçmalıktı.

Sonunda yemek bitti; Eva ve annesi sofrayı toplarken üç erkek verandaya geçtiler. Gece sıcaktı ve havada beyaz gece çiçeklerinin kokusu vardı. Bulutsuz gökyüzünde dolunay engin denizde bir yol çizip sonsuzluğa akıp gidiyordu. Arnold Jackson konuşmaya başladı. Sesi gürlü ve uyumluydu. Şimdi yerlilerden ve ülkenin eski söylencelerinden anlatıyordu. Geçmiş tarihten, bilinmeyeneye yapılan tehlikeli yolculuklardan, aşk ve ölümden, nefret ve öçden söz ediyordu. Uzak adaları keşfeden serüvenci kahramanları, bu adalara yerleşip yerli başkanla-

nn kızlarıyla evlenen denizcileri ve bu gümüş rengi kıyılarda geçim için dolaşp yaşamlarını yitirenleri anlattı. Bateman yorgun ve uykusuz bedeniyle önceleri dinler gibi yapıyordu, ama bu gözlerdeki büyü kısa-sürede onu da yakaladı ve dikkati açıldı. Romantik öykü günlük yaşamım ışığını karartıyordu. Arnold Jackson ün insanları diliyle nasıl kandırdığım ve hapisten kurtulduğunu unutmuş muydu? Bu adamın ne kadar tatlı bir söyleşi ve etkileyici bir hava oluşturma yeteneği vardı. Jackson sonunda kalktı.

"Siz iki delikanlı uzun süredir görüşmediniz. Birbirinize anlatacak çok şeyiniz vardır. Ben yatıyorum, Teddie size yatacağımız yeri gösterir."

"Oh, geceyi burada geçirmeyi düşünmüyordum, Bay Jackson," dedi Bateman.

"Burada daha rahat edersiniz. Yarın sabah sizi zamanında uyandırırız."

Soma, kibarca onun elini sıktı, kardinaller meclisindeymiş gibi saygıyla eğilip çıktı.

"Tabii, istersen seni Papetee'ye kadar arabayla gömrebilirim," dedi Edward "ama, kalmam öneririm. Sabah yolculuk yapmak çok güzeldir."

İkisi de birkaç dakika hiç konuşmadılar. Bateman söze nasıl başlayacağım bilemiyor, bu akşam yaşadıklarından sonra acele etmesi gerektiğini anlıyordu.

"Chicago'ya ne zaman döneceksin?" diye sordu birden.

"Bilmiyorum. Belki hiç dönmem."

"Sen ne diyorsun, Tanrı aşkına?" diye bağırdı Batemanv*-' : Linsv- . . ; ,

'Burada mutluyum. Bunu değiştirmek delilik olmaz mı?' ' - : . - ' / , > ; : - ' v , < ± h •

"Tüm ömrünü burada geçiremezsin. Bu uygar insana yakışan bir yaşam biçimi değil. Ayakta ölmek gibi. Oh, Edward hemen dön, çok geç olmadan dön. Bir şeylerin yanlış olduğunu duyumsayıp geldim. Sen buramn büyüüne kapılmışsın, ama bir çaba gösterip bu ortamdan çıkabilirsen, tüm tanrılara şükredersin. Sanki alışkanlığından kurtulmuş bir uyuşturucu bağımlısı gibi olursun. İki yıl boyunca burada zehirli bir hava solduğunu o zaman görebilirsin. Doğduğun yerin havasını ciğerlerine doldurduğunda ne kadar rahatlayacağını bir düşün."

Hızlı konuşuyordu ve o heyecanıyla sözcükler birbirine takılıyordu; ama sesi içten ve sevgi doluydu. Edward çok duygulanmıştı.

"Beni düşündüğün için ne kadar iyisin, eski dostum."

"Yarın benimle gel, Edward. Buraya gelmen bir yanlışlıktı. Sana göre bir yaşam biçimi değil bu."

"Sen şöyle böyle yaşam biçimlerinden söz ediyorsun. İnsan için iyi yaşam ne olduğunu nasıl bilebilirsin?"

"Ah, hiç düşünmeden yanıtlanabilecek bir soru bu. Çok çalışmak, ailesine ve çevresine karşı görevlerini yapmak."

"Peki ödülü ne ?"

"Ödülü, koyduğu hedeflere ulaşmış olmanın verdiği iç erincidir."

"Tüm bunlar bana korkunç geliyor," dedi Edward;

gecenin zayıf ışığında Bateman onun gülümsediğini görüyordu. "Korkarım ki benim çok kötü yozlaştığımı düşüneceksin. Şimdi inandıklarımın çoğunu üç yıl önce düşünmekten bile korkardım."

"Bunları Arnold Jackson'dan mı öğrendin?" diye küçümseyerek sordu Bateman.

"Onu sevmiyorsun, değil mi? Belki de sevmeni beklemek yanlış olurdu. Ben de ilk geldiğimde sevmedim, senin gibi önyargılıydım. Ama o olağanüstü biri. Sen de gördün, hapiste yattığını saklamıyor, işlediği suçlardan pişmanlık duyup duymadığını bilmiyorum. Benim yanımdayken yalandığı tek şey hapiste sağlığının bozulması oldu. Sanırım pişmanlığın ne olduğunu bilmiyor. Tümünden ahlakın ötesinde biri. Her şey gibi kendini de olduğu gibi kabul ediyor. Cömert ve yardımsever bir insan."

"Eskiden de öyleymiş," diye araya girdi Bateman, "ama,, başkalarının parasıyla."

"Ben onda iyi bir dost buldum. Bir dostu bulduğum gibi kabulleniyorsam, bunun neresi yanlış?" .

"Ama, bunun sonucunda iyi ve kötü arasındaki ayrımı göremez oluyorsun."

"Hayır, o çizgi kafamda eskisi kadar belirgin; ama kafamda bulanık olan şey iyi adamla kötü adam arasındaki ayrım. Arnold Jackson iyi şeyler yapan kötü bir adam mı, yoksa kötü şeyler yapan iyi bir adam mı? Bu soruya yanıt vermek zor. Belki de bu ayrımı gözümüzde çok büyütüyoruz. Belki de içimizde en iyiler günahkar ve en kötüler birer azizdirler. Kim bilir?"

"Beni siyahın beyaz, beyazın da siyah olduğuna asla inandıramazsın," dedi Bateman.

"Bunu biliyorum, Bateman."

Bateman arkadaşının kendisini onayladığı halde dudaklarından bir gülümseme geçmesini anlayamadı. Edward bir dakika kadar sessiz kaldı.

"Seni bu sabah gördüğümde, Bateman," dedi soma, "iki yıl öncesindeki kendimi görmüş gibi oldum. Aynı yaka, aynı ayakkabı, aynı lacivert takım elbise ve aynı enerji. Aynı kararlılık. Tanrı bilir, ben de enerji doluydum. Bu ülkenin uyuşuk yöntemleri beni deli ediyordu. Çevremde her yerde girişim ve kalkınma olanakları görüyordum. Burada servet yapabilecek çok şey vardı. Ham kopranın çuvallara doldurulup Amerika'ya gönderilip de yağının orada çıkarılmasını anlayamıyordum. Bu işi daha ucuz işçiyle ve taşıma giderine gerek kalmadan burada yapabilirdim, ve adanın her yerinde bacası tüten fabrikaları görür gibi oluyordum. Soma, hindistancevizinden yağ çıkarma yöntemlerinin ne kadar ilkel olduğunu gördüm. Saatte iki yüz kırk adet meyveyi bölen ve etli kısmını çıkaran bir makine yaptım. Liman yeterince büyük değildi. Onu genişletmek için planlar hazırladım. Soma, toprak almak için kooperatifler, oraya kurulacak iki üç otel, yerleşmek isteyenler için villalar tasarladım. Hatta, California'dan gelecek turistler için vapur seferleri düşündüm. Yirmi yıl içinde, bu yan Fransız tembel Papetee kentinde büyük bir Amerikan kenti gibi on katlı yapılar, tramvaylar, tiyatro ve opera yapıları, bir borsa ve bir hükümet konağı düşledim."

"Sürdür, Edward^fcyt ffâyfârM'Bateman; heyecanla sandalyesinden fırlamıştı. "Sende buluş ve yetenek var. Avustralya ile Amerika arasındaki en zengin adam niye sen olmasaydı?"

Edward tatlı bir iç çekti.

"Ama, istemiyorum ki," dedi.

"Yani, parayı, büyük parayı, milyonlara varan serveti istemiyorum mu diyorsun? Onunla neler yapabileceğini biliyor musun? Kendin için önem vermiyorsan, insanlık için, binlerce kişiye ışık verebilmek için kullanabilirsin. Sözlerinin uyandırdığı düşlerle başım dönüyor."

"Otur o zaman, sevgili Bateman," diye güldü Edward. "Hindistancevizi kesme makinem hiçbir zaman çalışmayacak ve bana kaldığı sürece Papetee sokaklarından asla tramvay geçmeyecek."

Bateman bir sandalyeye çöktü.

"Seni anlamıyorum," dedi.

"Bu düşünce bende yavaş yavaş gelişti. Buradaki yaşamı, gevşekliği ve mutlu gülümseyen yüzleri ve bu saf, iyi huylu insanları sever oldum. Düşünmeye başladım. Daha önce düşünmeye hiç zaman ayıramamıştım. Kitap okumaya başladım."

"Sen her zaman okurdun."

"Sınavlar için okurdum. Çağrılarda beh de laf yetiştirebileyim diye okurdum. Eğitilmek için okurdum. Burada zevk için okumayı öğrendim. Konuşmayı öğrendim. Biliyor musun, yasanım en büyük zevklerinden biriymiş konuşmak. Ama, bunun için boş zaman gerek. O zamana kadar çok işi olan biriydim ben. Ve giderek, bana yaşamda önemli gelen birçok şey boş ve bayağı gelmeye başladı. Bu koşuşturmaca ve bu sürekli çaba ne içindi? Şimdi Chicago'yu düşünüyorum da karanlık, taş yapıları ve bitmeyen gürürüsüyle bana bir cezaevi gibi geliyor. Peki tüm bu koşuşturma neye yarıyor? İnsan yaşamdan mutlu olabiliyor mu? Her gün işyerine koşmak, gece yaralarına

kadar çalışmak, sonra yemek için eve koşmak ve gece bir tiyatroya gitmek... Biz dünyaya bunun için mi geldik? Gençliğimi böyle mi yaşamalıydım? Gençlik çok kısa sürüyor, Bateman. Ve yaşlandığımda, geriye bakıp ne göreceğim? Sabah evden işe koştuğumu, orada saatlerce çalıştığımı, yeniden eve koştuğumu, yemek yiyip tiyatroya gittiğimi mi? Bir servet yapacaksan bu belki yaşamaya değer olabilir; hem bilmiyorum, insanın huyuna da bağlıdır. Ama, istemiyorsan yaşamaya değer mi? Ben yaşamımdan bundan daha çoğunu almak istiyorum, Bateman."

"Peki, yaşamında neye değer veriyorsun?"

"Şimdi bana güleceksin. Güzellik, gerçek ve iyiliğe."

"Bunlara Chicago'da sahip olamaz mıydın?"

"Bazıları belki, ama ben hayır." Edward şimdi ayağa fırlamıştı. "Eskiden sürdürdüğüm yaşamı düşündükçe kendimden öğreniyorum," diye haykırdı. "Kurtulmuş olduğum tehlikeyi düşündükçe içime korku düşüyor. Burada bulmazdan önce bir ruhum olduğunu bilmiyordum. Eğer zengin biri olarak kalmış olsaydım, belki de onu temelli yitirecektim."

"Bunu nasıl söylersin," diye haykırdı gücenen Bateman. "Seninle bu konularda hep tartışırdık."

"Evet, biliyorum. Ama o konuşmalar iki sağırın ses uyumunu tartışması gibiydi. Chicago'ya asla dönmeyeceğim, Bateman."

"Peki, Isabel ne olacak?"

Edward verandanın ucuna kadar yürüdü ve dışarı eğilip gecenin büyümlü mavisine bir süre baktı. Sonra, Bateman'a döndüğünde yüzünde bir gülümseme vardı.

"Isabel benim erişemeyeceğim kadar iyi bir kısmet. Ona, tanıdığım tüm kadınlardan çok hayranlık duyuyorum. Harika bir beyni var, güzel olduğu kadar iyi huylu. Onun enerjisine ve tutkusuna saygı duyuyorum. Yaşamı bir basan anıtı yapmak için doğmuş sanki. Ben ona layık değilim."

"O böyle düşünmüyor."

"Ona böyle olduğunu sen anlatmalısın, Bateman."

"Ben mi?" diye haykırdı Bateman. "Bunu yapabilecek son kişi benim."

Edward'm arkasındaki ay ışığından yüzü seçilemiyordu. Acaba yine gülümsüyor muydu?

"Ondan bir şey saklamanın yaran yok, Bateman. O keskin zekasıyla beş dakikada senin beynini okur. En iyisi doğrudan her şeyi anlatman olur."

"Ne söylemek istediğini bilmiyorum. Elbette, seni gördüğümü söyleyeceğim." Bateman telaş içindeydi. "Vallahi, ona ne söyleyeceğimi bilemiyorum."

"Benim servet yapmakta başanlı olamadığımı söyle. Ona, yalnızca yoksul düşmekle kalmayıp bundan mutlu olduğumu da söyle. Dikkatsiz ve tembel olduğum için işimden kovulduğumu söyle. Bu gece burada gördüklerini ve sana söylediklerimi anlat."

Beyninde birden parlayan o düşünceyle Bateman ayağa fırladı ve Edward in karşısına dikildi.

"Tanrı aşkına, onunla evlenmek istemiyor musun yoksa?"

Edward ona ciddi bir yüzle baktı.

"Ondan beni özgür bırakmasını isteyemem. Eğer, hâlâ sözümü tutmamı isterse, bir biçimde buna razı olurum ve iyi bir koca olmak için elimden geleni yaparım."

"Ona bunu iletmemi mi istiyorsun, Edward? Oh, yapamam. Bu, korkunç bir şey. O, senin evlenmek istemeyebileceğim asla aklına bile getirmedi. O seni seviyor. Ona bu kötülüğü nasıl yaparsın?"

Edward yine gülümsedi.

"Onunla niye sen evlenmeyesin, Bateman? Uzun zamandır sen de onu seviyorsun. Birbirinize uygunsunuz. Onu mutlu edersin."

"Benimle böyle konuşma. Buna katlanamam."

"Ben senin lehine çekiliyorum, Bateman. Sen benden daha iyi birisin."

Edward'm ses tonunda bir şey Bateman'm kaşlarını kaldırdı, ama Edward'm bakışları ciddiydi ve artık gülümsemiyordu. Bateman ne diyeceğini bilemedi. Kafası karışmıştı. Onun Tahiti'ye özel bir görevle geldiğini Edward anlamış olabilir miydi? Yüreğinde, korkunç olduğunu bildiği halde, bir sevinç uyanmasını engelleyemiyordu.

"Peki, Isabel sana yazıp da nişanı attığımı bildirirse ne yaparsın?" dedi yavaş bir sesle.

"Yaşamaya çalışırım," dedi Edward.

Bateman o kadar heyecanlıydı ki yanıtı duyamadı.

"Keşke uygar giysiler içinde olsaydın," diye kızarak söylendi. "Çok ciddi bir karar vermek üzeresin. Bu garip giysiler her şeyi sıradan duruma getiriyor."

- "Bana inan, bu pareo ve çelengimle tıpkı smokin ve silindir şapka giymiş gibi ciddiyim."

O zaman Bateman'm kafasında başka bir düşünce uyandı.

"Edward, yoksa bunu benim için mi yapıyorsun?"

Bilmiyorum, bu belki de geleceğimde büyük etki yapacaktır. Benim için kendini fedâ mı ediyorsun? Ben buna dayanamam, bilirsin."

"Hayır, Bateman. Burada saçma ve duygusal olmayı öğrendim. Sen ve IsabePin mutlu olmasını isterim, ama kendim mutsuz olmak istemiyorum."

Bu yanıt BatemanT buz gibi titretti. Bu, biraz ikiyüzlü bir yanıtı. Şimdi daha soylu bir tavır almaktan üzölmüyordu.

"Yaşamını burada harcamaktan mutlu olacağını mı söylemek istiyorsun? Bu kendini öldürmekten farksız. Üniversiteyi bitirdiğimizdeki düşlerini anımsıyorum da, bir çerçi dükkânında tezgahtarlıkla mutlu oluşun bana üzüntü veriyor."

"Oh, bu işi geçici olarak yapıyorum ve çok deneyim kazanmaktayım. Kafamda başka bir planım var. Arnold Jackson ün buradan bin mil kadar uzakta Paumotas takım adalarında bir mercan adası var; bir koyu olan bu adaya hindistancevizi dikti. O adayı bana verecek."

"Niçin yapacakmış bu iyiliği?" diye sordu Bateman.

"Çünkü, eğer Isabel beni özgür bırakırsa, kızıyla evleneceğim."

"Sen mi?" Bateman sarsıldı. "Sen melez bir kızla eyleyemezsin. Bu kadar çılgın olamazsın."

"O iyi bir kız, sevimli ve tatlı bir huyu var. Beni çok mutlu edeceğine inanıyorum."

"Onu seviyor musun?"

"Bilmiyorum," dedi Edward düşüncel' bir sesle. Tsabel'e aşık olduğum gibi ona aşık değilim. IsabeFe tapıyordum. Gördüğüm en harika yaratık olduğuna ina-

niyordum. Onun yarısı kadar etmezdim ben. Eva için bu duyguları taşıyorum. O, sert rüzgârlardan korunması gereken ekzotik, güzel bir çiçeğe benziyor, Onu korumak istiyorum. Kimse Isabel'i korumayı düşünemez. Eva beni olduğum gibi seviyor, ne olabileceğimi düşünerek değil. Başıma ne gelirse gelsin onu düş kırıklığına uğratmam. O bana uyar."

Bateman sessiz kaldı.

"Sabah erken kalkacağız," dedi sonunda Edward. "Yatsak iyi olur."

O zaman Bateman konuştu ve sesinde gerçek bir hüznü vardı.

"Kahroldum ve ne söyleyeceğimi bilemiyorum. Buraya bir şeylerin yanlış gittiğini düşündüğüm için gelmiştim. Senin hedefine ulaşmakta başarılı olamadığımı ve bu yüzden dönmekten utandığımı sanıyordum. Böyle bir şeyle karşılaşacağım aklıma bile gelmezdi. Çok üzgünüm, Edward. Çok'kırgınım. Senin büyük işler başaracağını sanıyordum. Yeteneklerini, gençliğini ve şansını böyle açması bir biçimde ziyan etmene katlanamıyorum."

"Üzülme, eski dost," dedi Edward. "Ben başarısız olmadım. Başardım. Geleceğe ne kadar neşeyle baktığımı, yaşamın bana ne kadar dolu ve anlamlı geldiğini bir busen. Bir gün gelir, sen ve Isabel evlendikten sonra, beni düşünürsünüz. O mercan adasında küçük bir ev yapacağım, ağaçlarıma bakacağım - hindistancevizi yağını binlerce yıllık o eski yöntemle çıkaracağım - bahçemde türlü çiçekler yetiştirecek ve balık tutacağım. Beni uğraştıracak o kadar işim olacak ki canımın sıkıldığını anlamayacağım bile. Kitaplarım, Eva, umarım çocuklarım

ve hepsinin üstünde, deniz ve göğün türlü renkleri, şafağın serinliği ve günbatımının güzelliği, gecenin görkemi olacak. Yabanıl bir toprak parçasından bahçe yapacağım. O zaman bir şey yaratmış olacağım. Yıllar geçecek ve ben yaşlı bir adam olacağım; o zaman geriye baktığımda umarım yalm, mutlu ve barış içinde bir yaşam görürüm. Kendi çapımda ben de güzellikler içinde yaşamış olacağım. Bu gönül rahatlığını yaşamış olmak sence az bir şey mi? Bilirsin, ruhunu yitirmiş bir adam dünyayı elde etse de ondan yararlanamaz. Ben ruhumu kazandım."

Edward onu yere iki yatak hazırlanmış bir odaya götürdü ve yataklardan kendini birine attı. Bateman az sonra soluk alışlarından onun bir çocuk gibi uyuduğunu anladı. Ama, kendisine rahat yoktu; kafası allak bullaktı ve ancak sabaha karşı, odaya günün ilk ışıklan sessizce girerken uyuyabildi.

Bateman uzun öyküsünü Isabel'e anlatmayı bitirmişti. Her şeyi anlatmış, öyküden yalnızca onu yaralayabilecek veya kendini gülünç gösterebilecek bölümleri çıkarmıştı. Örneğin, başında çiçek çelengiyle yemek masasına oturmak zorunda kaldığını veya o izin verirse Edward'm dayısının melez kızıyla evlenmeye hazır olduğunu anlatmamıştı. Ama, Isabel'in sezgilerinin gücünü bilemiyordu; o anlatırken genç kızın gözleri soğuklaştı, dudaklan çizgi gibi inceldi. Arada bir dikkatle Bateman'm yüzünü anyordu; genç adam öyküsünü öyle duyarak anlatmasaydı, bu değişimi fark edebilirdi.

"O kız nasıl biriydi?" diye sordu Isabel öykünün sonunda. "Arnold dayımın kızı. Bana benzeyip benzemediğini söyleyebilir misiniz?"

Bateman bu soruya şaşırđı,

"Hiç dikkat etmedim. Bilirsiniz, sizden başkasına bakmam ve size benzeyen birinin olabileceğini de düşünmem. Size kim benzeyebilir ki?"

"Güzel miydi?" diye üsteledi Isabel, onun bu yanıtına gülümseyerek.

"Sanırım, öyle. Bazı erkekler onu çok güzel bulabilirler."

"Pekâlâ, bunun önemi yok, o kızla artık ilgilenmeyebiliriz."

"Ne yapacaksınız, Isabel?" diye sordu Bateman.

Isabel hâlâ yüzük taşıyan eline baktı. Bu yüzüğü ona Edward takmıştı.

"Edward'm içtiğimiz andı bozmasına izin vermedim, yeter ki bunun onu değiştireceğini bilseydim. Ben onun için bir esin kaynağı olmak istedim. Başarılı olmasını sağlayabilecek tek şeyin onu sevdiğim düşüncesi olduğunu sanıyordum. Elimden geleni yaptım. Ama, artık umut yok. Olanları görmezlikten gelmek benim için bir zayıflık olur. Zavallı Edward, yalnızca kendinin düşmanı oldu. O çok değerli, iyi bir insandı, ama demek ki onda bir şeyler eksikmiş. Belki de yürekli biri değildi. Umurum mutlu olur."

Yüzüğü parmağından sıyırıp çıkardı ve masanın üstüne koydu. Bateman soluk almaktan çekinerek onu seyreliyordu.

"Siz harika bir insansınız, Isabel, harika biri."

Genç kız gülümsedi ve ayağına kalkıp elini ona uzattı.

"Benim için yaptıklarınıza nasıl teşekkür edebilirim?" dedi. "Bana büyük bir iyilik yaptınız. Size güvenebileceğimi biliyordum."

Genç adam onun uzattığı eli tuttu. Hiç bu kadar güzel görünmemiştir.

"Oh, Isabel, sizin için çok daha fazlasını yapabilmek isterim. Yalnızca sizi sevmeme ve size hizmet etmeme izin verin."

"Siz güçlüsünüz, Bateman," diye içini çekti Isabel. "Bu bana güzel bir güven duygusu veriyor."

"Isabel, size tapıyorum."

Düşünce ona nasıl gelmişti bilemiyordu, ama bir anda kızı kollarının arasına alıp kucakladı. Genç kız karıştı koymadan ona gülümsüyordu.

"Isabel, sizi ilk gördüğüm günden beri sizinle evlenmek istediğimi bilmelisiniz," diye tutkuyla haykırdı.

"Peki ama, niye bunu hiç söylemediniz?"

Genç kız onu seviyordu, bunun doğru olduğuna inanmıyordu. O güzel dudaklarını öpmesi için uzattı. Ve genç adam onu kollarında tutarken, gözlerinde Hunter Motor Şirketimin büyüdüğünü, binlerce dönüm boş alana yayılıp milyonlarca motor ürettiğini, evlerindeki görkemli New York'dakileri geçtiğini görür gibi oldu. Ve genç kız, kendini saran güçlü kolların tatlı basıncıyla içini çekti, kuracağı güzel evi, içini döneceği antik mobilyaları, vereceği konser ve çağrılan, yalnızca en düzeyli konukları katılacağı yemekleri aklından geçirdi.

"Zavallı Edward," diye mırıldandı.

1921

YAĞMUR

Yatma saati gelmişti ve yarin sabah uyandıklarında kara görünmüş olacaktı. Doktor Macphail piposunu yakıtı ve küpeşteye yaslanıp gökyüzünde şafak yıldızını aradı. Cephede iki yıl geçirmiş, aldığı yaranın iyileşmesi beklenenden uzun sürdüğü için, şimdi Apia'da yerleşip geçireceği en az oniki aylık zamanı iple çekiyor, bu yolculuktan da keyif alıyordu. Yolculardan bir bölümü yarin Pago-Pago'da ineceği için gemide bu akşam bir dans partisi düzenlenmişti; mekanik piyanonun katı notaları hâlâ kulaklarını sızlatıyordu. Ama, güverte sonunda dinginleşmişti. Az ötede şezlonga uzanmış olan karısının Davidsonlarla söyleşiye daldığını gördü, onlara doğru gitti. Işığın altında bir yere oturup şapkasını çıkardığında doktorun kızıl saçlı, tepesi açılmış, kırk yaşlarında, ince yapılı, ciddi yüzlü bir adam olduğunu görürdünüz; İskoç vurgusuyla dingin, yavaş bir sesle konuşuyordu.

Misyoner bir aile olan Davidsonlar ile Macphailler arasında, bir gemide olan türden, zevklerin aynı oluşundan çok, konumlarının uygun oluşundan doğan bir yakınlık olmuştur. Başlıca ortak yanları tüm günlerini sigara dumanı dolu salonlarda briç veya poker oynayıp içki iç-

rek geçiren diğer yolculardan nefret etmeleri idi. Bayan Macphail bir bakıma Davidsonlann tüm gemide yakınlaşacak biri olarak onları seçmelerinden hoşnut olmuş, doktor bile bilinç altında bu iltifatı kabullenmişti. Ama, tartışmacı bir yapısı olduğu için, daha sonra kamaralarına çekildiklerinde karısına takılmaktan da geri durmamıştı.

"Bayan Davidson, biz olmasak bu yolculuğa zor katlanacak olduklarını söylüyor," dedi Bayan Macphail bu değişime kolay ayak uydurarak. "Ona göre, bu gemide tanışmaya geçecek tek aile bizmişiz."

"Misyonerlerin böyle kolay adam beğenmeyecek kadar titiz olduklarım bilmiyordum."

"Bu titizlik değil. Onun ne demek istediğini anlıyorum. Davidsonlann o havasız salonlardaki kaba insanlarla yaklaşımları yakışık almazdı."

"Oysa, onların peygamberi bu kadar seçici değildi," diye söylendi Doktor Macphail.

"Sana kaç kez dinle alay etmemeni söyledim," diye yanıtladı kansı. "Senin huyunda olmayı hiç istemezdim, Alec. Hiçbir zaman insanlann iyi yanlarını görmezsin."

Doktor açık mavi gözlerini karısına dikti ama yanıt vermedi. Uzun evlilik yılları sonunda iyice öğrenmişti ki tartışmayı bitirmek istiyorsa, son sözü kansı söylemeliydi. Hemen soyunup üstteki ranzaya çıktı ve uyumak için eline bir kitap aldı.

Ertesi sabah güverteye çıktığında kara iyice yaklaşmıştı. Aç gözlerle oraya baktı. Gümüş rengi ince bir kumsal çizgisi ve onun gerisinde, yeşilliklerle örtülü tepeler seçilebiliyordu. Bol yapraklı hindistancevizi ağaçları neredeyse deniz kıyısına iniyor, onların arasında Sa-

moallıların hasırdan yapılmış kulübeleri, arada bir de beyaz bir kilise görünüyordu. Bayan Davidson geldi ve onun yanında durdu. Karalar giymiş, boynundaki altın zincirin ucuna bir haç takmıştı. Kısa boylu, özenle taranmış kahverengi donuk saçlı, çerçevesiz gözlüğü altında iri mavi gözlü bir kadındı. Yüzü koyun gibi uzundu, ama ona ahmak bir görüntü vermiyordu; devinimleri bir kuş kadar çevikti. En ilginç yanıysa sesiydi; ince, metal gibi tiz ve tekdüze olan bu ses insanın kulağıı tırmalıyor, bir matkap gibi acımasızca beynini deliyordu.

"Buralar size evinizmiş gibi geliyordu, herhalde," dedi Doktor Macphail gülümsemeye çalışarak.

"Bizim adalarımız daha yassıdır, bunlar gibi değil. Mercan adaları yanardağ adaları gibi tepeli olmaz. Oraya ulaşmak için daha on gün yolumuz var."

"Ama, burada evinize yakın komşu bir sokakta gibi duyumsuyorsunuzdur," dedi doktor şaka yapmış olmak için.

"Eh, bu biraz abartılı ama Pasifik denizlerinde uzaklık kavramı gerçekten değişiktir. Haklı sayılırsınız."

Doktor Macphail yavaşça içini çekti.

"Burada görev yapmadığımız için mutluyum," diye sürdürdü kadın. "Burada çalışma koşullarının zor olduğunu söylerler. Buharlı gemilerin uğruyor olması insanların aklını çeliyor; ayrıca deniz üssü de var ve yerliler için bu iyi bir şey değil. Bizim bölgemizde bu tür sorunlarla uğraşmamız gerekmiyor. Birkaç tüccar geliyor, ama onların doğru davranmaları için önlem alıyoruz; dinlemezlerse, yaşamlarını öyle zor kılıyoruz ki çekip gittiklerine seviniyorlar."

Burnunun ucundaki gözlüklerinin üstünden yeşil adayı dikkatlice inceledi.

"Burası misyonerler için umutsuz bir yer. Bizi böyle bir yerden esirgediği için Tann'ya şükrediyorum."

Davidsonların görev bölgesi Kuzey Samoa'da bir takımadaydı; adalar birbirinden oldukça uzak olduğundan Rahip Davidson kayıkla uzak yolculuklar yapmak zorunda kalırdı ve böyle durumlarda karısı geride kalıp misyon işlerini yönetirdi. Doktor Macphail bu kadının işleri nasıl titizlikle yönettiğini düşününce içi karardı. Kadın şimdi yerlilerin zayıf ahlaklarından söz ediyor ve hiçbir gürültünün bastıramadığı sesindeki iğrenme açıkça belli oluyordu. Bu kadının görgü anlayışı da tuhaftı. İlk tanıştıklarında doktora şöyle demişti:

"Biliyor musunuz, adaya ilk geldiğimizde yerlilerin evlenme geleneklerini gördüğümüzde şok olduk. Bunu size anlatamam. Fakat Bayan Macphail'e söyleyeceğim, o size anlatır."

Soma, karısıyla Bayan Davidson ün şezlonglarını yan yana getirip iki saat boyunca fısıldaştıklarını görmüştü. Spor yapmak için güvertede ileri geri yürürken Bayan Davidson'un heyecanlı fısıltısını uzak bir dağ seli gibi duymuş, karısının ağzı açık dinlerken yüzünün solduğunu görünce bayağı endişelenmişti. O gece, kamara da karısı soluk almadan tüm duyduklarını ona anlatmıştı. Ertesi sabah Bayan Davidson yanına geldi.

"Nasıl, size dediğim kadar var mıymış? Şimdi niye size anlatamadığımı anladınız, değil mi? Hem de, doktor olduğunuz halde anlatamadım."

Bayan Davidson onun yüzünü inceliyor, beklediği etkiyi görebilmek için dramatik bir merak sergiliyordu.

"Oraya ilk gittiğimizde içimizin nasıl sızladığını herhalde anlarsınız. Şimdi bana inanmayacaksınız ama tüm köyde tek bir iyi kız bulma olanağı yoktu."

Bu iyi sözcüğünü vurgulayışı ona özel bir anlam verdiğini gösteriyordu.

"Bay Davidsonia bu konuyu aramızda tartıştıktan sonra, ilk yapılacak işin dansı yasaklamak olduğunu anladık. "Yerliler dans deyince deli oluyorlardı."

"Gençliğimde ben de öyleydim," dedi Doktor Macphail.

"Bunu tahmin etmiştim, akşamki partide Bayan Macphail'e pistte bir tur atmayı önermişsiniz. Bir adam eşiyse dans ediyorsa bunda bir sakınca görmem, ama eşiniz geri çevirince doğrusu rahatladım. Bu koşullarda kendimizi geride tutmak daha doğru olur diye düşünüyorum."

"Hangi koşullarda?"

Bayan Davidson gözlüklerinin ardından ona göz ucuyla şöyle bir baktı, soruya yanıt vermedi.

"Ama beyazlar arasında dans aynı şey değil," diye sürdürdü. "Gerçi Bay Davidson'a katılmıyor değilim; o, bir erkeğin eşini başkasının kollarında dönerken seyredemesini hiç anlamadığım söyler. Kendi hesabıma, evlendikten sonra bir daha hiç dans etmedim. Fakat, yerlilerin dansı bambaşka bir şey. Yalnızca devinimleri açık saçık olmakla kalmayıp ahlaksızlığı da yüreklendiriyor. Neyse, bunun kökünü kazıdığımız için Tann'ya şükrediyorum: bizim bölgemizde sekiz yıldan beri kimse dans etmiyor."

Bu arada gemi limanın girişine yaklaşmıştı ve doktorun eşi de onların yanına geldi. Gemi keskin bir

dönüş yapıp yavaşça limana girdi. Burası, karadan destekli ve büyük bir deniz filusunun sığabileceği kadar geniş bir limandı; yeşil ve dik yamaçlarla çevrelenmişti. Liman girişinde valinin, denizden esen serin rüzgârı alan, bahçeli evi vardı. Direkte Amerikan bayrağı dalgalanıyordu. Birkaç şirin villanın ve bir tenis kortunun önünden geçtikten sonra, antrepolarla kuşatılmış iskeleye geldiler. Bayan Davidson, doktor ve eşini Apia'ya götürecek olan, iki üç yüz metre açıkta demirlemiş yelkenli tekneyi gösterdi. Limanda, adanın her yanından gelmiş gürültücü, telaşlı ve neşeli bir yerliler kalabalığı vardı; bazıları meraktan, bazıları Sydney'e gidecek yolculara bir şeyler satabilmek için oradaydılar; kollarında ananas ve muz hevenkleri, "tapa"dan yapılmış giysiler, deniz kabuğundan veya köpekbalığı dişlerinden yapılmış kolyeler, kava cezveleri ve tahtadan oyulmuş savaş gemisi maketleri satıyorlardı. Amerikan denizcileri, temiz ve düzgün giyimleri, temiz traşlı saf yüzleriyle amaçsız dolaşıyorlardı. Arada, bir öbek liman görevlisi vardı. Bagajları indirilirken Macphailler ve Bayan Davidson kalabalığı seyrettiler. Doktor Macphail ağızlarının kıyısında verem dutu taşıyan bir çok genç ve çocuğu, gizli ülserden kaynaklanan çarpık yüzleri ve meslek yaşamında ilk kez fil hastalığına tutulmuş insanları, şişmiş bir kolla veya ezilmiş bacakla dolaşan insanları gördü. Erkeklerin de, kadınların da üstlerinde lava-lavalalar vardı.

"Bu çok açık saçık bir giysidir," dedi Bayan Davidson. "Bay Davidson lava-lavanın yasaklanması gerektiğine inanıyor. Bellerine sardıkları bir parça kırmızı pa-

muklu kumaşla dolaşan bu insanların ahlaklı olmalarını nasıl bekleyebilirsiniz?"

"Bu iklime oldukça uygun ama," dedi doktor yüzündeki teri silerken.

Şimdi karaya çıkmışlardı ve sabah erken olduğu halde, boğucu bir sıcak vardı. Dağlarla çevrelenmiş Pago-Pago'ya serin hava giremiyordu.

"Bizim adalarımızda," diye tiz sesiyle sürdürdü Bayan Davidson, lava-lavanın kökünü neredeyse kazıdık. Bazı yaşlı adamlar hâlâ giyiyorlar, ama hepsi bu. Kadınları Hubbard biçemi önlük giysiye alıştırdık, erkekler de pantolon ve gömlek giyiyorlar. Göreve başladığımız ilk günlerde Bay Davidson gönderdiği bir raporda şöyle yazmıştı: On yaşmdan büyük her erkek çocuk pantolon giymediği sürece, bu adaların yerlileri tümüyle hıristiyan olamazlar."

Fakat, Bayan Davidson arada bir kuş gibi fıldır fıldır gözleriyle limanın ağzına yaklaşan bulutlara bakıyordu. Gökten birkaç damla yağmur düştü.

"Sığınacak bir yer bulsak iyi olur," dedi kadın.

Öbür yolcularla birlikte oluklu demirden yapılmış büyük bir sundurmanın altına gittiler. Bay Davidson da bir süre sonra oraya geldi. Adam yolculuk sırasında Macphaillere kibar davranmıştı, ama karısının toplumsal yönü onda yoktu, tüm zamanını kamarasında kitap okuyarak geçirmişti. Sessiz, ciddi bir adamdı ve kibar davranışını bir hıristiyanlık görevi olarak algıladığı için sürdürmek zorunda olduğu anlaşılıyordu; yoksa, doğal yapısı içe kapanık ve somurtkandı. Dış görünüşü de biraz tuhaftı. Uzun boylu ve inceydi, kol ve bacakları aşırı

uzundu; çökük avurtları ve çıkık şakak kemikleriyle bir cesedi andırdığı için, etli dudakları insanı şaşırtıyordu. Saçları uzundu. Koyu renk gözleri iri ve trajik anlatımlıydı. Uzun ve biçimli parmakları ona güçlü bir görünüm veriyordu. Fakat, adamın en belirgin yanı karşısındakine kabına sığmayan bir öfke izlenimi vermesiydi. Bu yönüyle insanı etkiliyor ve rahatsız ediyordu. Böyle bir adamla hiçbir yakınlık kurulamazdı.

Bay Davidson kötü haberler getirdi. Adada kızamık salgını başlamıştı; Kanaka yerlileri arasında çok öldürücü olan bu hastalık onları götürecekti. Yelkenli teknelerin tayfalanından birine de bulaşmıştı. Tayfayı kıyıya çıkarıp hastanede karantinaya almışlar, Apia'ya telgraf çekip öbür mürettebatın sağlam olduğu anlaşılincaya kadar teknelerin limana girmesine izin vermeyeceklerini bildirmişlerdi.

"Bu demektir ki en az on gün burada kalmamız gerekecek."

"Ama, benim en kısa sürede Apia'da olmam gerekiyor," dedi Doktor Macphail.

"Yapacak bir şey yok. Teknede birkaç hasta daha çıkarsa, onun yalnızca beyaz yolcularla yola çıkmasına izin verebilirler, ama tüm yerli trafiği üç ay süreyle yasaklanır."

"Burada otel var mı?" diye sordu Bayan Macphail.

Davidson ağzını akladı.

"Yok."

"Peki ne yapacağız?"

"Az önce valiyle konuştum. Liman yakınlarında bir tüccan kiraladığı odalar varmış. Ben, yağmur biraz

azalınca oraya gidip bir bakmamızı öneriyorum. Ama, konforlu bir yer beklemezin. Uyuyacak bir yatak ve başımızın üstünde bir çatı bulursak şükredelim."

Ama, yağmur hiç azalma belirtisi göstermedi ve sonunda şemsiye ve yağmurluklarla yola çıktılar. Ortada bir kent yoktu, yalnızca resmi yapılar, birkaç dükkân ve geride, hindistancevizi ağaçları arasında birkaç yerli kulübesi vardı. Aradıkları ev iskeleden beş dakika yürüyüş uzaklığındaydı. İki katlı ve ahşap olan evin her katında geniş balkonları ve oluklu demirden çatısı vardı. Sahibi Horn adında melez bir adamdı, yerli kansı ve iki çocuğuyla giriş katında kalıyor ve ön yüzdeki dükkânında konserve yiyecekler ve pamuklular satıyordu. Onlara gösterdiği odalarda mobilya yok gibiydi. Macphail'in odasında eski ve yıpranmış bir yatak, cibinlik, gıcırdayan bir sandalye ve el yıkama leğeni bulunuyordu. Karı koca odaya üzüntüyle baktılar. Yağmur aralıksız yağıyordu.,

"Bavullardan yalnızca gerekli olan şeyleri çıkaracağım," dedi Bayan Macphail. ;

Karısı portmantoyu açarken Bayan Davidson onların odasına geldi. Canlı ve neşeliydi. Çevrenin perişanlığının onun üzerinde bir etkisi olmamıştı.

"Benim düşüncemi sorarsanız, bir iğne iplik alıp hemen cibinliği onarmaya başlayın," dedi, "yoksa, bu gece sivrisineklerden gözünüzü kirpamazsınız."

"O kadar çoklar mı?" diye sordu doktor.

"Şimdi, onların mevsimi. Eğer, Apiada vali konağında bir çağrıya giderseniz, bayanlara hirer de yastık kılıfı verdiklerini görürsünüz. Bu, otururken bacıklarını sivrisineklerden korumaları içindir."

"Şu yağmur bir dinseydi bari," dedi Bayan Macphail. "Güneş açsaydı odayı daha bir istekle düzene sokabilirdim."

"Oh, bunun için çok beklersiniz. Pasifik'te en çok yağmur alan yer Pago-Pago'dur. Tepeler ve liman yağmuru çekiyor, her yıl bu mevsimde yağmur beklenir."

Kadın bir doktora, bir de eşine baktı, onların odanın ortasında böyle çaresiz durduklarını görünce dudaklarını büzdü. Anlaşılan komutayı eline alması gerekecekti. Beceriksiz insanlar onun sinirine dokunurdu, ama bir yandan da odayı derleyip toplamak için avuçları kaşıyordu.

"Verin bakayım iğneyle ipliği bana,: siz bavulları açarken ben de sizin şu cibinliği onarayım. Öğle yemeği saat birde. Doktor, siz hemen iskeleye gidip ağır bagajınızın kuru bir yere konmuş olup olmadığına bakın. Bu yerlileri bilmezsiniz, bagajınızı yağmur giren bir yere bırakmış olabilirler."

Doktor yağmurluğunu sırtına geçirip aşağı indi. Kapıda ev sahibi Bay Horn az önce indikleri geminin baş kamarotuyla konuşuyordu; yanlarında ikinci mevkide birkaç kez uzaktan gördüğü bir yolcu kadim duruyordu. Kısa boylu, buruşuk yüzlü ve üstü kir pas içinde olan baş kamarot o geçerken başıyla selamladı.

"Bu kızamık salgını kötü oldu, doktor," dedi: "Görüyorum ki şimdiden yerleşmişsiniz."

Doktor Macphail onun teklifsiz konuşmasından hoşlanmadı, fakat çekingen biri olduğu için kolay kolay alınganlık göstermezdi.

"Evet, üst katta bir oda bulduk."

"Miss Thompson da sizin gibi Apia'ya gidecekti, onu da buraya getirdim."

Ba^ kamarotun parmağıyla gösterdiği kadın yirmi yedi yaşlarında ve toplucaydı; kaba bir güzelliği vardı. Beyaz bir giysi ve geniş beyaz bir şapka giymişti. Beyaz pamuklu çorap içindeki etli baldırları beyaz rugan çizmelerinden dışarı taşıyordu. Kadın Macphail'e gülümsedi.

"Bu adam uyuz odasının günlüğüne bir buçuk dolar istiyor," dedi boğuk bir sesle.

"Sana onun bir tanıdık olduğunu söyledim, Jo," dedi baş kamarot. "Bir dolardan fazla ödeyemez, bu parayı kabul etmelisin."

Şişman ve bakımlı tüccar sessizce gülümsüyordu.

"Peki, Bay Swan, öyle diyorsanız, elimden gelem yaparım. Eşimle konuşacağım, bir indirim olanağı varsa yaparız."

"Bana böyle numaralar yapma," dedi Miss Thompson. "Hemen şimdi bu işi çözelim. Günlüğü bir dolardan fazla metelik çalışmaz."

Doktor Macphail gülümsedi. Kadının pazarlıktan yüzüzlüğüne hayran kaldı. Kendisi her zaman ne denirse onu ödeyen biriydi. Tartışmaktansa biraz fazla ödemeyi yeğlerdi. Tüccar içini çekti.

"Peki, Bay Swan'm hatırı için kabul ediyorum."

"Ha şöyle," dedi Miss Thompson "O zaman bir içkiyle anlaşılmayı kutlayalım. Bay Swan, şu valizi bir zahmet içeri taşıyabilirseniz içinde iyi kalite viski var. Siz de gelin, doktor."

"Oh, hayır, teşekkür ederim," dedi Macphail. "Gidip bagajlarımıza bakmam gerekiyor."

Yağmurlu sokağa daldı. Fırtınalı yağmur limanın

bulunduğu açıktan dalga dalga esiyor, karşı kıyıyı görünmüyordu. Büyük şemsiyelerin altında lava-lavadan başka bir şey giymemiş birkaç yerliyle karşılaştı. Adamlar yavaş adımlarla ve başları dik yürüyorlardı. O geçerken bilmediği bir dille onu selamladılar.

Yemek saatine yakın geri döndüğünde, sofranın tüccarın oturma odasında kurulmuş olduğunu gördü. Bu odanın fazla kullanılmadığı, ancak gösteriş için dekore edildiği anlaşılıyordu. Oda rutubetliydi ve duvar boyunca yastıklar diziliydi; ortada sarkan yaldızlı bir avizeye sarı renkte bir sinek kâğıdı asılmıştı. Davidson yemeğe gelmemişti.

"Valiyle görüşmeye gittiydi," dedi Bayan Davidson. "Sanırım orada yemeğe alıkoydular."

Yerli bir kız çocuğu bir tepsi hamburger bifteği getirip hepsine dağıttı. Daha sonra, tüccar yanlarına gelip bir eksikleri olup olmadığına baktı.

"Görüyorum ki başka bir konduğunuz daha var, Bay Horn," dedi doktor.

"Yalnızca bir oda kiraladı," diye yanıtladı tüccar. "Yemeklerini kendi hazırlıyor."

Bunu söylerken iki bayanın yüzüne saygıyla bakıyordu.

"Ayak altında olmasın diye onu alt kata yerleştirdim. Böylece, size rahatsızlık vermez."

"Vapurdan biri mi?" diye sordu Bayan Macphail.

"Evet, madam, ikinci mevkiden bir bayan. Apia'ya gidiyormuş. Orada onu bekleyen bir kasiyerlik işine başlayacakmış."

"Ah!"

Tüccar gittikten sonra Macphail ekledi:

"Bu bayanın odasında iştahla yemek yiyebileceğini sanmıyorum."

"Eğer ikinci mevki yolcusuysa buna alışık olmalı," dedi Bayan Davidson. "Hâlâ kim olabileceğini çıkaramıyorum."

"Baş kamarot onu getirdiğinde ben de oradaydım. Adı Sadie Thompson."

"Dün akşam baş kamarotla dans eden kadın olmasın?"

"Belki de oydu," dedi Bayan Macphail. "Dün akşam bu kadın pek çözemediğimi anımsıyorum. Bana biraz hoppa gibi geldi."

"Evet, hiç de nitelikli birine benzemiyordu."

İki kadın başka konulara geçtiler ve yemekten sonra, erken kalkmış olmanın yorgunluğuyla, odalarına uyumaya gittiler. Uyandıklarında gökyüzü yine gri renkte ve bulutluydu. Yağmur kesilmişti; Amerikalıların körfez boyunca yapmış oldukları yeni yolda gezintiye çıktılar.

Eve döndüklerinde Davidsonün yeni gelmiş olduğunu gördüler.

"Burada on-on beş gün kalacak gibiyiz," dedi sinirli bir sesle. "Valiyle bu konuyu tartıştım, ama o elinden bir şey gelmediğini söylüyor."

"Bay Davidson bir an önce görevine dönmek ister," diye açıkladı Bayan Davidson kocasına endişeli bir bakış atarak.

"Bir yıldır uzaklardaydık," diye sürdürdü Bay Davidson verandada ileri geri yürüyerek. "Misyon yöneti-

mini yerli yardımcılara emanet etmiştim, onların işleri gevşetmiş olacağından korkuyorum. Evet, iyi insanlardır, onlar için kötü konuşmam; Tann'dan korkarlar ye batıdaki birçok hıristiyanı utandıracak kadar gerçek hıristiyandırlar - ama, enerjiden yoksunlar. Bir kez direnirler, iki kez direnirler ama sonunda vazgeçerler. Ne kadar güvenilir olursa olsun, bir misyonu yerli misyonerlere bırakırsanız, sonunda dından imandan çıkarlar."

Bay Davidson ayakta dikilmişti. TJJun ince iskeleti ve soluk yüzünde ateş saçan gözleriyle etkileyici bir duruşu vardı. Sözlerinin içtenliği ateşli jestleri ve derin boğuk sesinden anlaşılıyordu.

"Ben işimi sağlam yapanın. Gidince ne gerekiyorsa yapacağım. Eğer ağaç çürümüşse kesilmeli ve ateşe atılmalıdır."

Ve akşam olduğunda son yemek olarak çay içip tüccarın salonunda oturdular; bayanlar iş yapar ve Doktor Macphail piposunu yakarken, misyoner adalardaki görevini anlattı.

"Oraya gittiğimizde günah nedir bilmediklerini gördük," dedi. "On emiri birbiri ardına çiğnediklerinin farkında bile değillerdi. Sanıyorum görevimin en zor aşaması onlara günah duygusunu aşlamak oldu."

: Doktor onun beş yıl önce Solomon adalannda çalışırken eşiyle tanışıp evlendiklerini daha önceden öğrenmişti. Karısı Cinde misyonerlik yapıyordu; bir misyonerler toplantısına katılmak üzere gittikleri Boston da tanışmışlar ve evlendikten sonra şimdi görev yaptıkları, bu adalara, atanmışlardı.

Bay Davidsomun konuşmalarında bir şey açıkça

anlaşıyordu: Adamın sarsılmaz cesareti. Bir tıp misyoneri ve konumu gereği takımadaların neresine çağrılırsa gitmek zorundaydı. Yağmur mevsiminde fırtınalı Pasifik'te balina avcısı gemiler bile güvenli sayılmazken, o bir kayığa atlayıp denize açılırdı. Hastalık veya kaza olaylarında hiç duraksamazdı. Belki on-on beş kez denizin ortasında tüm geceyi yaşam savaşı vererek gerçirmiş, kaç kez Bayan Davidson onun dönüşünden umudu kesmişti.

"Bazan ona gitmemesi için yalvarıyorum," dedi karısı, "veya fırtınanın dinmesini beklemeyi öneriyorum. Ama, hiç dinlemez. İnatçıdır ve bir kez kafasına koydu mu hiçbir şey onu yolundan döndüremez."

"Ben Tann'ya- güvenmezsem aynı şeyi yerlilerden nasıl isteyebilirim?" diye bağırdı Davidson. "Yapamam, bunu yapamam. Onlar zor anlarında beni çağırdıklarında ne yapıp edip geleceğimi bilirler. Hem, ben onun için çalışırken Tanrım beni hiç bırakır mı? Tanrı istediği için fırtınalar eser ve onun bir sözüyle dalgalar köpürürler."

Doktor Macphail çekingen bir adamdı. Cepheye-ken siperlerin üzerinde kurşunların vınlamasına hiç alışmamıştı; ileri hattaki bir sahra hastanesinde ameliyat yaparken alnından damlayan terler gözlüğünü ıslatırken elleri titremesin diye kendini zor tutardı. Bunu düşününce misyonere bakarken biraz sarsılmamak elinde değildi.

"Keşke ben de sizin gibi hiç korkmadım diyebilseydim," dedi.

"Keşke sizin Tann'ya inanıyorum dediğinizi görebilseydim," diye yanıtladı öbürü.

Fakat, o akşam misyonerin düşünceleri, bilinmeyen bir nedenle, eşiyile birlikte takımadalarda geçirdikleri ilk yıllara dönüyordu.

"Bazan, Bayan Davidson'la birbirimize bakardık ve gözlerimizden yaşlar akardı. Gece gündüz hiç durmadan çalışıyorduk ve hiçbir gelişme göremiyorduk. Eşim olmasaydı ne yapardım bilemiyorum. Yüreğim karardığında, umutsuzluğun eşığıne geldiğimde bana hep o cesaret ve umut verdi."

Bayan Davidson elindeki işine bakıyordu, ama yüzü al al oldu. Elleri biraz titriyordu. Konuşabileceğine güvenemedi.

"Bize yardım edecek kimse yoktu. Kendi cinslerimizden binlerce mil uzakta, karanlıklar içinde yapayalnızdık. Kalbim kırık ve usanmış olduğumda karım elindeki işini bırakır, İncil'i alır ve ben yatışmıca kadar bana okurdu. Gözlerime uyku gelmeye başlayınca kutsal kitabı kapatır ve bana 'Merak etme, onları kendilerine karşın da olsa kurtaracağız,' derdi. O zaman Tann'ya olan inancım yeniden güçlenir ve şöyle derdim: 'Evet, Tann'nm yardımıyla onları kurtaracağım. Kurtarmalıyım.' "

Masanın yanma gelip sanki bir kürsü gibi önünde durdu.

"Bir bilseniz, yerliler o kadar kolay baştan çıkıyorlardı ki .günahkarlıklarını onlara anlatabilmek kolay değildi. Olağan .saydıkları bir çok şeyi günah saydırabilme-miz gerekiyordu. Yalnızca.zina, yalan ve hırsızlığın günah olduğunu öğretmek yetmiyordu; vücutlarını sergilemenin, dans etmenin ve kiliseye gelmemenin de günah olduğunu öğretiyorduk. Kızların göğsü açık gezmeleri-

nin ve erkeklerin pantolon giymemelerinin günah olduğunu da öğrettim."

"Nasıl?" diye sordu Doktor Macphail biraz şaşırarak.

"Para cezaları koydum. İnsanlara bir eylemin günah olduğunu anlatmanın tek yolu, onu yaptıkları zaman cezalandırmaktır. Kiliseye gelmediklerinde cezalandırdım, dans ettiklerinde veya doğru giyinmedikleri zaman yine cezalandırdım. Bir ceza tarifem vardı, her günah karşılığında ya parayla yahut da çalıştırarak ödetiyordum. Ama, sonunda anladılar."

"Peki, ödemeyi hiç geri çevirdikleri olmadı mı?"

"Nasıl geri çevirebilirlerdi?" diye sordu misyoner.

"Bay Davidson'a karşı gelebilmek yürek ister," dedi eşi dudaklarını ısırarak.

Doktor, Davidson'a tedirgin gözlerle baktı. Duydukları onu şaşkına çevirmişti, ama onaylamadığı belirtilmekte kararsızdı.

"Hem son bir kozum vardı," dedi misyoner. "Gerekirse onları kiliseden aforoz edebilirdim."

"Onların umurunda mıydı?"

Davidson biraz gülümsedi ve ellerini hafifçe ovuşturdu.

"Aforoz ettiğim adam kopra satamazdı. Tutulan balıktan payı verilmezdi. Bu, açlıktan ölmek gibi bir şeydi. Evet, çok umurlandıydı."

"Ona Fred Ohlsonü anlatın," dedi Bayan Davidson.

Misyoner ateş saçan gözlerini Doktor Macphail'e dikti:

"Fred Ohlson uzun yıllar öncesinden adaya yerleş-

miş Danimarkalı bir tüccardı. Her tüccar gibi çok zengindi ve biz geldiğimiz zaman hiç de hoşnut olmadı. Yerlilerden aldığı koprayı istediği gibi ödüyor, ya mal yahut da viski veriyordu. Yerli bir kadınla evlenmişti, ama ona bağlı değildi. Sürekli içki içerdi. Ona, davranışlarını düzeltmesi için bir şans verdim, ama o bunu kullanmak istemedi. Benim yüzüme güldü."

Davidson'un sesi son tümcesinde iyice boğuklaşmıştı ve çok zor işitiliyordu. Bir iki dakika konuşmadı. Bu sessizliğin korkutucu bir yam vardı.

"İki yıl içinde yok oldu. Çeyrek yüzyılda kazanmış olduğu tüm servetini yitirdi. Onun belini kırdım, sonra bir dilenci gibi gelip Sydney'e bir dönüş bileti parası vermem için yalvardı."

"Bay Davidsonü görmeye geldiği zamanki durumunu bir görseydiniz," dedi misyonerin eşi. "O zengin ve besili adam gitmiş, yerine iki büklüm, zayıf ve her yanı titreyen biri gelmişti. Birden yaşlanmıştı."

Davidson dalgın gözlerle gece karanlığına baktı. Yağmur yine başlamıştı.

O sırada alt kattan bir ses geldi ve Davidson hızla dönüp karısına baktı. Bu bir gramofon sesiydi; yüksek sesle gürültücü ve aksak bir ezgi çalıyordu.

"Nedir bu?" diye sordu misyoner.

Bayan Davidson gözlüğünü burnuna daha iyi yerleştirdi.

"İkinci mevki yolcularından biri alt katta oda kiralamış. Herhalde oradan geliyor?"

Birlikte ses çıkarmadan dinlediler ve bu arada dans edildiğini de işittiler. Soma, müzik sustu ve şişe mantarlarının patlayışları ve bağırış çağırış konuşmalar duyuldu.

"Sanırım, bu bayan gemideki dostlarına hoşça kal partisi veriyor olmalı" dedi Doktor Macphail. "Gemi saat on ikide kalkıyor, değil mi?"

Davidson yanıt vermedi, ama saatine baktı.

"Hazır mısınız?" diye eşine sordu.

Kadın elindeki işi toplayıp ayağa kalktı.

"Yatmak için daha erken değil mi?" dedi doktor.

"Okumamız gereken çok şey var," diye açıkladı Bayan Davidson. "Nerede olursak olalım, gece yatmadan önce kesinlikle İncil'den sureler okuruz, yorum yapar ve tartışırız. Bu, harika bir beyin cimmastiğidir."

İki çift birbirlerine iyi geceler diledi. Doktor ve-eşi yalnız kalmışlardı. Birkaç dakika konuşmadılar.

"Gidip iskambil kâğıtlarını getireyim," dedi sonunda doktor.

Bayan Macphail ona kuşkuyla baktı. Davidsonlann konuşması onu tedirgin etmişti, ama eşine Davidsonlann her an geri gelebileceğini düşünerek iskambil oynamalarının doğru olmayacağını söyleyemedi. Doktor Macphail kart destesini getirdi ve, kansının suçluluk kokan bakışlarının farkına varmadan, fal açmaya koyuldu. Aşağıda eğlence sesleri sürüyordu.

Ertesi sabah hava biraz düzelmişti; Pago-Pago'da on-on beş gün boştaki geçirme düşüncesini sonunda kabullenen Macphailler harekete geçtiler ve nhtıma inip ağır bagaj lanndan birkaç kitap aldılar. Doktor deniz hastanesinin başhekimini görmeye gitti ve onunla birlikte hasta yataklarını dolaştı. Valiye uğrayıp kartvizit bıraktılar. Yolda Miss Thompson'a rasladılar. Doktor şapkasını çıkarınca kadın gürlü ve neşeli bir sesle "Günaydın, dok-

tor," diye karşılık verdi. Bir gün önceki gibi beyaz elbise ve yüksek topuklu çizmelerini giymişti. Çizmelerden taşan bakhrları bu ekzotik ortamda bir tuhaf kaçıyordu.

"Bence, bu kadının giyimi hiç uygun değil," dedi Bayan Macphail. "Çok bayağı bir görüntü veriyor."

Eve döndüklerinde verandada Miss Thompson tüccarın esmer çocuklarından biriyle oynuyordu.

Bayan Macphail aslında uzak durmak isterdi ama kocasının davranışına hep uyardı.

"Burada komşuyuz galiba," dedi Bayan Macphail biraz şaşkınca.

"Berbat, değil mi? Hiç böyle ahır gibi bir yerde kalmamıştım," diye yanıtladı Miss Thompson. "Üstelik bu odayı bulduğum için şanslı olduğumu söylüyorlar. Bazıları yerlilerin evlerinde kalıyorlarmış, ama ben katlanmam. Burada niye bir otel yok anlamıyorum?"

Birkaç şey daha konuştular. Gür sesli Miss Thompson daha dedikodu etmek isterdi ama Bayan Macphaü'in dedikodu gereçleri sınırlıydı, kısa kesti:

"Neyse, ben yukarı çıkayım."

Akşam çay saatinde koltuklarına yerleştiklerinde Davidson içeri gelip şöyle dedi:

"Aşağıdaki kadının odasında birkaç denizci gördüm. Onlarla nasıl tanıştığım merak ediyorum."

"Bu kadın fazla seçici değil," dedi Bayan Davidson.

Boşta geçen bir günden soma hepsi de yorgundu.

"Bu durum on beş gün daha sürerse sonunda sağlığım ne olur bilemiyorum," dedi Doktor Macphail.

"Yapılacak tek şey, günü değişik etkinliklere bölmektir," diye yanıtladı misyoner. "Ben birkaç saatimi ça-

lışmaya, bir bölümünü yadımur yağsa da yağmasa da spor yapmaya ve bir bölümünü de dinlenmeye ayırdım."

Doktor yo! arkadaşına kuşkuyla baktı. Davidson'un programı içini karartıyordu. Yine hamburger bifteği yemişlerdi. Aşının bildiği tek yemek buydu. O sırada, aşağıdan gramofon sesi yeniden yükseldi! Davidson bu sesi duyunca sinirli bir davramşla sarsıldı, ama bir şey demedi. Erkek sesleri geliyordu. Miss Thompson'un konuklan koro halinde ünlü bir kabare şarkısını söylüyorlar, kadının gr sesi de arada duyuluyordu. Bir yandan bağınıp çağırmalar ve kahkahalar da yükseliyordu. Yukarda dört kişi, konuşmaya çalışırken, istemeseler de kadeh ımlamalan veya sandalye gırcırtılarını dinliyorlardı. Anlaşılan, aşağıda konuk sayısı artmıştı. Miss Thompson bir parti veriyor olmalıydı.

Bayan Macphail, kocası misyonerle tıbbi bir konuya dalmışken, birdenbire "Bu kadın onlan o odaya nasıl sığdırabiliyor, anlamıyorum," deyiverdi.

Bu sözler onun düşüncesinin nerede olduğunu gösteriyordu. Davidson'un yüzündeki kasılma, bilimsel konulardan konuştuklan halde, onun da aklının aynı yerde olduğunun belirtisiydi. Doktor, Flandr cephesinde tanık olduğu bir olayı anlatırken, misyoner bir haykınışla birden ayağa fırladı.

"Neyin var, Alfred?" diye sordu kansı.

"Tabii ya! Hiç aklıma gelmemişti. Bu kadın İwelei'den geliyor."

"Olamaz."

"Gemiye Honolulu'dan bindi. Bu çok açık. Ve mesleğini burada da yapıyor. Yambaşımızda."

Bu son sözleri büyük bir öfkeyle söylemişti.

"Neresi bu Iwelei?" diye sordu Bayan Macphail.

Misyoner çakmak çakmak gözlerini ona çevirdi, sesi dehşetten titriyordu.

"Honolulu'nun günah merkezi. Kötü kadınların çalıştığı yer. Uygarlığımızın lekesi?"

Iwelei kentin varoşlanndaydı. Rıhtımdaki karanlık yan sokaklardan gidilir, çarpık bir köprüden geçildikten soma ıssız ve delik deşik bir yola çıkılırdı. Ama orayı geçtikten sonra, birden ışıklan göz kamaştırıcı bir yere gelinirdi. Yolun iki yanında arabalar için park yerleri, zevksiz ışıklarla süslü ve mekanik piyano gürültüleri taşıyan tavernalar, berber ve tütüncü dükkânları vardı. Havada bir titreşim ve eğlence beklentisi yayılırdı. Sağ veya soldaki dar bir sokağa daldığınızda - çünkü yol Iwelei'yi ikiye bölerdi - o bölgeye ulaşırdınız. Ortada geniş ve düz bir yolun iki yanına dizili yeşil boyalı ve bakımlı küçük villalar vardı. Bu saygı, düzenli ve şık görüntü aslında alaycı bir dehşeti yansıtıyordu, çünkü sevgi arayışı hiç bu kadar sistemli ve düzenli biçimde sömürülmemiştir. Bahçe yollarındaki tek tük lambaların dışında tüm ışık villaların pencerelerinden geliyordu. Erkekler bu yollarında gezinir, pencerelerinde oturmuş bekleyen, kitap okuyan veya dikmiş diken kadınlara bakarlardı. Kadınlar gibi erkekler de türlü uluslardandı. Limandaki gemilerinden izinli Amerikalı denizciler, savaş gemilerinin ve yakındaki garnizonun kara ve beyaz derili askerleri, ikili üçlü dolaşan Japonlar. Havaililer. uzun entarili Çinliler, tuhaf şapkalı Filipinliler. Herkes sessiz dolaşırdı. Çünkü istek hüznüldür.

"Tüm Pasifik'te en aşağılık yerdı," diye sürdürdü sinirle Davidson. "Misyonerler yıllarca burasını kapatmak için uğraştılar ve sonunda yerel basın da buna katıldı. Ama polis kılını kıpırdatmıyordu. Onların ne dediğini bilirsiniz. Efendim, cinsel istek kaçırılmazmış, bu nedenle onu bir yerde denetim altında tutmak daha doğruymuş, falan filan. Oysa, işin gerçeği rüşvet alıyorlardı. Kabare patronları, kumar işleticileri ve kadınların kendilerinden. Ama, sonunda orayı boşaltmak zorunda kaldılar."

"Gemideki Honolulu gazetelerinde böyle bir haber okuduğumu anımsıyorum," dedi Doktor Macphail.

"Iwelei, tüm günahı ve utancıyla, biz oraya ayak bastığımızda yok olup gitti. Orada çalışanların tümü adaletin pençesine verildi. Şimdi, bu kadının nereden geldiğini hemen anlayamadığıma şaşıyorum."

"Siz söyleyince anımsadım," diye araya girdi Bayan Macphail. "Onun, gemi kalkmak üzereyken apar topar yetişip bindiğini görmüştüm. O zaman, ne kadar savruk biri diye düşünmüştüm."

"O buraya gelmeye nasıl cesaret eder?" diye gürlledi Davidson. "Buna izin veremem."

Kapıya doğru yürüdü.

"Ne yapacaksınız?" diye sordu Macphail.

"Ne yapmamı beklerdiniz? Buna bir son vereceğim. Hayır, izin veremem bu evin bir ... bir ... "

Bayanların kulağım incitmeyen bir sözcük arıyordu. Gözleri ateş gibi parlıyor, soluk yüzü heyecandan daha da uçuklaşıyordu.

"Ama, aşağıda üç dört erkek var gibi," dedi doktor. "Şu anda oraya gitmeniz önlemsizlik olmaz mı?"

Misyoner ona aşağılayıcı bir bakış fırlattı ve yanıt vermeden odadan çıktı.

"Bay Davidsonü tanımıyorsunuz," dedi karısı. "Canı tehlikede olsa bile görevden kaçmaz."

Kadın ellerini sinirli bir biçimde oğuşturuyor, kızaran yüzünü dikerek aşağıda olacakları dinlemeye çalışıyordu. Üçü de dinlediler. Merdivenlerden patırtıyla inen ayak sesleri ve hızla açılan bir kapı sesi duyuldu. Şarkı birden kesildi, ama gramofon kabare şarkısını çalmayı sürdürdü. Davidsonün sesini ve sonra ağır bir şeyin döşemeye düştüğünü duydular. Müzik durdu. Gramofonu yere atmış olmalıydı. Yine Davidsonün sesi geldi ama sözleri anlaşılmıyordu, soma Miss Thompsonün tiz ve gür sesi işitildi ve uğultulu bir bağırışma duyuldu, anlaşılana herkes ciğerlerinin tüm gücüyle bağırıyordu. Bayan Davidson kısa bü çığlık attı ve ellerini daha sıkı kenetledi. Doktor Macphail ne yapacağım bilemez durumda karısına baktı. Aşağıya inmeyi istemiyordu, ama kendisinden bunu bekleyip beklemediklerini bilemiyordu. Soma, itiş kakışa benzer bir gürültü oldu, şimdi sesler daha net geliyordu. Davidsonü odadan atıyor olmalıydılar. Kapı gürültüyle çarpıldı. Bir anlık sessizlik oldu, soma merdivende Davidson'un ayak sesleri duyuldu. Adam doğrudan odasına gitti.

Onun yanma gitmeliyim," dedi Bayan Davidson.

Ayağa kalkıp çıktı.

"Bana gereksinim olursa çağırın," diye arkasından seslendi Bayan Macphail; sonra, kadın çıkınca eşine döndü: "Umarım yaralanmamışım"

"Ne diye burnunu başkaiarımn işine sokar ki?" diye söylendi Doktor Macphail.

Birkaç dakika sessiz oturdular. Sonra, birden irkil-diler: gramofon yeniden, meydan okur gibi çalmaya baş-lamıştı. Ve korodan kabare şarkısının açık saçık sözleri yükseldi.

Ertesi gün Bayan Davidson rengi uçmuş ve yorgun görünüyordu. Başağnsmdan yakmıyordu; birden yaşlan-mış ve yüzü pörsümüştü. Bayan Macphail'e kocasının hiç uyumadığını söyledi; misyoner bütün gece kıpırda-yıp durmuş, sabah olunca da çıkıp gitmişti. Dün gece onun üzerine bira dökmüşlerdi, giysileri bira kokuyordu. Fakat, Bayan Davidson'un gözlerinde, Miss Thomp-sondan söz ederken, loş bir ateş parlıyordu.

"O kadın Bay Davidsonü aşağıladığı güne ilene-cek," dedi. "Bay Davidson'un altın gibi bir yüreği vardı ve başı dertte olup da ondan yardım isteyen kimseyi gen çevirmemiştir. Ama, günaha göz yummaz ve öfkesi pek yamandır."

"Öyle mi? Ne yapacak?" diye sordu Bayan Macp-hail.

* "Bilmiyorum, ama bu kadının yerinde olmak iste-mezdim doğrusu."

Bayan Macphail titredi. Bu ufak yapılı kadının gü-venle söylediği bu sözlerde tehlike işareti veren bir hava vardı. O sabah, birlikte gezmeye çıkacaklardı, merdiven-lerden yan yana indiler. Miss Thompson'un kapısı açıldı ve pasaklı bir sabahlıkla ocakta bir şeyler pişirdiğini gördüler.

"Günaydın," diye seslendi kadın. "Bay Davidson bu sabah nasıllar?"

Kadınlar, o yokmuş gibi başlarını kaldmp geçtiler.

Ama, arkalannndan bir kakhaha yükseldiğinde yüzleri al al oldu. Bayan Davidson birden geri döndü.

"Benimle böyle konuşamazsınız," diye bağırdı. "Bana aşağılayıcı sözler söylerseniz sizi buradan attırırım."

"Heey, Bay Davidson ün istediği zaman bana uğrayabileceğini söylemiş miydim?"

"Ona yanıt vermeyin," diye fısıldadı Bayan Macphail aceleyle.

Kadının duyamayacağı kadar uzaklaştıktan sonra Bayan Davidson söylendi:

"Utanmaz kadın, utanmaz."

öfkeden soluk alamıyordu.

İki kadın dönerken ona rıhtım boyunda rasladılar. Yine en güzel giysilerine bürünmüş, gezintiye çıkmıştı. Büyük, beyaz şapkasında yine bayağı çiçekler takılıydı. Geçerlerken neşeyle onlara seslendi. İki kadın yamıt vermeden burunlarını havaya kaldırınca, orada dikilen birkaç Amerikalı gemici gülüştüler. Eve döndüklerinde yağmur yeniden başlamıştı.

"Umarım, o güzel giysileri sırlıklam olur," diye söylendi Bayan Davidson.

Davidson onlar öğle yemeğini yarılایmcaya kadar görünmedi. Geldiğinde iyice ıslanmıştı, ama üstünü değiştirmek istemedi. Asık suratıyla sessizce oturdu, birkaç lokmadan fazla yemek istemedi ve yağın yağmura bakıp durdu. Bayan Davidson bugün iki kez Miss Thompson'a Tasladıklarını anlatınca yanıt vermedi. Ama, kaşlarını çatışından duyduğu anlaşılıyordu.

"Bay Horn'a onu buradan çıkarmasını söylesek

mi?" diye sordu Bayan Davidson. "Bizi aşığılmasına katlanacak mıyız?"

"Ama, gidebileceğı başka bir yer pek görünmüyor" dedi Macphail.

"Yerlilerle kalabilir."

"Bu yağmurda bir yerli kulübesi pek rahat bir yer sayılmaz."

"Ben o kulübelerde yıllarca yaşadım," dedi misyoner.

Soma, yerli kız her zamanki tatlı olarak kızarmış muzları getirdiğinde, Davidson ona döndü:

"Git Miss Thompson'a söyle, uygun olduğu bir zamanda onunla görüşmek istiyorum."

Kız utangaç yüzünü eğip çıktı.

"Niçin onu görmek istiyorsunuz, Alfred?" diye sordu karısı.

"Bu benim için bir görev. Ona bir şans vermeden harekete geçmek istemiyorum."

"Onun nasıl biri olduğunu bilmiyorsunuz. Sizi aşığılayacaktır."

"İsterse etsin. İsterse üzerime tükürsün. Onur ölümlü bir ruhu var, bu ruhu kurtarmak için elimden geleni yapmalıyım."

Bayan Davidson'un kulaklarında hâlâ o kadının alaycı kahkahası çınliyordu.

"Çok ileri gitti, çok."

"Tann'nım bağışlayamıyacağı kadar mı?" Misyonerin gözleri parladı ve sesi yumuşadı. "Asla. Bir günahkar cehennem dibinden daha derine inmiş olabilir: ama İsa'nın sevgisi yine de ona ulaşır."

Yerli kız bir mesajla geldi.

"Miss Thompson saygılarım sunuyor. Çalışma saatleri dışında Bay Davidson'un her zaman gelebileceğini söylüyor."

Masadakiler bu haberi buz gibi bir sessizlikle karşılayınca, Doktor Macphail yüzünde beliren gülümsemeyi çabuk sildi. Miss Thompson'un yanıtım eğlenceli bulursa, eşinin ona kızacağı biliyordu.

Yemeği sessizlik içinde bitirdiler. Soma, iki kadın kalkıp el işlerim aldılar. Bayan Macphail savaş başladığından beri yapmakta olduğu yatak örtülerinden birini dikiyordu. Doktor piposunu yaktı. Fakat, Davidson hâlâ masadaki sandalyesinde oturuyor ve önüne bakıyordu. Sonra, kalkıp tek söz etmeden odadan çıktı. Ayak seslerinden aşağı indiğini duydular ve kapısı vurulan Miss Thompson'un gür sesiyle "Girin," diye seslendiğini işitiler. Adam orada bir saate yakın kaldı. Bu arada Doktor Macphail yağmuru seyrediyordu. Artık sinirlerine dokunmaya başlamıştı. Bu, İngiltere'deki gibi toprağa tatlı tatlı düşen bir yağmur değildi; acımasız ve biraz korkutucu olan bu yağmurda ilkel doğa güçlerinin oyunbazlığını duyabiliyordunuz. Yağmıyor, kovalarca boşanıyordu. Sanki cennetten inen bir sel gibiydi ve oluklu metal çatıdaki patırtısı insanı deli ediyordu. Bazan içinden, durması için avazı çıktığı kadar bağırarak geliyor, bazan da sanki kemikleri yumuşamış gibi kendini çaresiz, umutsuz ve düşmüş duyumsuyordu.

Misyoner odaya girdiğinde Macphail başını çevirdi. İki kadın işlerinden kafalarını kaldırdılar.

"Ona her şansı tamdım. Tövbe etmesi için öğütler verdim. Ama, o bir iblis."

Durdu; Macphail onun gözlerinin karardığını ve sert yüzünün daha da solduğunu gördü.

"Artık, efendimiz İsa'mn tefecileri tapmaktan kovmak için kullandığı kamçıyı elime almam gerekiyor."

Odada bir ileri bir geri yürüyordu. Ağzı sımsıkı gerilmiş, kara kaşları çatılmıştı.

"Dünyanın öbür ucuna da kaçsa yine onu bulurum."

Ani bir devinimle dönüp odadan çıktı. Yeniden aşağı indiğini duydular.

"Ne yapacak?" diye sordu Bayan Macphail.

"Bilmiyorum," dedi Bayan Davidson gözlüğünü çıkarıp silerken. "Tann'nın hizmetindeyken ona asla soru sormam."

Ve kadın içini çekti.

"Neyiniz var?"

"Yine kendini paralayacak. Bay Davidson tükenmenin ne olduğunu bilmez."

Öğleden soma, Doktor Macphail misyonerin eyleminin ilk sonucunu evinde kaldıkları tüccardan öğrendi. Doktor dükkânın önünden geçerken tüccar konuşmak isteğiyle onu durdurdu. Şişko yüzü endişeliydi.

"Rahip Davidson bana Miss Thompson'a oda kiradığım için sitem etti," dedi. "Ama, kiradığım zaman onun durumunu bilmiyordum. Birisi gelip de oda kiralamak istediğini söyleyince, ben parası var mı diye bakarım. Bu bayan hem bir haftalık da peşin ödedi."

Doktor Macphail araya girmek istemiyordu.

"Ev sizin, istediğinizi yapın. Bizi kabul ettiğiniz için size ancak teşekkür edebiliriz."

Horn ona kuşkuyla baktı. Macphail'in misyonerin yanında yer alıp almadığından henüz emin değildi.

"Misyonerler birbirlerine ters düşmezler," dedi duraklayarak. "Bir tüccara taktılar mı onun dükkâna kilit asıp gitmekten başka çaresi yoktur."

"Sizden onu kovmanızı istedi mi?"

"Hayır; o namuslu davrandığı sürece bunu benden isteyemeyeceğini söyledi. Bana adil davranmak istediğini belirtti. Ben de bir daha konukları içeri almayacağıma söz verdim. Şimdi Miss Thompson'a bunu bildirdim."

"Nasıl karşıladı?"

"Bana sövgü yağdırdı."

Tüccar pantolonu içinde kıvranıp duruyordu. Miss Thompson'un zor bir müşteri olduğunu yeni anlıyor olmalıydı.

"Aman, belki kendiliğinden çıkıp gider. Herhalde gelecek konuk bulamayınca, kalmasının bir anlamı yok, değil mi?"

"Gidecek bir yeri yok, yalnızca yerli kulübeleri var. Ayrıca, misyonerler mimledikten sonra, yerliler de onu artık almazlar."

Doktor Macphail düşen yağmuru seyretti.

"Eh, artık bu yağmurun bitmesini beklemek boşuna."

Akşam salonda otururlarken Davidson onlara üniversitedeki öğrencilik yıllarını anlattı. Hiç geliri olmadığı için, tatil aylarında çalışıp para kazanarak okuyabilmişti. Alt katta sessizlik sürüyordu. Miss Thompson küçük odasında yalnız oturuyor olmalıydı. Fakat, birden gramofon çalmaya başladı. Belki yalnızlığını gidermek, belki meydan okumak için aygıtı çalıştırmıştı, ama müziğe eşlik edecek kimse olmadığından notalardan bir hüznün yükseliyordu. Bu ses bir yardım çağrısı gibiydi. Davidson farkına varmadı. Uzun bir anısının orta yerindey-

di ve yüz anlatımı değişmeden konuşmasını sürdürdü. Gramofon sürekli çalıyordu. Miss Thompson bir plak bitince öbürünü koyuyordu. Sanki gecenin sessizliği onun sınırlarına dokunuyordu. Hava, soluk almamıyacak kadar nemliydi. Macphailer yatmaya çekildiklerinde uyuyamadılar. Gözleri açık yanyana yatıyorlar, cibinliğin dışındaki sivrisineklerin acımasız vızıltılarını dinliyorlardı.

"Ne bu ses?" diye fısıldadı Bayan Macphail.

Tahta bölmenin gerisinden bir ses, Davidsonün sesi geliyordu. Tekdüze ve direşken bir sesle dua ediyordu. Miss Thompson'un ruhu için yakanyordu.

fici üç gün geçti. Artık yolda Miss Thompson'a rasladıklarında kadın onları alaycı gülüşüyle selamlamıyor, başını kaldırıp yüzünde somurtkan bir anlatımla, onları görmemiş gibi geçip gidiyordu. Tüccar, Macphail'e onun başka bir yer bulmak için girişimlerde bulunduğunu, ama başaramadığını söyledi. Akşamları yine gramofonda plaklar çalıyordu, ama bunun eğlence olmadığı artık anlaşılmıştı. Caz müziğinin aksak temposu umutsuz bir çırpınış gibiydi. Pazar günü de gramofonu çalıştırınca Davidson tüccar Horn'u kutsal ayın gününde çalmaması için ricaya gönderdi. Gramofon sustu ve tüm ev, çatıdaki yağmurun gürültüsü dışında, bir sessizliğe büründü.

Ertesi gün tüccar MacphailTe konuştu:

"Sanırım bayan biraz endişeli. Bay Davidsonün ne yapacağım bilemediği için korkuyor."

Doktor o sabah kadını geçerken kısaca görmüş, küstah' tavırlarının değiştiğini fark etmişti. Yüzünde, peşinde avcı olan bir hayvanın korkusu vardı. Melez tüccar doktora göz ucuyla baktı:

"Herhalde Bay Davidson'un bu konuda ne yapacağını bilmiyorsunuz, değil mi?" diye ağzını aradı.

"Hayır, bilmiyorum."

Horn'un ona bu soruyu sorması tuhaftı, çünkü kendisi de misyonerin gizli kapaklı bir şeyler hazırladığını kestiriyordu.

Ona kalırsa, adam bu kadının çevresinde bir ağ örmekeydi; sistemli ve dikkatli bir hazırlıktan sonra, ipi birden çekecekti.

"Bay Davidson ona şunu iletmemi söyledi," diye sürdürdü tüccar. "Miss Thompson ne zaman onunla görüşmek istiyorsa, haber gönderince gelecekmiş."

"Bayana bunu söylediğinizde ne yanıt verdi?"

"Bir şey demedi. Ben de beklemedim. Mesajı verip oradan savuştum. Sanki kadın ağlayacak gibiydi."

"Herhalde yalnızlık onun sinirlerini bozuyor olmalı," dedi doktor. "Yağmur herkesi diken üstünde tutuyor. Hiç durmaz mı bu ülkede yağmur?"

"Yağmur mevsiminde oldukça düzenli yağar. Yılda ortalama üçyüz inç yağış alırız. Bu, körfezin coğrafi yapısından kaynaklanıyor. Pasifik'teki tüm yağmuru toplayıp getiriyor sanki."

"Körfezin yapısını şeytan görsün," dedi doktor.

Sivrisinek ısırıklarını kaşırken kolay sinirlendiğini anladı. Yağmur kesilip güneş açtığında ortalık bu kez nemli, boğucu ve yapışkan bir hamama dönüyor, çevrede yabancı bir şiddetin arttığı izlenimi veriyordu. Her zaman çocuklar gibi şen olan yerliler, vücutlarındaki dövmelemler ve boyalı saçlarıyla, düşmanca bir görünüm alıyorlardı; çıplak ayaklarının patırdısını duyduğunuzda bir

içgüdüyle arkanıza bakıyordunuz. Belki çıplak ayaklarıyla sessizce yaklaşır ve kürek kemiklerinizin ortasına bir hançer şaplarırdı. Çekik gözlerindeki bakışların ne kötü düşünceler sakladığını bilemezsiniz. Mısır tapınaklarındaki insan resimlerine benziyorlardı, onlarda da eskil çağlardan gelen bir dehşet görüntüsü vardı.

Misyoner gelip gidiyordu. Bir şeyle uğraşıyordu, ama Macphailer ne yaptığını bilmiyorlardı. Horn doktora, onun her gün valiyle görüştüğünü söyledi. Sonunda Davidson bu konudan söz açtı.

"Vali bey kararlı görünüyor," dedi, "ama bu bürokratlar iş zora geldiğinde hemen geri adım atarlar."

"Yani, sizin önerdiğiniz pek uygulamayacak, öyle mi?" diye muzipçe gülümsedi doktor.

Misyoner gülmedi.

"Ben onun doğru olanı yapmasını istiyorum. Dürüst bir görevliye bunun için zorlama gerekmez."

"Ama, doğrunun ne olduğu konusunda görüşler değişik olabilir."

"Bir hastanızın bacağı kangrenliyse, onu kesmekte duraksar mısınız?"

"Kangren somut bir olgu."

"Ya kötülük?"

Davidson ün ne yaptığı kısa sürede anlaşıldı. O gün dördü birden öğle yemeğini bitirmişler, bayanların ve doktorun gereksinimi olan öğle uykusuna çekilmek üzereydiler. Davidson ün bu tür tembel alışkanlıklarla işi yoktu. Kapı birden açıldı ve Miss Thompson içeri girdi. Odaya bir göz gezdirdikten sonra Davidson'un yanına geldi.

"Seni aşağılık kokarca! Benim hakkımda valiye ne söyledin?"

Kadın öfkeden sözcükleri karıştırıyordu. Bir anlık duraklama oldu. O zaman Davidson bir sandalye çekti.

"Lütfen oturun, Miss Thompson. Sizinle yeniden konuşabilmeyi umuyordum."

"Seni gidi piç kurusu!"

Yeniden aşağılama ve sövgüleri sıralamaya başladı. Davidson ciddi bakışlarını ona dikmişti.

"Bana uygun gördüğünüz tüm aşağılamalara dayanırım," dedi. "Ama, burada bayanların bulunduğunu bir düşünün."

Kadının yüzünde şimdi gözyaşları öfkesiyle yanşıyordu. Yüzü boğuluyormuş gibi şişmiş ve kıpkırmızı olmuştu.

"Ne oldu ki?" diye sordu Doktor Macphail.

"Az önce bir memur geldi ve ilk gidecek vapurla adadan ayrılmamı istedi."

Misyonerin gözleri bir an ışıldamış mıydı? Ama, yüzü duygusuzdu.

"Bu koşullarda valinin sizi burada tutmasını beklemezsiniz."

"Bunu sen yaptın," diye haykırdı kadın. "Benimle oyun oynama. Bu senin işin."

"Sizi düş kınklığma uğratmak istemem. Ben validen görevini yapmasını istedim, o kadar."

"Niçin beni rahat bırakmıyorsun? Sana bir kötülüğüm olmadı."

"İnanın, bir kötülük yapsaydınız, bundan en son yakman kişi ben olurum."

"Bu kent bozuntusu yerde isteyerek mi kalıyorum sanıyorsunuz? Buraya pek yaklaşıyorum, değil mi?"

"Öyleyse, bu karardan niçin yakındığınızı anlamıyorum," diye yanıtladı misyoner.

Kadm boğuk bir öfke çığı attı ve odadan dışarı fırladı. Kısa bir sessizlik oldu.

"Sonunda vali beyin harekete geçtiğini görmek beni rahatlatıyor," dedi Davidson. "Bana zayıf ve ayak sürüyen biri gibi gelmişti. Bana, kadının burada yalnızca beş-on gün kalacağını, zaten Apia'ya gitse bile, orası da İngilizlere bağlı olduğu için, yasal bir sorumluluğu olmadığını söylemişti."

Misyoner ayağa fırladı ve söylenerek odada gezinmeye başladı.

"Yönetim görevi yapanların sorumluluklarından kaçıyor olmaları ne acı bir şey. Sanki, gözden uzak olan günah, günah olmaktan çıkıyor sanırlar. Bu kadının varlığı bile bu ada için bir rezalet sayılır, onu başka bir adaya göndermek de sorunu çözmez. Ama, sonunda onun anlayacağı dilden konuştum."

Davidson kaşlarını çatmış, köşeli çenesini ileri çıkarmıştı. Yüzü kararlı ve korkutucuydu.

"Ne demek istiyorsunuz?"

"Bizim misyon örgütümüzün sözü Washington'da dinlenir. Valiye, buradaki yönetimi hakkında dışişlerine bir yakınma giderse, kendisi için iyi olmayacağını bildirdim."

"Ne zaman ayrılması gerekiyor?" diye sordu doktor biraz düşündükten sonra.

"Sydney'den San Francisco'ya giden vapur önümüzdeki salı günü buradan geçecek. Ona biner."

Bu, beş gün demektir. Ertesi gün doktor, yapacak daha iyi bir işi olmadığı için gittiği hastaneden dönerken merdivenlerde melez tüccar tarafından durduruldu.

"Bağışlayın, Doktor Macphail. Miss Thompson hasta. Ona bir bakar mısınız?"

"Elbette."

Horn onu kadının odasına götürdü. Kadın hiçbir iş yapmadan bir sandalyede oturuyor ve önüne bakıyordu. Üzerinde her zamanki beyaz kostümü ve çiçekli geniş şapkası vardı. Macphail pudranın altındaki derisinin sararmış ve katılaşmış olduğunu fark etti; bakışları da dalgınlaşmıştı.

"Hasta olduğunuzu duyduğuma üzüldüm," dedi doktor.

"Oh, aslında hasta değilim. Böyle söyledim, çünkü sizi görmek istiyordum. San Francisco'ya giden o gemiyle buradan ayrılmam gerekiyor."

Kadının ona bakan gözleri birden irkildi. Ellerini sinirli bir biçimde açıp kapıyordu. Tüccar kapıda dikilmiş dinliyordu.

"Ben de öyle duydum," dedi doktor.

Kadının boğazı düğümleniyordu.

"Şu sıralar San Francisco'ya gitmek benim için pek uygun değil. Dün valiyi görmeye gittim, ama görüşemediler. Yazmanını gördüm, o bana bu gemiye binmem gerektiğim, yapılacak bir şey olmadığını söyledi. Ama, valiyi görmem gerekiyordu, bu sabah evinin kapısında bekledim, dışarı çıktığında onunla konuştum. Benimle konuşmak istemedi, ama beni atlatmasına izin vermedim; sonunda, eğer Rahip Davidson kabul ederse,

Sydney'e gidecek gemiye kadar beklememde bir sakınca görmediğini söyledi."

Kadın durdu ve Doktor Macphail'in yüzüne merakla baktı.

"Ne yapabileceğimi tam bilemiyorum," dedi doktor.

"Şey, belki sizin onunla konuşabileceğinizi düşündüm. Ant içiyorum, rahip kalmama izin verirse, gidene kadar hiçbir sorun çıkarmayacağım. Yalnızca, on beş gün daha süre istiyorum."

"Onunla bir konuşurum."

"Kabul etmez," diye araya girdi Horn. "Sizi salı gününü göndermeye kararlı; şimdiden kendinizi buna hazırlarsanız iyi olur."

"Ona Sydney'de bir iş bulduğumu söyleyin," dedi, arkasından düzeltti, "yani, dürüst bir iş. İstedğim fazla bir şey değil."

"Elimden geleni yapacağım."

"Sonucu hemen gelip bana haber verir misiniz? Bu konu kesinleşmedikçe, elimde iş tutmaya bile gücüm yok."

Bu, doktorun hoşuna giden bir aracılık görevi değildi, bu nedenle konuya dolambaçlı bir yoldan yaklaştı. Karısına Miss Thompson'un isteğini anlatıp bunu Bayan Davidson'a aktarmasını söyledi. Misyonerin tutumu biraz keyfiydi ve kadın iki hafta daha Pago-Pago'da kalırsa kıyamet kopmazdı. Ama, kullandığı diplomasinin ne sonuç vereceğini görememişti. Misyoner doğrudan onun yanına geldi.

"Bayan Davidson bana Miss Thompson'un sizinle konuştuğunu aktardı."

Böyle doğrudan konuya girmesi, sıkılan bir adamın birden ortaya itilmesi gibi, doktoru gücendirdi. Kafası kızmış, yüzü kızarmıştı.

"Bu kadının San Francisco yerine Sydney'e gitmesinde ben bir fark göremiyorum; ayrıca, o zamana kadar uslu duracaksa, ona eziyet etmenin ne gereği var?"

Misyoner katı gözlerini ona dikti.

"Niçin San Francisco'ya gitmek istemiyor?"

"Sormadım," dedi doktor biraz kabaca. "Bence insanlar başkalarının özel yaşamlarına burunlarını sokmamaklar."

Ama bu, diplomatça bir yanıt değildi.

"Vali onun limandan kalkan ilk gemiyle ayrılmasını buyurdu. O görevini yaptı ve benim bu karara karışmam doğru olmaz. Onun bu adadaki varlığı bir tehlikedir."

"Bence, çok katı ve zorba bir adamsınız."

İki kadın korkuyla doktora baktılar. Ama, bir kavga olacağından endişelenmelerine gerek kalmadı, çünkü misyoner kibarca gülümsedi.

"Hakkımda böyle düşündüğünüz için üzgünüm, Doktor Macphail. Bana inanın, yüreğim bu kadın için kanyor, ama görevimi yapmak zorundayım."

Doktor yanıt vermedi. Asık bir yüzle pencereden dışarı baktı. Neyse ki yağmur kesilmişti ve körfezin ötesinde ağaçların arasından bir yerli köyünün kulübeleri fark ediliyordu.

"Bari yağmur dinmişken, çıkıp biraz hava alayım," dedi doktor.

"Lütfen, isteğinize karşı çıktığım için bana gücenmeyin," dedi Davidson hüznü bir gülümsemeyle. "Size

büyük saygım var, doktor ve hakkımda kötü düşünmenizi istemem."

"Sanırım, kendinizi o kadar beğeniyorsunuz ki benim düşündüğüme kolayca katlanabilirsiniz."

"Ne yapalım," diye içini çekti Davidson.

Macphail, sinirlendiği için kendine kızarak merdivenlerden aşağı inerken, Miss Thompson'un kapısını *aralamış beklediğini gördü.*

"Ne oldu, onunla konuşabildiniz mi?"

"Evet, ama üzgünüm, bir şey yapmak istemiyor," dedi doktor bakışlarını kaçırarak.

Soma, gözücuyla baktığında kadının bir kez hıçkırdığını ve yüzünün korkudan bembeyaz kesildiğini gördü. Bu görünüm iç kopartıcıydı. O anda aklına bir düşünce geldi.

"Ama, umudunuzu yitirmeyin. Size yapılan bu davranış haksız buluyorum, gidip valiyle görüşeceğim."

"Hemen mi?"

Doktor başını olumlu sallayınca kadının yüzü aydınlandı.

"Şey, çok iyisiniz. Eminim, siz konuşursanız, vali kalmama izin verir. Bu süre içinde sesimin çıkmayacağına ant içerim."

Doktor Macphail valiyle görüşmeye nasıl karar verdiğini bilemiyordu. Aslında Miss Thompson'un dertleriyle hiç ilgilenmiyordu, ama misyoner onun damarına basmış, küllenmiş öfkesini uyandırmıştı. Valiyi evinde buldu. Emekli bir denizci olan vali uzun boylu, yakışıklı ve kır fırça bıyıklı biriydi. Beyaz makam üniforması giymişti.

"Sizi, aynı evde konuk olduğumuz bir bayanla ilgili olarak görmek istedim," dedi doktor. "Adı Thompson."

"Vallahi, son günlerde bu adı ne kadar çok duyduğumu bilemezsiniz, Doktor Macphail," dedi vali gülümseyerek. "Ona, önümüzdeki salı adadan ayrılmasını bildirdim. Tüm yapabileceğim bu kadar."

"Ben sizden onun burada kalma iznini biraz daha uzatmanızı rica edecektim. San Francisco'dan dönen vapurla Sydney'e gidebilir. Onun, edebiyatla oturacağına ben kefilim."

Vali gülümsüyordu, ama göz bebekleri küçülmüş ve ciddilemişti.

"Size yardımcı olmak isterdim, Doktor Macphail, fakat verdiğim karar değiştiremem."

Doktor olayı olabildiğince akılcı gerekçelerle açıklamaya koyuldu, ama vali artık gülümsemiyordu. Bakışlarını kaçırıp, asık bir yüzle dinliyordu. Macphail boşuna konuştuğunu anlar gibiydi.

"Bu bayanı zor durumda bıraktığıma üzgünüm, ama salı günü gemiye binecek ve bu sorun orada bitecektir."

"Ama, on beş gün ne fark eder ki?"

"Bağışlayın, doktor, ama resmi konularda yalnızca ilgili yerlere açıklama yapabilirim."

Macphail ona hınçla baktı. Davidsonün onu neyle korkuttuğunu anımsadı; valinin yüzünde tuhaf bir sıkılganlık gözlüyordu.

"Davidson o yok olası burnunu her işe sokmasa olmaz mı?"

"Laf aramızda, Doktor Macphail, Bay Davidson hakkında iyi şeyler düşündüğümü söyleyemem, ama ba-

na Miss Thompson gibi bir kadının adada bir tehlike oluşturduğunu söylediğinde ona hak verdim; çünkü adada bir sürü asker ve denizci konuşlandırıyoruz."

Ayağa kalktı, o zaman Macphail de kalkmak zorunda kaldı.

"Özür dilerim, ama bir randevum var. Bayan Macphail'e saygılarımı iletin."

Doktor oradan başı önünde ayrıldı. Miss Thompsonün onun yolunu beklediğini biliyordu; başaramadığını onun yüzüne nasıl söyleyeceğini düşünerek eve arka kapıdan girdi ve merdivenlerden bir kaçak gibi sessizce yukarı çıktı.

Akşam yemeğinde o sessiz, asık suratlı otururken misyoner neşeli ve canlıydı. Doktor onun zafer dolu bakışlarıyla arada bir kendisini yokladığını anlıyordu. Birden, Davidsonün valiyi ziyaret edişinden ve sonucundan haberi olduğunu düşündü. Ama, bundan nasıl haberi olabilirdi? Bu adamın gücünde şeytani bir yan vardı. Yemekten sonra, verandada Hornü görünce bir bahaneyle odadan çıkıp onun yanına gitti.

"Bayan, valiyi görüp göremediğinizi soruyor," diye fısıldadı tüccar.

"Gördüm. Kararını değiştirmiyor. Çok üzgünüm, elimden daha fazlası gelmiyor."

"Değiştirmeyeceğini ben biliyordum. Misyonerleri karşısına almak istemez."

"Ne konuşuyorsunuz orada?" diye Davidson neşeyle yanlarına geldi.

"Daha bir haftadan önce Apia'ya gitme şansınız olmadığını söylüyordum," diye lafı çevirdi tüccar.

Sonra, oradan uzaklaştı ve iki adanı oturma odasına döndüler. Bay Davidson her yemekten sonra bir saat eğlenceye ayırıyordu. O sırada kapı yavaşça tıklatıldı.

"Girin," diye bağırdı Bayan Davidson tiz sesiyle.

Kapı açılmayınca yerinden kalkıp kendi açtı. Eşikte Miss Thompson'un dikildiğini gördüler. Ama, görünüşündeki değişim olağanüstüydü. Bu kadın artık yoldan geçerken alaycı kahkahalarla onlara gülen gösterişli aşifte değildi. Her zaman özenle taranmış saçları karmakarışık boynuna dolanmıştı. Ayağında terlikler, üstünde kirli bir etek bluz vardı. Yanaklarından göz yaşları akıyor, içeri girmeye cesaret edemiyordu.

"Ne istiyorsunuz?" diye sertçe sordu Bayan Davidson.

"Bay Davidsonia konuşabilir miyim?" Sesi boğulur gibiydi.

"Lütfen girin," dedi Davidson içten bir sesle. "Sizin için ne yapabilirim?"

Kadın salona girdi.

"Şey, geçen gün size söylediklerim için özür dileirim - diğer yanırlarım için de. Biraz düşünmeden konuşmuştum. Bağışlamanızı diliyorum."

"Oh, hiç önemli değil. Benim sırtım kalındır, birkaç kaba sözden alınmam."

Kadm ona doğru bir adım attı, bu davranışında korkudan sinmiş bir yan vardı.

"Beni yendiniz. Pişmanım. San Francisco'ya göndermezsiniz, değil mi?"

Adamın güleç tavrı birden değişti, sesine sert ve ciddi bir ton geldi.

"Niçin oraya gitmek istemiyorsunuz?"

Kadın onun önünde diz çöktü.

"Ailem orada oturuyor. Beni bu durumumda görmelerini istemiyorum. Başka nereye isterseniz giderim."

"San Erancisco'ya niçin gitmek istemiyorsunuz?"

"Size söyledim."

Adam bakışlarını dikerek ona doğru eğildi; iri gözleri ışıl ışıl parlıyor ve kadının ruhuna girmek istiyor gibiydi. Birden doğruldu.

"Sabıkalısınız, değil mi?"

Kadın bir çığlık atıp yere kapandı, misyonerin ayaklama sarıldı.

"Beni oraya göndermeyin. Tanrı adına ant içerim ki namuslu olacağım. Bu yaşamı bırakacağım."

Kadının boyalı yanaklarından yaşlar dökülürken karmakarışık tümcelerle yalvanyordu. Davidson eğilip onun yüzünü tuttu, kendisine bakması için zorla başını çevirtti.

"Söyle, sabıkalısın, öyle değil mi?"

"Beni içeri almalarını beklemeden kaçtım," diye zorla konuştu. "Polisler yakalarsa üç yıllık cezam var."

Adam kadın: bırakınca bir paçavra gibi döşemeye yığıldı, acı acı hıçkırmaya başladı. Doktor Macphail hemen ayağa kalktı.

"Bu her şeyi değiştirir," dedi. "Bu durumunu bile bile onu gitmeye zorlayamazsınız. Ona bir şans daha verin. Yeni bir sayfa açmak istiyor işte."

"Ben ona en güzel şansını verdim. Eğer, pişmansa cezasını çekmeye razı olsun."

Kadın bu sözleri yanlış anlayıp başını kaldırdı. Yaşlı gözlerinde bir umut ışığı vardı.

"izin verecek misiniz?"

"Hayır. Salı günü San Francisco'ya döneceksiniz."

Kadın dehşet içinde bir kez inledi; sonra, bir insandan çıktığına inanması zor yavaş ve kısa çığlıklarla kafasını döşemeye vurmaya başladı. Doktor Macphail yerinden fırlayıp onu yerden kaldırdı.

"Yapmayın, kendinize yazık etmeyin. Odanıza gidip biraz uzanın. Size bir ilaç getireyim."

Doktor onu kâh ayaklan üzerinde tutarak, kâh sürükleyerek merdivenlerden aşağı zorlukla indirdi. Kendisine yardım etmeyen eşine ve Davidsonlara içinden ilenç yağdıyordu. Melez tüccar merdivenin alt ucunda bekliyordu, onun yardımıyla kadını yatağına götürdü. Kadın inliyor ve ağlıyordu. Hiçbir şey algılamıyor gibiydi. Doktor ona damardan bir iğne yaptı. Yukan çıktığında yorgun ve ter içindeydi.

"Onu yatağına yatırdım."

İki kadın ve Davidson bıraktığı durumdaydılar. O gideli beri hiç konuşmamış veya kımıldamamış olabillerdi.

"Sizi bekliyordum," dedi Davidson derinden gelen tuhaf bir sesle. "Şimdi, herkesi bu kız kardeşimizin yitik ruhunun kurtuluşu için dua etmeye çağmıyorum."

Raftan İncil'i aldı ve yemek yedikleri masaya oturdu. Tabaklar kaldınılmamıştı, çaydanlığı yana itti. Güçlü, derin ve yankılanan bir sesle, İsa'nın zina yapan kadınla karşılaşmasının konu edildiği sureyi okumaya başladı.

"Şimdi, benimle birlikte diz çökün ve sevgili kız kardeşimiz Sadie Thompson'un ruhu için dua edelim."

Başladığı uzun ve tutkulu duasında İsa'dan günahkar kadmlar için Tann'nın bağışlamasını dilemesini isti-

yordu. Bayan Macphail ve Bayan Davidson bakışlarını yere eğip düz çökmüşlerdi. Doktor da, bir anlık şaşkınlıkla, beceriksizce ve korkakça diz çöktü. Misyonerin duasında yabanıl bir söylem güzelliği vardı. Adamın duygulan kabarmıştı, sözcükleri sıralarken yanaklarından gözyaşları iniyordu. Dışarda, acımasız bir yağmur hiç durmadan, insanoğullarına yaman bir üzü çektirir gibi, yağıyordu.

Misyoner duayı bitirdi. Bir an durakladı ve soma:

"Şimdi, İsa'nın duasını birlikte yineleyelim."

Onun öncülüğünde yinelediler ve ancak o ayağa kalktığında onlar da doğruldular. Bayan Davidson ün yüzü soluk ama erinç içindeydi. O rahatlamıştı, ama Macphailler birden utandıkları duyumsadılar. Ne yöne bakacakları bilemiyorlardı.

"Aşağı gidip nasıl olduğuna bir bakayım," dedi Doktor Macphail.

Kadının kapısını tıklattığında Horn açtı. Miss Thompson salıncaklı bir sandalyede oturmuş, sessizce ağlıyordu.

"Ne yapıyorsunuz orada?" diye şaşırdı doktor. "Sizze yatmanızı söylemişim."

"Yatmam. Bay Davidsonü görmem gerek."

"Zavallı çocuk, bunun ne yaran olacağım sanıyorsunuz? Onu karandan döndüremezsiniz."

"Onu çağırdığım zaman geleceğini söylemişti."

Macphail tüccara işaret etti.

"Gidip onu çağınn."

Tüccar üst kata çıkarken kadınla birlikte sessizce bekledi. Davidson geldi.

"Sizi buraya çağırıtığım için özür dilerim," dedi kadın ona dalgınca.

"Beni çağırmanızı bekliyordum. Tann'nın dualarını kabul edeceğini biliyordum."

Bir süre bakıştılar sonra kadın gözlerini kaçırdı. Konuşurken bakışlarını eğiyordu.

"Ben kötü bir kadındım. Tövbe etmek istiyorum."

"Tann'ya şükür! Tann'ya şükür! Dualarımızı işitti."

Odadaki öbür iki adama döndü.

"Beni onunla yalnız bırakın. Bayan Davidson'a dualarımızın kabul olduğunu iletin."

Dışarı çıkıp kapıyı kapattılar.

"Vay be," dedi tüccar.

O gece Doktor Macphail geç saatlere kadar uyuyamadı; soma, misyonerin yukarı çıktığını işitince saatine baktı. Gece saat ikiydi. Adam yine de hemen yatağa girmedi, çünkü odalarını ayıran tahta bölmenin gerisinden, yüksek sesle dua ettiğini işitti; sonunu dinleyemeden uyuyakaldı.

Ertesi gün misyonerle karşılaştığında adamın görünümündeki değişikliğe şaşırdı. Her zamankinden daha soluk yüzlü ve yorgundu, ama gözlerinde vahşi bir ateş vardı. Sanki, denetleyemediği bir sevinç içindeydi.

"Sizden aşağı inip Sadie'yi görmenizi rica edecektim," dedi doktora. "Onun ruhu şimdi çok daha iyi, ama bedeninin iyileştiğini söyleyemem."

Doktor kendini yorgun ve sinirli duyumsuyordu.

"Dün gece geç saatlere kadar onunlaydınız," dedi.

"Evet, benim ayrılmamı istemiyordu."

"Çok neşeli görünüyorsunuz," dedi doktor alayla.

Davidson'un gözleri keyifle ışıldadı.

"Tanrı'mın büyük bir iyiliğine kavuştum. Dün gece yitik bir ruhu isa'nın sevecen kollarına geri getirdim."

Miss Thompson yine salıncaklı sandalyede oturuyordu. Yatak yapılmamış, oda düzeltilmemişti. Kadın kendine çeki düzen vermemiş, üstüne pis bir sabahlık geçirmiş ve pasaklı saçlarını topuz yapmıştı. Islak bir havluyla silmiş olduğu yüzü yine de ağlamaktan şişmişti. Perişan görünüyordu.

Doktor girdiğinde gözlerini sönük bir biçimde açtı. Korkmuş ve yılgın bakıyordu.

"Bay Davidson nerede?" diye sordu.

"İstiyorsanız, hemen gelir," dedi Macphail ekşi bir sesle. "Ben nasıl olduğunuzu görmeye geldim."

"Oh, herhalde iyiyimdir. Merak etmenize gerek yok."

"Bir şeyler yediniz mi?"

"Horn bana bir kahve getirdi."

Kadın umutla kapıya bakıyordu.

"Acaba, hemen gelir mi? Bay Davidson yanımda olduğunda, yazgımın o kadar kötü olmadığını duyumsuyorum."

"Salıya gidiyor musunuz?"

"Evet, o gitmem gerektiğini söylüyor. Ona hemen gelmesini söyler misiniz? Sizin bana yararınız dokunmaz. Artık bana yardım edebilecek tek kişi o."

"Pekâlâ," dedi Macphail.

Üç gün boyunca misyoner tüm vaktini Sadie Thompson'la geçirdi. Yalnızca yemek saatinde öbürlerinin yanına geliyordu. Ama, Macphail onun pek bir şey yemediğine dikkat etti.

"Kendini bitiriyor," diye üzülererek açıkladı Bayan Davidson. "Sağlığına dikkat etmezse hasta olacak, âma kendini düşünmez."

Kadının yüzü de sapsarıydı. Bayan Macphail'e hiç uyumadığını söylemişti. Misyoner Miss Thompson'un yanından çıkıp odasına geldikten sonra da yorgun düşünceye kadar dua ediyor, daha sonra da pek uyumuyordu. Yatakta bir iki saat kaldıktan sonra kalkıp giyiniyor ve kıyıda dolaşmaya çıkıyordu. Tuhaf düşler gördüğünü söylüyordu.

"Bana bu sabah rüyasında Nebraska dağlarını gördüğünü söyledi," dedi Bayan Davidson.

"Ne tuhaf," dedi Doktor Macphail.

Doktor da Amerika'yı gezerken tren penceresinden o dağları gördüğünü anımsıyordu. Dev bir köstebek yuvası gibi, yerden birdenbire yükselen yuvarlak kubbe biçiminde tepelerdi. Doktor Macphail onları kadın göğüslerine benzetmiş olduğunu anımsıyordu.

Davidson devinimsiz durmayışına kendi de katlanamıyordu. Ama, harika bir sevinçle enerji buluyordu. Bu zavallı kadının en derin köşelerine sinmiş olan son günah kalıntılarını kökünden temizliyordu. Onunla birlikte İncil okuyor ve dua ediyordu.

"Bu harika bir şey," dedi bir gün yemekte. "Sanki yeniden doğuş tansığı. Bu kadının gece gibi karanlık olan ruhu şimdi yeni yağmış kar gibi apak oldu. Kendimi hem aşağı görüyor, hem de korkuyorum. Günahlarından tövbe edışı o kadar güzel ki. Onun giysisinin eteğine dahi dokunmaya layık değilim."

"Onu San Francisco'ya geri göndermeye gönlünüz

razı oluyor mu, peki?" dedi doktor. "Bir Amerikan cezaevinde üç yıl yatacak. Onu bu yazgıdan kurtarmanızı beklerdim."

"Ama, anlamıyor musunuz? Bu, gerekli. Yüreğimin onun için sızlamadığını mı sanıyorsunuz? Onu artık eşim veya kız kardeşim gibi seviyorum. O zindanda yattarken acısını onunla birlikte ben de çekeceğim."

"Hadi oradan," diye söylendi doktor.

"Anlamıyorsunuz, çünkü körsünüz. O günah işlemişti ve acı çekmesi gerekiyor. Ne acılar çekeceğini biliyorum. Aç kalacak, işkence ve aşağılanmalar görecektir. Onun bu acılan Tann'ya bir kefaret ve mağfiret olarak kabullenmesi gerekiyor. Buna sevinçle katlanmasını istiyorum. O, pek azımıza nasip olan bir şans yakaladı. Tann esirger ve bağışlar."

Davidson'un sesi heyecandan titriyordu. Sözcükler dudaklarından tam bitmeden dökülüyorlardı.

"Bütün gün onunla dua ediyorum, oradan geldikten sonra da dua ediyorum; İsa onu esirgesin diye tüm gücümle dua ediyorum. Onun yüreğine ceza çekme isteğini yerleştirmek istiyorum, öyle ki sonunda onu özgür bıraksalar bile cezaevine kendi isteğiyle girsin. Hapiste çekeceği acının, bizim için canını vermiş olan İsa efendimizin ayaklarına sunacağı bir adak olduğunu düşünmesini istiyorum."

Günler yavaş geçiyordu. Tüm ev halkının düşüncesi, aşağıdaki odasında doğadışı bir coşku yaşayan zavallı kadına kilitlenmişti. O, sanki ilkel bir oymağın kanlı bir adak olarak sunmaya hazırlandığı bir kurban gibiydi. Yaşadığı büyük ürkü duyulanı uyuşturmuş gibiydi. Da-

vidsonü gözünün önünden ayırmaya korkuyordu; misyoner yanmdayken biraz cesaret buluyor ve bir köle gibi ona sarılıyordu. Bol bol ağlıyor, İncil okuyor ve dua ediyordu. Bazan yorgunluktan yığılıp kalıyordu. Bazan da onu bekleyen cezayı ipe çeker gibiydi, çünkü bu, yaşamakta olduğu gerilimden somut ve doğrudan bir kaçış olacaktı. Benliğini saran belirsiz dehşete dayanamıyordu. Şimdi, günahlanya birlikte kişisel gururunu da bırakmıştı; odada üstü başı dağınık ve pis sabahlığı içinde geziyordu. Dört gündür ne sabahlığını, ne de çoraplarını değiştirmişti. Odası dağınık ve pasaklıydı. Bu arada yağmur acımasız bir üstelemeyle yağıyordu. Göklerdeki sarnıçların artık boşalmış olacağını düşünürdünüz, ama o hep yağıyor, metal çatıda çıldırtıcı trampetini çalıyor. Kapıda bıraktıkları çizmelerinde ve duvarlarda rutubet küfleri oluşmuştu. Uykusuz gecelerde sivrisineklerin öfkeli şarkısı sürüyordu.

"Bari bir gün dursa, ne iyi olurdu," dedi Doktor Macphail.

Herkes Sydney'den salı günü gelip San Francisco'ya gidecek gemiyi bekler olmuştu. Gerilim dayanılmazdı. Doktor Macphail için, zavallı kadının durumuna duyduğu acıma ve öfkeye eşit olarak, şimdi bu kadının gözünün önünden gitmesi isteği vardı. Kaçınılmaz olanı kabullenmek gerekir. Gemi demir aldıktan sonra rahat bir soluk alacağım duyumsuyordu. Sadie Thompson gemiye valilik memurlarından bin tarafından götürülecekti. Bu memur pazartesi akşamı geldi ve Miss Thompson'un ertesi sabah on birde hazır olmasını bildirdi. Davidson da kadının yanındaydı.

"Siz merak etmeyin," dedi misyoner. "Onu gemiye ben bindireceğim."

Miss Thompson konuşmadı.

O gece Doktor Macphail lambayı söndürüp cibinliğin altına uzandığında rahat bir iç çekti.

"Çok şükür, sonunda bitiyor. Yarın bu saatte gitmiş olacak."

"Bayan Davidson da çok hoşnut olacaktır. Kocasının eriyip bittiğini söylüyor," dedi Bayan Macphail. "Kadın artık bambaşka biri."

"Kim?"

"Sadie Thompson. Böyle bir şeyin olabileceğine inanmazdım. Kendimi zavallı bir kul gibi görüyorum."

Doktor Macphail yanıt vermedi ve kısa sürede uyudu. Çok yorgundu, her zamankinden daha derin bir uykuya daldı.

Sabaha doğru, koluna dokunan bir el onu uyandırdı. Doğrulunca yatağın yanında Hornü gördü. Tüccar parmağın ağzına götürüp doktorun ses çıkarmamasını sağladıktan soma, onu izlemesi için işaret etti. Melez adam her zaman pantolon gömlek giyerdi, ama şimdi üstünde lava-lava peştemalı vardı, ayaklan da çıplaktı. Doktor yataktan çıkarken onun tüm vücudunun dövmelerle kaplı olduğunu gördü. Horn ona verandaya çıkmasını işaret etti. Doktor Macphail tüccarın peşinden dışarı çıktı.

"Ses çıkarmayın," dedi tüccar. "Sizi istiyorlar. Giysilerinizi ve ayakkabılarınızı giyip gelin. Çabuk."

Doktor Macphail ilk düşüncesi Miss Thompson'un basma bir şey gelmiş olduğuydu.

"Ne var? Aygıt çantamı da alayım mı?"

"Acele edin, lütfen acele edin."

Doktor yeniden yatak odasına süzüldü, pijamalarının üstüne bir-pardesü ve ayağına lastik tabanlı ayakkabılarını geçirdi. Soma, tüccarın yanına geldi ve birlikte merdivenlerden sessizce indiler. Caddeye bakan kapı açıktı ve orada yarım düzine yerli bekliyordu.

"Ne var?" diye yine sordu doktor.

"Arkamdan gelin," dedi Horn. "

Evden dışarı çıktı ve doktor da onu izledi. Arkalarından da bir öbek yerli geliyordu. Yolu enine geçip deniz kıyısına indiler. Doktor bir yerli topluluğunun su kıyısında bir şeyin çevresinde bekleştiklerini gördü. Hızla yaklaştıklarında, doktoru gören yerliler yana açılıp yol verdiler. Tüccar onu öne itti. O zaman doktor, yarısı kumda yarısı suyun içinde yatmakta olan Davidsonün bedenini gördü. Doktor Macphail diz çöktü - acil durumlarda paniğe kapılan biri değildi - ve bu vücudu yüzüstü çevirdi. Boğazı bir kulağından öbürüne kesilmişti; ve bu işi yaptığı ustura hâlâ sağ elindeydi.

"Ceset soğumuş," dedi doktor. "Öleli epey olmuş."

"Gençlerden biri sabah işe giderken görmüş, hemen gelip bana bildirdi. Sizce, bunu kendi mi yaptı?"

"Evet. Biri polis çağırсын."

Horn yerli dilinde bir şeyler bağırınca iki genç fırlayıp gitti.

"Polis gelinceye kadar onu burada bırakmamız gerekiyor," dedi doktor.

"Onu benim evime getirmesinler. Evimde buna dayanmam."

"

"Polisler ne derse onu yapacaksınız," dedi doktor

sertçe. "Gerçi, onu doğrudan morga götüreceklerini sayıyorum."

Orada dikilip beklediler. Tüccar lava-lavasımın kıvrımları arasından bir sigara paketi çıkarıp doktora bir sigara uzattı. Birlikte, cesede bakarken sigara içtiler. Doktor Macphail olanları anlayamıyordu.

"Sizce niçin yapmış olabilir?" diye sordu Horn.

Doktor omuzlarını sırtı. Az soma, bir sedyeyle birlikte polisler ve bir deniz eri geldi. Onların ardından da birkaç deniz subayı ve askeri doktor. Her şeyi rutin bir biçimde yönettiler.

"Karısı nerede?" diye sordu subaylardan biri.

"Artık siz burada olduğunuza göre, ben eve gidip giyineyim," dedi doktor. "Karısına uygun bir dille ben haber veririm. Cesede biraz çeki düzen vermeden onu görmesi doğru olmaz."

"Haklısınız," dedi askeri doktor.

Doktor Macphail eve gittiğinde karısını giyinmiş olarak buldu.

"Bayan Davidson kocası için endişeleniyor," dedi kadın onu görünce. "Adam, bütün gece yatmaya gelmemiş. Kocasının saat ikiye doğru Miss Thompson ün odasından ayrılıp evden dışarı çıktığını işitmiş. Eğer, hâlâ geziyorsa, yorgunluktan ölebilir."

Doktor Macphail olanları karısına anlattı ve Bayan Davidson'a haber verme görevini ona aktardı.

"Ama, bunu neden yaptı?" diye sordu dehşetle karısı.

"Bilmiyorum."

"Nasıl söylerim? Yapamam."

"Yapmalısın."

Kadın ona korkulu gözlerle bakıp odadan çıktı. Doktor onun Bayan Davidson'un odasına girdiğini işitti. Kendini toplamak için bir dakika bekledikten sonra traş olup bir duş aldı. Giyindi ve yatağın üzerine oturup karısını bekledi. Bayan Macphail sonunda geldi.

"Onu görmek istiyor," dedi kadın.

"Morga götürmüşlerdir. Biz de onunla birlikte gidelim. Nasıl karşıladı?"

"Darbe yemiş gibi oldu. Ağlayamadı. Ama, yaprak gibi titriyor."

Kapısını vurduklarında Bayan Davidson dışarı geldi. Yüzü bembeyaz fakat gözleri kuruydu. Doktora oldukça toparlanmış göründü. Tek söz etmediler, sessizce yola koyuldular. Morga geldiklerinde Bayan Davidson konuştu.

"Bırakın, onu yalnız görmek istiyorum."

Yana çekildiler. Bir yerli memur kapıyı açıp kadını içeri aldı. Doktorla eşi dışarda oturup beklediler. Birkaç beyaz derili memur gelip Doktor Macphail'e sorular sordular. Doktor bu trajedi hakkında ne biliyorsa anlattı. Sonunda kapı sessizce açıldı ve Bayan Davidson dışarı çıktı. Hepsi sustular.

"Şimdi eve dönmeye hazırım " dedi kadın.

Sesi katı ve kararlıydı. Doktor onun gözlerindeki bakışı anlayamadı. Soluk beyaz yüzü ciddiye. Yavaş adımlarla ve konuşmadan yürüdüler. Evden önceki son dönemece geldiklerinde Bayan Davidson kısa bir çığlık attı. Hepsi yerlerinde donakaldılar. İnanılmaz bir ses kullaklarını sarmaladı. Uzun bir zamandır suskun olan gramofon, yeniden yüksek sesle kaba bir meyhane havası çalıyordu.

"Nedir bu?" diye haykırdı Bayan Macphail dehşetle.

"Gidelim," dedi Bayan Davidson.

Evin kapısından girip hole geldiler. Miss Thompson odasının kapısında dikilmiş, bir denizciyle konuşuyordu. Kadındaki değişim inanılır gibi değildi. Son günlerdeki o korkak ve pısrık görünüşü gitmişti. Yine en şık beyaz giysilerini giymiş, pamuk çoraplı iri baldırlarını taşıran o parlak çizmeleri ayağına geçirmişti; özenle yapılmış saçlarına bol çiçekli geniş şapkasını takmıştı. Yüzü makyajlı, gözleri kapkara boyalı ve dudakları kırmızıydı. Şimdi, vücudunu dik tutuyordu. Onu ilk gördükleri zamanki kibirli aşifte olmuştu. Onlar hole girdiklerinde kadın yüksek sesli bir kahkaha atıyordu; Bayan Davidson elinde olmadan bir an duraklamıştı ki Sadie Thompson ağzındaki salyaları toparlayıp onun yüzüne tükürdü. Bayan Davidson sinip geri çekildi, yanaklarına kızıl birer leke yayıldı. Soma, yüzünü elleriyle kapatıp koşar adımlarla yukarı çıktı. Doktor Macphail utanç içindeydi. Kadını itip onun odasına girdi.

"Ne yaptığımızı sanıyorsunuz?" diye bağırdı. "Bu yok olası şeyi durdurun."

Gitti ve gramofonun üstündeki plağı hırsıyla çekti. Kadın ona bir baktı.

"Hey, doktor, siz de bana aynı numarayı yapmayın. Sahi, benim odamda ne işiniz var?"

"Ne demek istiyorsunuz?" diye bağırdı doktor. "Ne demek istiyorsunuz?"

Kadın ona şöyle bir baktı. Bakışlarındaki küçümse-

meyi veya bağıran sesindeki aşığılıyıcı nefreti hiçbir sözcük anlatamazdı.

"Siz erkekler! Ah, sizi gidi pis domuzlar! Topunuz aynısınız! Domuzlar! Domuzlar!"

Doktor Macphail'in soluğu kesildi. Ve o zaman anladı.